Kulturně společenský časopis
na internetu
2013 • 3

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Wernisch

Bídníci

Zabijačka

Obsah:

Samuel

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Josef Havelka: Zápisky z vyhnanství** (4)
Josef Šíšo: **Další úlomky na hladině beznaděje** (10)
Wagner a Liszt v Piešťanech (12)
Čítanka Dobré adresy – Ivan Wernisch: **Nikam** (14)

Morse

Honza Hanzl: **Ač plní hvězd, Bídníci na filmovém plátně nezáří** (17)
Kateřina Tučková: **Radek Fridrich a Igor Grimmich: Krajinou** (20)
Ladislav Pavel Irát: **Jak nespoutat věrnou kopii (Pokus o recenzi dvou filmů)** (24)
Viki Shock: **Vidoucí mezi slepými aneb Cesta do hlubin nebeského voyeura** (26)
Obrazová kronika Papá Razziho (28)
Jiří Dynka: **Poběžme natrhat růžové kakosty** (34)
Aaen Jan Kratochvíl: **Zapomenuté ticho** (36)

telegrafuje

Rozhovor Petra Štengla **s** Blanche Cutie **Veselá neodekadence** (38)
Josef Šíšo: **Pocta Pavlu Šrutovi** (42)
Hortensie Hustolesová: **Básně** (43)

Zabíjačka

Speciální příloha (44)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Samuel Morse

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, rok 2013, ročník 14. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Rotující šéfredaktor čísla: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štěpán Kučera, Petr Štengl, Štefan Švec, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet, a. s. Časopis je excerpován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Drazí čtenáři,

Michal Šanda

Fotoaktualita

Boty Marcela Duchampa

Samuel

Z antikvariátních banánovek

František Josef Havelka se narodil 1.11. 1882 v Proboštově u Teplic, zemřel buď 29. 9. nebo 11. 12. 1947 v Teplicích. Zeměpisec, grafik, profesor kreslení, kulturní a politický publicista. Víc informací, než obsahuje katalog Národní knihovny, se mi o něm zjistit nepodařilo. Jeho knihy se sice objevují v antikvariátech, on sám ale dokonale upadl v zapomnění. Podle toho, co o sobě uvádí v Zápiscích z vyhnanství, pobýval blíže neurčenou dobu v Tomsku, kde působil jako profesor kreslení na tamní polytechnice. Na jaře roku 1914 se vrátil do Čech. Uspořádal cyklus přednášek „O Sibiři a sibiřských domorodcích“. Dne 12. 12. byla jeho přednáška v Hronově úředně zakázána, Havelka byl zatčen a bez jakýchkoliv konkrétních důkazů obviněn ze špionáže. Následně byl odvezen do c. k. internační stanice v Göllersdorfu. Je autorem publikací Sibiř – ilustrovaný sborník článků (1914–1926), Na Kavkaz (1921), Děti – mučedníci (1923), Mezi blázny skutečnými i domnělými (1938).

Zápisky z vyhnanství

Göllersdorf

Zámek Schönborn-Puchheimů v Göllersdorfu tvoří pravidelný čtyřúhelník ze čtyř křídel hlavních budov, z nichž tři jsou jednopatrové, jedno dvoupatrové; uvnitř jsou dva velké a jeden malý dvůr. Zámek najala státní policie a zřídila tu c. k. policejní věznici, která počátkem r. 1915 internované, politicky podezřelé Čechy a Slovany, později také Italy. V dubnu 1915 byl nápis „kk. Polizeigefangenhaus“ změněn na lépe znějící „kk. Internierungsstation“ a komisařem Sieczynskim označen jako internát „prvé“ třídy.

1. 3. 1915 Přibyl do Göllersdorfu prof. Havelka, odepřel postaviti se pod míru, odepřel vynášeti kýble, z čehož povstala pohnutá debata s dozorci; pak měl zametati chodbu, což rovněž odepřel. Při procházce na dvoře měl hádku s dozorcem, který procházející se neustále komandoval. Havelka napsal podrobný dopis, v němž vysvětluje

Přenášení fekálií. Foto Despič

matce, že není internován, nýbrž v obyčejném kriminále. Komisař dopis neodeslal a dlouho rozmlouval s Havelkou, jemuž sliboval úlevy, jakmile dojdou informace z Vídně. – Procházky na dvoře byly pro nás od 9–10 a odpoledne od 3–4, pro dámy od 10–11 a od 4–5. Celý den jsme zamčeni, dozorci vchází k nám po čtyřech aneb po pěti a očí z nás nespouštějí. Považují nás za nebezpečné zločince a nosí revolvery na břiše. Nikdo neví, co bude dále, ani komisař, který řídí „internát“ neměl instrukcí, jak jsme se později dozvěděli.

6. 3. Nože, vidličky a peníze nám odebrali přes náš protest. Trapná scéna. Prohlásili jsme, že ustupujeme pouze násilí. Vrchní dozorce v přítomnosti komisaře musel si vzíti nože a obnosy z našich kapes. – Komisař žádá 70 h denně za stravu. Došly prvé české noviny.

7. 3. Vězeňský lékař dr. Peko léčí dietou, tj. pacient dostane pouze čistou vodovou polévku a prášek, lhostejno bolí-li dotyčného hlava, břicho nebo noha.

28. 3. Místo celého bochníku chleba budeme dostávati na den pouze půl – Špatný zvěděl jména dam, s nimiž jsme se nesměli stýkat. Stará, těžce nemocná dáma je pí. Gerovská z Černovic a mladá dáma je její dcera Xenie. Nikdo se nesmí dívati z oken, když se na dvoře prochází. Dozorci střeží okna jak cerberusové.

12. 4. Těžce nemocný Dalmatinec Ilja Denić sešílel. Odpoledne jej odvezli do nemocnice v Oberhollabrunnu. Byl prý strašně sbit při svém zatčení od četníků, takže asi nezůstane na živu. – Komisař nám při rozhovoru

Trnobranský odchází na vojnu. Foto Despič

řekl, že protestoval proti tomu, aby takové „untransportabel“ lidi mu sem posílali.

21. 4. Z Unterradelbergu přišli: faráři Romanovský a Skobělskij, prof. Ořechovskij, studenti Svistunovič a Kromaljuk, kteří byli dříve na Špilberku. Ze Solnohrad přibyli farář Garandža (Rusín) a lékárník Zubrzycki (Polák).

27. 4. Stellvertreter přečetl raport, že se nám nesmí prodávati víno, což vyvolalo hlasitou debatu. – Odp. v 6 hod. letěl přes Göllersdorf aeroplan. – Zjistili jsme, že komisař nemá praktických zkušeností a řídí se radou zlého ducha starého zámku Stellvertretera, kterému činí zvláštní potěšení snižovati jakýmkoliv způsobem intelligenty.

13. 5. Sdělení komisaře, že v úterý a pátek nebude maso. Mléko bude dodáváno nesvařené. Máme zaplatiti účet za spotřebovaný petrolej.

15. 5. Po dlouhém vyjednávání povoleny společné vycházky s dámami. Brána vedoucí do zahrady bude otevřena od 9–11 a od 2–7 hod. Vycházky na dvůr od 7. ráno do 8. večer. – Z Hainburgu přibyl knihkupec Zelinka v okovech. – Komisař prohlásil, že dá pí. Trnobranskou odstraniti úřady, když ne-

Rozpočet na stravování internovaných a uprchlíků

v okresu oberhollabrunnském v měs. srpen až září 1916.

Den	Doba jídla	Rozpočet za	100 osob kg.	100 osob K	100 osob h	100 osob K	100 osob h	500 osob kg.	500 osob K	500 osob h	500 osob K	500 osob h	1000 osob kg.	1000 osob K	1000 osob h	1000 osob K	1000 osob h
Neděle	Snídaně	Černou kávu															
		Kávy	—	50		5	70		2	25	25	65	43	45	4	50	51	30		
		Surrogal	—	50		1	—		2	25	4	50			4	50	9	—		
		Cukru	3	—		2	85	9	55	14	—	13	70			28	—	26	60	86	90
	Oběd	Hovězí polévka s přílurem																		
		Hovězí maso	17	—		136	—			80	—	640	—			160	—	1280	—		
		Zelenina	—	50		—	50			2	—	2	—			4	—	4	—		
		Tarchonya	1	50		5	25			7	—	24	50			12	—	42	—		
		Soli	—	80		—	24			4	—	1	20			8	—	2	40		
		Zelí	18	—		8	10			85	—	38	25			160	—	72	—		
		Sádla	1	—		1	50			3	50	40	25			7	—	80	50		
		Mouky	1	—		—	59			4	—	2	36			8	—	4	72		
		Pepře	—	05		—	50			—	20	2	—			—	40	4	—		
		Soli	—	30		—	09	162	77	1	50	—	45	751	01	3	—	—	90	1490	52
	Večeře	Černou kávu						9	55					43	45					86	90
		Zapraženou polévku																			
		Sádla	1	—		11	50			4	—	46	—			7	50	86	25		
		Soli	—	50		—	15			2	50	—	75			5	—	1	50		
		Mouky	1	50		—	88			5	—	2	95			9	—	5	31		
		Kmín	—	03		—	06	12	59	—	15	—	90	50		1	30	—	60	93	66
	Snídaně	Bobů, zelí, bramborů																			
		Bobů	12	—		13	20			56	—	61	60			105	—	115	50		
		Zelí	19	—		8	55			90	—	40	50			170	—	76	50		
		Bramborů	18	—		2	88			80	—	12	80			150	—	24	—		
	Oběd	Sádla	1	—		11	50			4	—	4	—			7	—	80	50		
		Mouky	1	25		—	74			5	—	2	95			8	—	4	72		
		Cibule	1	25		1	50			4	50	5	00			7	—	8	40		
		Pepře	—	05		—	50			—	20	2	—			—	30	3	—		
		Soli	—	80		—	24	39	11	4	—	1	20	172	45	8	—	2	40	315	02
	Večeře	Bramborovou pol. se zel.																			
		Bramborů	45	—		7	20			220	—	35	20			440	—	70	40		
		Sádla	1	—		11	50			4	—	46	—			7	—	80	50		
		Cibule	1	—		1	20			4	—	4	80			8	—	9	60		
		Svá. zeleniny	—	50		2	—			1	50	6	—			3	—	12	—		
		Soli	—	80		—	24	22	14	4	—	1	20	93	20	8	—	2	40	174	90
		Zapraž. pol.												50						93	66
Úterý		Rybu s bram.																			
	Oběd	Ryby	15	—		27	90			70	—	130	20			130	—	241	80		
		Brambor	10	—		8	—			250	—	40	—			500	—	80	—		
		Sádla	1	30		17	25			6	—	69	—			10	50	120	75		
		Pepře	—	04		—	40			—	15	1	50			—	30	3	—		
		Soli	—	40		1	12	53	67	2	—	—	60	241	30	4	—	1	20	446	75

Den	Doba jídla	Rozpočet za	100 osob kg.	100 osob K	100 osob h	100 osob K	100 osob h	500 osob kg.	500 osob K	500 osob h	500 osob K	500 osob h	1000 osob kg.	1000 osob K	1000 osob h	1000 osob K	1000 osob h
Středa	Oběd	Bobovou pol.															
		Bobů	13	—		14	30			60	—	66	—			115	—	126	50		
		Sádla	1	—		1	50			4	—	4	60			7	—	8	50		
		Mouky	1	25		—	74			5	—	2	95			8	—	4	72		
		Zapražky	—	50		—	90			2	—	3	60			3	—	5	48		
		Pepře	—	04		—	40			—	20	2	—			—	40	4	—		
		Cibule	1	—		1	20			5	—	6	—			8	—	9	60		
		Soli	—	80		—	24	29	38	4	—	1	20	127	75	8	—	2	40	233	12
	Večeře	Zapraž. pol. bobů, zelí, bramb. bramborový guláš							12	59				50	—					93	66
									39	11				172	45					315	02
	Snídaně	Brambor	50	—		8	—			250	—	40	—			500	—	80	—		
		Sádla	1	—		11	50			4	—	46	—			7	50	86	25		
		Cibule	1	90		2	16			8	—	9	60			15	—	18	—		
		Papriky	—	04		—	24			1	15	1	—			—	30	1	86		
		Mouky	—	40		—	25			1	75	1	04			3	50	2	06		
		Soli	—	80		—	24	22	39	4	—	1	20	98	84	8	—	2	40	190	57
	Večeře	Černou kávu						9	55					43	45					86	90
		Hovězí pol. s přílurem																			
		Hovězí maso	17	—		136	—			80	—	640	—			160	—	1280	—		
Čtvrtek	Oběd	Zelenina	—	50		—	50			2	—	2	—			4	—	4	—		
		Tarchonya	1	50		5	25			7	—	24	50			12	—	42	—		
		Soli	—	80		—	24			4	—	1	20			8	—	2	40		
		Bramborů	50	—		8	—			250	—	40	—			500	—	80	—		
		Soli	—	50		—	15	150	14	2	—	—	60	738	30	4	—	1	20	1409	60
	Snídaně	Černá káva						9	55					43	45					86	90
		Zapraž. pol.						12	59					50	—					93	66
	Večeře	Ryba s brambory						53	67					241	30					446	75
		Bobová pol.						26	28					121	75					233	12
		Zapražená polévka						12	59					50	—					93	66
Pátek		Boby a brambory																			
	Oběd	Bobů	10	—		11	—			45	—	49	50			86	—	94	60		
		Brambora	50	—		8	—			250	—	40	—			500	—	80	—		
		Sádla	1	—		11	50			4	—	46	—			7	—	8	50		
		Mouky	1	—		—	59			4	—	2	36			7	—	4	13		
		Cibule	1	—		1	20			4	—	4	80			7	—	8	40		
		Pepře	—	05		—	50			—	20	2	—			—	40	4	—		
		Soli	—	80		—	24	33	03	4	—	1	20	145	86	8	—	2	40	274	09
Sobota	Večeře	Bramborový guláš						22	39					98	84					190	57

odejde dobrovolně z Göllersdorfu. Do zahrady k nám již nesmí a může se sejíti s manželem pouze dvakráte týdně v přijímací síni v přítomnosti dozorce.

29. 5. Ráno loučení s Trnobranským, který narukoval do Egru v Uhrách. Náš zpěv zaznával až do obce. – Komisař přivezl kuchaři Poletkovi dvě kuchařské knihy, načež ten-

Knihkupec Zelinka.

to prohlásil, že z písku nic uvařiti nemůže a knihy nepřijal.

8. 6. Přišel telegram, že komisař má narukovati jako stavební akcesista do Štýrského Hradce. Komisař byl osobně na dvou ministerstvech i u Kriegsüberwachungsamtu, aby nemusel na vojnu, což se mu po velkém úsilí podařilo. Nám řekl, že když nebude muset na vojnu, udělá pro nás různé úlevy.

9. 6. Odpoledne objevil se na pumpě ve prostřed dvora veliký růženec kostí a na něm připevněny nápisy český, německý, italský a francouzský: „Hledá se pes, který by sežral kosti, které jsme měli dnes k obědu.“ Stellvertreter to odnesl komisaři. Jako původce vypátrán Domić, který měl s komisařem prudkou debatu na zahradě, načež měl jíti do „ajnclíku“, což odepřel. Strážci chtěli Domiće odvésti, když si však sedl na zem museli jej, za všeobecného rozčilení, odnésti. Následovala debata s komisařem. Kácha, Borek, Milković a Körber žádali, aby byli také zavřeni, neb sou s Domićem solidární. Havelka se prohlásil spoluviníkem. Prohlásil opětně, že často již měl hlad a že Dalmatinci žijí tu v takovém stavu, až je to k pláči! Na to Domić propuštěn ze samovazby a večer jsme dostali omaštěné brambory. – Večer 55 Italů a 5 Chorvatů přibylo.

10. 6. Havelka podává nový přípis k okr. soudu v Náchodě a trvá na bezpodmínečném potrestání neznámého udavače. Případ je zásadní a týká se celé veřejnosti. Havelka podotýká, k usnadnění vypátrání pachatele, že týž jej udal u četnické stanice v Hronově, na základě čehož byl 12. 12. 1914 zatčen.

13. 6. Farář v Stelzendorfu kázal dnes v kostele, aby děvčata chodila raději ke zpovědi a neprocházela se podél pozemků internátu, poněvadž tam jsou zemězrádci.

26. 6. Vrátil se k nám Weinhold, který byl obžalován pro zločin dle § 64. Přinesl zprávu, že všech 16 členek červeného kříže v Ostravě je buď těhotných nebo syfilitických.

18. 7. K večeru utekl horník Ruml přes potok a zmizel v polích. několik dozorců jej stíhalo do noci, ale marně. Ruml prohlásil nedávno: „Pane komisaři, byl jsem již 43krát v kriminále, ale takové svinstvo jako zde, neměli jsme nikde k obědu.“ Proč tací lidé byli k nám internováni – nikdo neví. Kéž bych mohl prchnouti do Švýcar. Odsud nebylo by to tak těžké, ale co venku?

23. 7. Nový transport 32 Italů, 1 němec a 1 Slovinec (známý malíř Veselj z tábora v Steinklammu).

5. 8. Přibyla stará hokynářka, Slovinka Maria Poropat, která si odbyla rok v ženské trestnici v Lublani pro domnělý výrok „Sláva Srbsku“. Dotyčná má jenom jednu ruku a pochází z Piran - Sv. Lucia.

7. 8. Přibyli členové cirkusu, ruský žid s manželkou Belgičankou, Italka s dceruškou a manželem.

14. 8. Klecar obdržel od svojí ženy dopis, že správa internační stanice göllersdorfské dává razítko na naši korespondenci s textem, aby se nám méně dopisovala, jelikož censura nestačí všecko čísti.

23. 8. Havelka měl být konfinován ve Weikertschlagu, ale prohlásil komisaři, že tam nepůjde, poněvadž to není konfinát, nýbrž nový způsob internace, kde si postižený platí drahý byt a špatnou stravu sám.

30. 8. Dvě dámy, jedno děvčátko a dva páni z cirkusu byli odvezeni do Rabsu. Jejich ko-

Kantina v Thalerhofu.

Personál int. stanice v Rašale: nahoře Wieninger, dr. Vrbenský, Havelka di Zamagna; dole komptoiristka Konetschny, strážm. Wichogen, sl Medičová, správce Günther.

ně a psy a různou havěť prý internovali ve Vídni.

1. 9. Knihkupec Alois Zelinka Vypravuje:

Bylo to dne 9. 9. 1914 o 11. hod. v noci, když mne probudil dr. Janků, policejní komisař s 3 detektivy a 6 četníky. V mém bytě všechno zpřeházeli, při čemž mi zabavili seznam odběratelů z Čech, Moravy, Slezska, Německa, Ameriky i Ruska. I v krámě mi prohledali psací stůl, zásuvky, pokladnu atd. Obchodní knihy vzali s sebou a krám mi zapečetili, načež mě zatkli. Mezi zabavenými věcmi byl obraz černohorského krále Nikoly v životní velikosti, malovaný jako transparent za balkánské války, který jsem měl ve výkladní skříni. Na policejní komisařství do Moravské Ostravy mne dopravili ve voze a tam komisař vítězoslavně hlásil v kanceláři přítomnému nadporučíkovi: „Der Vogel haben wir schon. – Einen guten Fang haben wir gemacht.“

Desátý den po mém zatčení jsem byl dopraven k vojenskému soudu v Krakově, kde byla právě poprava na dvoře, což na mne působilo hrozným dojmem. Odtud nás dopravili v počtu asi 40 osob do vězení pod hradem Wawelem, kde se říkalo „pod telegrafem“. Následovala prohlídka. Komu nezáleželo na zlatce, mohl si své věci podržeti u sebe. Do malé, tmavé komůrky chtěli směstnati 25 lidí. Spali jsme na holých pryčnách, nebylo dek, ani slamníků, ani stolu, ani židle. Mezi námi byli: 1 soudce, 1 lékař, 2 profesoři, 2 baroni atd.

V dolních celách ve sklepě byly ženské z vykřičených domů, sebranka, rváči, zloději. Špína a zápach v celách i na dvoře.

Bylo to dne 9. 9. 1914 o 11. hod. v noci, když mne probudil dr. Janků, policejní komisař s 3 detektivy a 6 četníky. V mém bytě všechno zpřeházeli, při čemž mi zabavili seznam odběratelů z Čech, Moravy, Slezska, Německa, Ameriky i Ruska. I v krámě mi prohledali psací stůl, zásuvky, pokladnu atd. Obchodní knihy vzali s sebou a krám mi zapečetili, načež mě zatkli.

Skupina hibuů v Enzersdorfu.

Tábor internovaných v Thalerhofu.

Stráž drželi četníci. Třetí den přivedli k nám milionáře Nabukowa z Ruského Polska, který si koupil železnou postel s matrací a peřinami a v bytě dozorce dával nám hostinu. Příští den jej odvedli do garnisonu.

2. 9. Přibyl v okovech z Mariboru účetní Hynek Novák, který si tam odbýval trest za spoluúčast ve vyzvědačství, jehož se měl dopustiti tím, že penězi podporoval kreslíře Beránka, který byl pak zatčen v Opavě jako podezřelý z vyzvědačství, když se tam přihlásil za ruského příslušníka a chtěl se tím dostati přes hranice. Vyšetřování s Novákem vedlo se po 11 měsících u krajského soudu v Olomouci, načež odsouzen na 18 měsíců.

20. 9. V jednom ajnclíku zřídil Bouchal sklad zboží (i koňaku, jinak zapovězeného), v druhém cukrář Nawotny prodává celý den své výrobky.

28. 10. Čermák obdržel lístek od redaktora Špatného z vězení, kde píše mezi jiným: „Jak jsem dopadl, as víš: 14 let s příslušnou dávkou tmavých korekcí, samovazeb, tvrdých lůžek a postů. Je nás sedmnácte v cele a z těch většina, a sice devět, má provaz za velezrádu. Je to osud hrozný, ale co má člověk dělat. Je dobře být fatalistou. Že hlavní svědek Dawidowski byl 2krát trestán pro podvod snad také víš, jakož i že je soudními lékaři uznán za psychicky méně cenného…“

6. 11. Přivedli starostu města Gorice dra. Bombicha a jeho manželku, přes 84 roků starou žurnalistku a básnířku Paulinu Luzzato, která již rok je těžce nemocna! – Lovrich nastoupil vojenskou službu bez předchozího předvolání; přišli pro něj dva vojáci.

8. 11. Správa internátu, neboli pan kancelista zdražil víno o 24 h na litru! – Dovídáme se, že kuchař Poletek byl 5. t. m. náhle propuštěn, poněvadž se zjistilo, že odcizené maso, mouku, chléb atd. prodával ve Vídni.

Raschala

Internační stanice Raschala byla jednopatrová obilní sýpka, kde nás v přízemí spalo přes 100 lidí. Internovaní byli, až na několik výjimek, vesměs říšsko-italští dělníci. Frekvence byla silná: stále přicházely větší či menší transporty lidí. Kancelář, neboli expositura četnické stanice, byla v malé boudě, mimo které zde byla kamenná kuchyně a dřevěné čtyři budovy: kantina, koupelna, prádelna a nemocnice. Stavěly se nové, velké dřevěné baráky a internovaní dělníci byli tam zaměstnáni. Také jedna partie stavěla novou silnici z obce Bergau do Raschaly lesem.

Komandantem je četnický místostrážmistr Josef Strohmar, k ruce má četaře konajícího četnickou službu a třetí v kanceláři je internovaný říšský Ital Luigi di Zamagna, který vede evidenci a je hospodářským správcem. Tento může volně chodit z tábora do města. V kuchyni stále něco smaží a připravuje pro kancelář, jeť pan strážmistr obdařen výtečným apetitem a vína a lahůdek a doutníků je tu hojnost. Ale jen co je pravda: také internovaní dostávají porce bramborového guliaše, polévky a t. p., o čemž se nám v Göllersdorfu ani nesnilo. Pro brambory, mouku, boby, hrách, čočku, slaninu se dojíždí do Oberhollabrunnu do skladu potravin pro tábory.

15. 11. Přibyl velký transport Slovinců z tábora Leibnitz, v počtu asi 100 lidí, v strašně zbědovaném stavu, starci, muži, ženy, dítky. Zatím je dali do prvého poschodí sýpky; sháněla se sláma po obci, narychlo se nacpávaly slamníky, aby jakž takž mohli přenocovati.

1. 12. Přibyla dáma z polosvěta, Němka Theresia Thomasch, která se stala podezřelou tím, že měla styky s důstojníky na jižní frontě. Strážmistr je k ní neobyčejně laskav a umístil ji v nemocnici. Z kuchyně jí nosí vybraná jídla a prokazují zvláštní pozornost. – Mluvil jsem dnes se strážmistrem, aby Slovinci dostali nějakou obuv a teplé prádlo; některé děti chodí bosy a mnozí leží celý den na slamníku, poněvadž jsou nedostatečně opatřeni proti zimě. Di Zamagna

Skupina Čapeckých a Přímoří internovaných v Rašale.
(V pravo bývalá kancelář, později „vila“ manželů Vrbenských.)

při rozdělování věcí dá vše jen Italům, jako by tito měli na to výsady.

25. 12. Zjistil jsem, že Di Zamanga daroval Thomaschové voňavky, kolínskou vodičku a mýdla z peněz sebraných na Tomašičův pohřeb.

7. 1. 1916 Převzal jsem vedení evidence v kanceláři. Dvorní sekretář má, jak je vidět, opačnou politiku, než Sieczynski: udělá hajné z pytláků. Korespondenci, kterou Zamagna po týdny nechával ležeti, rozdám internovaným a vůbec nehledím na pořádek – Transport 10 intelligentů, mezi nimi prof. Pietro Scarpa, revid. žel. Giovanni Scarpa, stavitel lodí Bartolo Bertotti a stud. jur. Josef Sangulin.

28. 2. Di Zamagna skončil úspěšně zkoušku s výrobou mýdla, které se bude vyráběti pro všechny internační stanice v okresu.

8. 3. Transport 100 lidí z Weyerburgu, mezi nimi 20 idiotů (!)

Kata Franc, sedlák z Molbožice v Ruském Polsku, volán do kanceláře přichází váhavým krokem. „Kdy jste se narodil?“ Chvíli přemýšlí; a neví. Táži se jej, jak dlouho je internován; neví. Po chvíli mluví jednotvárným hlasem jako by pro sebe: „Radši bych se vrátil k ženě a dětem. Němečtí vojáci mi vzali koně a krávy, peníze mi nedali.“ Na dvoře prochází se celé půldny podél kamenné budovy, hledí upřeně do země a s nikým nemluví.

Martelanc Josef, s přezdívkou „přírodozpytec“ je povoláním zahradník. Chodí z jednoho baráku do druhého a žebrá peníze do čepice. Rád se zdržuje poblíž kanceláře, kde nejspíš uloví nějaké kuřivo a něco k snědku. Je velký jedlík a k vůli zábavě dají mu 4 i 5 porcí, které sní, jako by nic. Často se mu zasmějeme, ale obyčejně je dotěrný až do omrzení. Koupati se vůbec nechce a musí se do koupele zahnati; je stále zavšivený a sotva dostal nové prádlo neb oblek, je špinavý a polonahý. Hovoří dobře slovinsky, italsky i německy. Dělníci s ním provádějí hrubé žerty, takže se musí napomínati.

Buszinski Franc, 30–40 roků starý, pochází asi z Haliče, nikam netrefí. Cizí lidé vedou jej ke kuchyni, aby dostal jísti, jinak by zemřel hlady. Obyčejně v noci se probudí, sedne si na postranici lůžka v domnění, že je na záchodě...

Stacyk Hric, nar. 1866 v obci Wolszana, příslušný do Przemyszlu; je tu se dvěma syny, celá rodina je vysloveně blbá. Tichý drobný človíček, pilně zametá dvůr.

Kowalczuk Andrej, stár 71 let přišel jako strašidlo, špinavý a rozbitý, šaty si nejspíše sám zhotovil, i velký slaměný klobouk, a velké střevíce originální formy. Nepamatuje si, kdy byl zatčen, ani nezná jména internačních stanic, kde již byl. Často si povídá pro sebe a pláče. Chtěl by domů k ženě, vždyť se mu nikdo nestará o pole.

Perin Giovanni Batista, 50letý dělník z Cormonsu našel někde pytel, do něhož sbíral hadříky, staré střevíce, hřebíky, vlásenky, papíry, kosti, peníze i koňský trus a podobné drobnosti. Také kapsy měl napěchované různými předměty. Když mu je vyprázdnili, velmi se rozčílil.

Maurič Andrej, slovinský sedlák, nar. 1866 ve Sv. Florianě u Gorice. Klidný člověk, který mluvil skorem výhradně italsky. Každého oslovoval „svatý pane“: Měl svoji průpovídku, kterou opakoval den co den, přicházíval velkým krokem, pak přivřel oči jako zpovědník a počal mluviti tlumeným, důvěrným hlasem: „Santi signore, santi pachetti, santo oro... Svatý pane, svaté balíky, svaté zlato, svaté stříbro, svatá měď, svatá alpaka. Každodenně pět lístků číslo druhé, za týden 35 lístků k tomu každý den tři bochníky chleba; jeden k jídlu, dva na prodej. Za jeden bochník jeden lístek číslo dvě. Ve svaté Vídni je mnoho svatého zlata, svatého stříbra, svaté mědi a svatých balíků čís. 2, čís. 5, čís. 10.“

Poslední Havelkův deníkový záznam je ze dne 16. 11. 1916:

Bylo nás 32. Vedla nás vojenská eskorta s nasazenými bodáky z internační stanice rašalské. Vede nás na vojnu bojovati za vlasť a krále. „Nadšení v duši, v líci zář“ – ale lví sílu ve své paži již nemám! To mi čtenáři laskaví již odpustí.

Připravil
Michal Šanda

Samuel

Další úlomky na hladině beznaděje

Josef Šíšo

„Literatura je lidem tím, čím perutě ptákům," zahájila pateticky první hodinu na gymnáziu vyučující češtiny a české literatury někdy v září roku 1976. V kontextu dneška – výrok nikoli „o jednu planetu vedle" (Ludvík Vaculík), nýbrž z jiné galaxie, někde na okraji vesmíru.

Čtení..., je to poslední tvůrčí činnost, která lidem zbývá. (Václav Bělohradský).

Podle průzkumu jedna třetina dotazovaných nepřečte za rok ani jedinou knihu.

Hromadná incidence věčných počtářů návratnosti svých (i citových?) investic.

Triumf krajní levice v krajských volbách nelze interpretovat jako vítězství myšlenek, jí ztělesňovaných, leč jako porážku, resp. odsednutí si od těch ostatních (latinské dis-sedere znamená „odsednouti si", štítivostí?)

Leckdo se ohání náladami či míněním „široké veřejnosti". Proč si nikdo konečně nepozve „na pomoc" i veřejnost „úzkou", jejíž názor mám za mnohem cennější?!

[„Jenom menšina vždycky myslí do daleka." (Ludvík Vaculík)]

Půjčil-li bych si od novodobých lichvářů na dárky k Vánocům, či dokonce na dovolenou, představa, že nešťastnou náhodou zhlédnu jakýsi reklamní šot, a jen proto se rozhodnu zakoupit si onu věc, rezignuji tím na dva výdobytky novověku – racionalismus a skepsi. Kapitalismus lidi cíleně připravuje o tyto atributy tím, že je soustavně vystavuje pokušení zříci se jich, v posledku pak bez námahy vymývá v masovém měřítku mozky.

„Mějte hezký den!" Obludný kalk z anglického „have a nice day".

„Jen v Československu je dnes (= r. 1983 – J. Š.) na dva miliony aut, která ujedou v průměru asi 10 000 kilometrů ročně. To znamená, že jen samotné automobily spotřebují v naší zemi tolik kyslíku, kolik by jej ročně vydýchalo 20 milionů lidí." (Hadač, E.–Moldan, B.–Stoklasa, J.: Ohrožená příroda. Praha 1983, s. 43)

Dnes je podle vyslechnuté statistiky jen osobních automobilů v České republice cca 7 milionů.

Nemělo by se periodické přeskupování regálů v supermarketech jako laciný marketingový tah hodnotit (tudíž i trestat!) podle stejných kritérií jako, dejme tomu, klamavá reklama?

Je tento druh kapitalismu recyklovatelný?

Účel světí prostředky (české přísloví). A kdo světí účely? (z textu Hany Hegerové) A kdo světí toho, kdo pak světí účely? Atd.

„No, upřímně řečeno, bůh suď," odpověděl prof. Jan Zrzavý na otázku moderátora Meteoru týkající se pokračující juvenilizace. Odpověď, kterou lze použít takřka na kteroukoliv otázku stran duchovního směřování našeho kulturně-civilizačního okruhu.

Chápal-li jsem kdy nějak pojem evropanství, dnes již pohříchu obsahu prostý, tak jako upřednostnění, kupříkladu, filmů Karla Zemana před filmy z dílny Stevena Spielberga.

Hrůzná statistika jako další důkaz hodnotového drolení, které nevídaným způsobem akceleruje: denně přichází tato země o 15 % orné půdy, ročně pak o 15 % kulturního dědictví... Ve Francii jsou v oblasti Bordeaux nejlepší vinice již v čínských rukou. Burgundsko prý zatím ještě odolává.

Vyslechnuto na obskurním soukromém televizním kanálu: „K takovým šatičkám by si Martina určitě zasloužila dramatičtější ‚look'." Já bych zas rád toulec, šípy a do moderátorčiny řiti – „lup", „lup", „lup", až by se tam vešel puk, vždyť mně to není fuk. Pak jí na čelo zaťukat ťuk – ťuk – ťuk, aby už pak nikdy ani muk.

V útržcích hovorů i těch prachobyčejných lidí, což považuji spíše za hodnocení kladné než jakékoli jiné, odtušíš bezradnost a – byť vágně verbalizovanou – nejistotu či obavy z toho, že „něco visí ve vzduchu". Otřesy něčeho, co považují lidé od nepaměti za samo sebou, ale je teď zpochybněno, se jim mihnou ve tváři, zahledíš-li se pozorně.

Vštípit dnes dítěti to základní z etického chování, implantovat mu ty bazální modely mravního chování, znamená způsobit, že jej odsunete na sociální periferii, nedaleko všech těch sociopatů, kterými se tato churavějící společnost začíná hemžit. Na trhu práce jej pak diskvalifikujete do pozice potenciálně nezaměstnaného, ba nezaměstnatelného. Ne, nešlo by zde o trestní oznámení na neznámého pachatele, naopak – pachatel je až příliš očividný, – je jím obsah, kterým je vyplněno esenciální nastavení pravidel, která se na první pohled jeví jako bezúhonně intaktní.

Hyperinflace slov – hyperdeflace významů.

Lehkovážná verbalizace trivialit.

Mám tu knihu hned na očích a často k ní sklouznu zrakem. Jedná se o soubor fejetonů vydaných v Mladé frontě v roce 1990, který nese název *Čím drží svět pohromadě*. V případné reedici už by měly být jen prázdné stránky a za názvem otazník.

Podařilo-li se něco konsolidátorům a normalizátorům dokonale, pak tedy to, s jakou rychlostí lidé více či méně dobrovolně, ba s lehkou myslí přistupovali na existenci nejen trezorových filmů či zakázaných knih, ale třeba i soudružsky odměřeného designu interiérového nábytku a nastupující nevzhledné umakartové éry.

Vánoce v postmoderní době – toť tresť lyrického kýče bavičsko-konzumní provenience s pasážemi jak z antické tragédie. Kouzlo Vánoc?! Pche! Kde je konec té páře nad hrncem...?

Hromady pečlivě naskládaných stromečků před supermarkety v předvánoční době. Dětské oběti lesní dekapitace.

Kdo to kdy viděl, aby katolický kněz chodil na golf?! V podobě tohoto mediálně exponovaného preláta sem škvírou nakukuje vulgárně populistické pojímání religiozity americké provenience.

V televizních zprávách se v krátkém šotu objevil „místopředseda Sdružení pěstitelů vánočních stromků". Až budu velkej, jak říkává můj kamarád, kterému táhne na šedesát, budu předsedou Asociace pro mírný sklon střech garáží na jihozápad u dvojdomků na periferiích středně velkých městysů.

Apelovat dnes na dobrovolnou skromnost, to je jako kdyby řádová sestra v letech obcházela cely těžkého žaláře a okénky hrdelním zločincům nesměle špitala: „No tak, Zdeňku, Jirko, Ládiku, zkus být jiný, lepší..."

VAŠE ODPADY – NAŠE ZÁLEŽITOST, slogan spatřený na dodávkovém voze jakési úklidové či sanační firmy. Prohoď první dvě litery u prvního a třetího slova, a panečku, jak by se takový vývěsní štít vyjímal ve Sněmovní 4 ....

Nazvat v 21. století politickou stranu „LIDEM" znamená rozšířit Orwellovu dichotomii hesel *Angsoc*-u v románu *1984* (válka je mír, svoboda je otroctví atd.) o další: Lidem je sobě, resp. Sobě je Lidem.

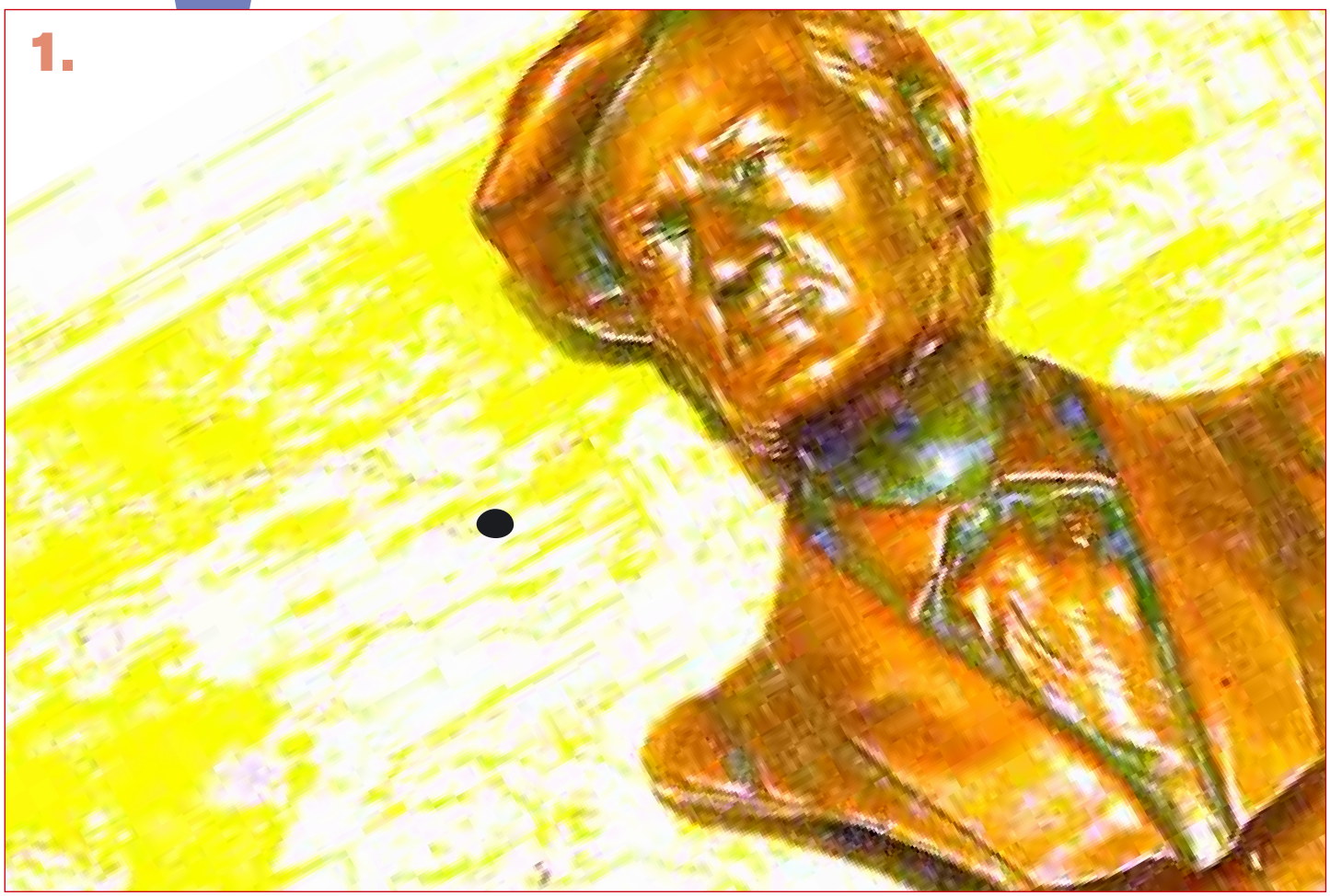
Nutkavá potřeba být zahlcován stále nějakými „akcemi", toť pouhé záplatování vnitřní prázdnoty, která dotyčné stejně vposledku spolkne jak černá díra.

Obchod s osobními údaji – jen předstupeň obchodu s „fyzickými" lidmi, resp. máme tu co do činění s počáteční fází involuce.

Liszt a Wagner...

Samuel v Piešťanech

2.

–

3.

akát

S amu el

Čítanka Dobré adresy

Ivan Wernisch: Nikam

Foto Michal Šanda

Klíčem ke sbírce Ivana Wernische se stručným názvem Nikam, je báseň Ohlodáno k smíchu. Roku 1958 ji v horečnatém chvatu nadrásal mladý Johan, přičemž kdesi ztratil klobouk. K básni se unaveným krokem přišoural v roce 2010 starý Ivan a drobet ji pomordoval. Co se stalo mezi těmito dvěma letopočty? Je to hromada let. Byla napsána hromada dalších básní a Jednoho saharského dne Slunce prasátkovalo Na Horním náměstí. A víc už nic? Vlastně ano! Klobouk se našel.

Michal Šanda

Ohlodáno k smíchu

Vystup z vozu, odhoď svůj kufřík – ucítíš – omyté kameny,
bublavou zeleň mezi nimi.
Půjdeš dál – spatříš – rozsáhlé střechy osázené čajem.
Chápavé výhonky tě vtáhnou a znetvoří.
Mrak bez hromobití se bělá a rozchází. Mění se v kapalinu medové barvy. Cestujícím v krajinách neznámých či v bludištích podzemních se stává vůdcem.
Bere pouze niklové peníze.
(1958, 2010)

Je to hromada let

Na Pohořelci
Jsem potkal
Toho herce s tou bradkou, toho, co hrál v tom ?lmu
Detektiva
Stál tam na zastávce
A měl
Láhev piva
V síťové tašce
Také to mohl být někdo,
Kdo se mu podobal

Jednoho saharského dne

Přinesla do hospody kufr,
Bouchla jím na podlahu,
Až v hodinách hrklo,
Hrací stroj spustil Čau, čau, bambíno,
To sou tvý věci, řekla
V té chvíli mě přešla všecka žízeň,
Vyšoural jsem se ven
A zahlédl už jen,
Jak moje láska mizí ve dveřích svého paláce
Kopl jsem do kamene ležícího na cestě
Přede mnou řadilo se do dvojstupu osm trubačů,
Za mnou přešlapovali soumaři s rezervní municí,
s potravinami a soudky s vodou
Bylo celkem jedno, jakým směrem se nyní vydám

Slunce prasátkovalo

Slunce prasátkovalo, stromy bzučely
V zahradě restaurace U Přívozu se muži smáli opilé ženě
A já si to dodnes pamatuji –
Šel jsem s babičkou podél železničního náspu
Bylo mi osm a ve Stromovce
Kapitán Bunte vystavoval
Vycpaného krokodýla

Na Horním náměstí

Na Horním náměstí
V křoví,
Které na konci dubna žlutě kvetlo,
Stál pánský záchod,
Byl celý ze dřeva
A natřený na zeleno,
Viklal se
A bzučely v něm mouchy
Jednou jsem šel kolem,
Zrovna když tam zatýkali špiona

VE DVEŘÍCH

Osoby: *Starší muž – Johan*
Mladší muž – Ivan
Náhodný pěvec
Opona

1.
Johan (je na odchodu): Depa mam klobouk?
Ivan (mluví udýchaně, není mu rozumět; zřejmé je jen to, že se zajíká).
Johan: Seš porád samej fór, co?
Ivan (něco říká; zdá se, že jen ztěžka volí slova).
Johan: A co je eště novýho?
Ivan (něco říká).
Johan: Tě to žere?
Ivan (rozkomíhá se a máchá rukama).
Johan: No jo, dyť už du. Beztak to tady stálo za hovno.
Ivan (něco říká).
Johan: No jo! *(Odchází)*

2.
Náhodný, kolemjdoucí pěvec:

Tak jako navždýýý
noha nohu minéé,
nesetkají séé
už nikdýýý.

Opona spadne a hned se zase zvedne.

3.
Johan (vrátí se, položí se na břicho, šátrá oběma rukama pod postelí): Tady je. *(Vytáhne zpod postele klobouk, nasadí si ho na hlavu a odejde)*

4.
Opona zpívá:

Pořád jen padám,
rozbíjím si držku,
pokaždý se ale zase zvednu
z prachu.

Ač plní hvězd, Bídníci na filmovém plátně nezáří

S filmovými přepisy divadelních muzikálů je to vždycky těžké a o muzikálech operního typu, tedy těch, kde se nemluví, ale jenom zpívá, to platí dvojnásob. Takový Fantom opery od Andrewa Lloyda Webbera by mohl vyprávět. Na londýnském jevišti nepřestává publikum bavit, ohromovat a dojímat ani po 26 letech nepřetržitého uvádění, zatímco po jeho výrazně mladší filmové verzi z roku 2004, nudné k uzoufání, už právem neštěkne ani pes. S neméně slavným, o rok starším divadelním muzikálovým hitem Bídnici to samozřejmě mohlo dopadnout úplně stejně, takže není divu, že se do něj žádnému filmovému režisérovi dlouho nechtělo. Točit jej odmítl třeba Alan Parker, nyní čerstvý držitel ceny BAFTA za celoživotní dílo a jinak režisér úspěšných hudebních filmů Fame, Pinkd Floyd: The Wall či jednoho z nejzdařilejších převodů divadelní pop-opery do filmového tvaru, muzikálu Evita. Což svědčí o tom, že Bídníci představují vskutku tvrdý filmový oříšek.

Parker nabídku na zfilmování Bídníků v 90. letech údajně odmítl točit kvůli tomu, že k nim navzdory veškeré snaze nedokázal najít filmový klíč. Dnes bychom mohli říct, že Královou řečí proslavený režisér Tom Hooper ten klíč sice také nenalezl, nicméně Bídníky natočil.

Ne zcela nový přístup

Hooper přišel s „novým“ nápadem, že nechá herce při natáčení zpívat naživo, jen za klavírního doprovodu, aby jim umožnil do-

Marná sláva, láska na první pohled se ztvárňuje dost obtížně v jakémkoli filmovém žánru a režisér sobě, hercům ani divákům situaci nijak neulehčuje, nechává-li v zájmu realističnosti mileneckou dvojici, aby se hledala kdesi v davu. Ne nadarmo, když se ve West Side Story poprvé setkali Tony s Maríou, všichni ostatní z obrazu zmizeli.

sáhnout autentičtějšího projevu. Orchestrální hudba pak bude k filmu doplněna až následně. Tento postup si herci (Hugh Jackman, Eddie Redmayne) v různých propagačních rozhovorech pochvalovali – prý jim umožňuje hrát opravdověji, zatímco při standardním natáčení muzikálů jsou „na place“ omezeni vyzněním nahrávky, kterou pořídili už o několik měsíců dřív kdesi v temnotách nahrávacího studia, bez znalosti scény, bez hereckých partnerů. Avšak výsledek tohoto postupu lze považovat za přinejmenším sporný.

Hercům to možná pomohlo, pokud tedy jako Sasha Baron Cohen v mezičase nepřišli o hlas, protože museli bezpočtukrát opakovat náročné árie, které i zkušeným muzikálovým borcům dávají zabrat, když je na divadle zpívají „jen“ dvakrát za den. Ale nechtěl bych slyšet, co si ve studiu říkali hudebníci v orchestru, dirigent a hudební režisér, když se pak museli do autentického herectví filmových hvězd strefovat. Bohužel, na výsledku se Hooperův novátorský postup projevil mimo jiné značně nevyrovnanou kvalitou zvuku, což bych zrovna u světově proslulého muzikálu považoval za celkem podstatnou vadu. Orchestr zní po převážnou většinu času rozplizle, utopený kdesi vzadu, zřejmě aby mohl vyniknout herec-pěvec. Čas od času však podivnou zvukovou mlhu náhle protne, třeba jen na několik vteřin, jasný a ostrý zvuk s plnou studiovou parádou včetně studiových vokálů. Divák leknutím nadskočí, protože má dojem, že se v kinosále najednou probudil porouchaný reproduktor. V závěrečném sboru se zase poněkud rozjíždí obrazová a zvuková stopa, takže herci na plátně otevírají pusu jinak, než odpovídá doprovodnému zpěvu. Myslel jsem, že k takovýmto technickým lapsům už ve druhém desetiletí 21. století nedochází, ale možná nám jen chtěl režisér, po vzoru Járy Cimrmana, znovu názorně ukázat, že světlo je rychlejší zvuku.

Měl-li tedy být klíčem k dílu tento údajně novátorský tvůrčí přístup – a předpremiérové rozhovory s tvůrci by to naznačovaly, protože se v nich většinou o ničem jiném nemluvilo –, pak tento klíč do zámku k muzikálovým Bídníkům příliš nepasuje. Navíc jak ve své recenzi na Akutálně.cz připomíná Jan Gregor, rozhodně nejde o novinku. Vzhledem k nevalným uměleckým výsledkům byl však tento postup použit naposledy v roce 1975.

Boj divadelní stylizace s filmovým realismem

Řada recenzentů autorům filmové verze Bídníků vytýká, že se přespříliš drželi divadelní předlohy a neodvážili se od ní dostatečně odpoutat. Zde bych se však tvůrců zastal. Zaprvé, o autorech a producentovi původního divadelního představení je známo, že si svá díla bedlivě střeží, takže víc než „mírné úpravy v mezích zákona“ by těžko povolili. A zadruhé, divadelní Bídníci představují poměrně vycizelovaný kompaktní celek, v němž jakýkoli zásah okamžitě vyvolá potřebu přinejmenším pěti zásahů dalších. „Odpoutání se“ by tedy vyžadovalo přepsat třeba polovinu muzikálu, k čemuž dnes již postarší autory těžko kdo přiměje, zvlášť když stávající podoba na divadle tak skvěle funguje. Z tohoto hlediska bych vzniklý filmový tvar považoval za poměrně zdařilý – pořadí některých muzikálových čísel bylo mírně přehozeno, aby lépe vynikly souvislosti v dějové linii, sem tam něco vypadlo, sem tam přibyl spojovací recitativ a připsána byla jedna nová árie, aby mohli tvůrci usilovat o Oscara za nejlepší filmovou píseň. Nicméně celá konstrukce vesměs, až na několik drobných výstřelků kolem barikády, drží pohromadě a velmi pravděpodobně jde o maximum, na které bylo možné majitele autorských práv umluvit.

Větší problém podle mého názoru spočívá jinde, a to že „zvuk“ neladí s „obrazem“ (čímž teď nemám na mysli zmíněný technický nedostatek v závěru filmu). Vzhledem k tomu, že divadelní předloha

hojně využívá dějových zkratek a náznaků, že postavy včetně těch, které se pohybují v nejnižších společenských vrstvách, nemluví, nýbrž zpívají, a to převážně v rýmech, kantilénové árie, že se na jevišti setkávají živí s mrtvými a že tu láska na celý život vzniká během jediné vteřiny, je jistá míra stylizace nezbytná. Režisér Hooper naproti tomu k dílu přistoupil vesměs realisticky, jako by se nezpívalo. Jenže ono se zpívá a posilování realistických prvků v útvaru natolik umělém a stylizovaném, jako jsou muzikáloví Bídníci, úplně nezafungovalo. Marná sláva, láska na první pohled se ztvárňuje dost obtížně v jakémkoli filmovém žánru a režisér sobě, hercům ani divákům situaci nijak neulehčuje, nechává-li v zájmu realističnosti mileneckou dvojici, aby se hledala kdesi v davu. Ne nadarmo, když se ve West Side Story poprvé setkali Tony s Marí-ou, všichni ostatní z obrazu zmizeli. Stejně tak když mezi živé vstupuje postava mrtvá, neškodilo by se od kapitalistického realismu odpoutat a zapojit trochu obrazové fantazie. Aspoň by se v záběru postavy živé a mrtvé tolik nepletly jedna přes druhou.

Tam ve hvězdách

Co je však třeba na filmu vyzdvihnout, je obsazení, neboť se podařilo dát dohromady hereckou sestavu vskutku hvězdnou, a zároveň pěvecky schopnou. Hugh Jackman, který se v Austrálii prosadil v divadle nejdřív jako muzikálový herec, je Valjean téměř ideální. Mezi známými filmovými herci opravdu není moc těch, kteří by dokázali tuto roli takto se ctí uzpívat. Škoda jen, že Valjeanova vrcholná árie – motlitba Bring Him Home – jako by přeci jen zůstala kousek za Jackmanovými pěveckými hranicemi. Příjemně překvapuje Russell Crowe jako Valjeanův pronásledovatel Javert. Jeho baryton tvoří zajímavý protipól k Jackmanovu tenoru a pěvecká konfrontace obou postav patří k nejlepším okamžikům filmu. Zároveň je ale dobře vidět, že Crowe nemá Jackmanovu muzikálovou praxi. Zatímco Jackman si umí se svým pěveckým partem pohrát, na Croweovi je vidět, že veškerou energii a soustředění spotřebuje na to, aby zpíval čistě a držel rytmus. Tak rytmicky naprosto přesně provedené trioly jako od Crowea jsem sice ještě u žádného Javerta nikdy neslyšel, nicméně na větší výraz a dynamiku pěveckého projevu pak Croweovi bohužel nezbývají síly. Skvělý herecký i pěvecký výkon předvádí Anne Hathawayová v roli Fantiny. Přijít po bezpočtu existujících interpretací již značně provařeného hitu I Dreamed a Dream s originálním a emocionálně velmi silným pojetím, je opravdu fraj-eřina, a pokud by si Bídníci za něco zasloužili Oscara, pak za Ann Hathawaoyou. Slušně hrají a zpívají i představitelé ostatních rolí, nicméně ani oni svým obrovským nasazením nedokážou překlenout rozpor mezi pompézní a patetickou hudební složkou filmu a strohým a realistickým obrazovým pojetím. A tak mezi oběma póly oscilují, tu se přikloní více na stranu patosu, tu na stranu realismu.

V souvislosti s hereckým obsazením si neodpustím zmínit drobnou lahůdku, kterou tvůrci filmu přichystali fanouškům divadelní verze: roli biskupa z Digne hraje Colm Wilkinson, herec a zpěvák, který v roli Jeana Valjeana hvězdnou pouť muzikálu v roce 1985 odstartoval a podobu zpívajícího Valjeana do určité míry spoluvytvořil. Scéna, v níž již prošedivělý originální Valjean ukazuje, „kudy jít a kam“, svému mladšímu filmovému protějšku, má proto pro zasvěcené obzvláštní kouzlo.

Raději do divadla

Kdybych měl odpovědět na otázku, proč jít na Bídníky do divadla (nejlépe londýnského, ale vzhledem k přísným licenčním podmínkám by si inscenace měly udržovat vysokou úroveň ve všech zemích; v České republice si lze momentálně vybrat mezi pražským nastudováním Petra Novotného a brněnskou inscenací Stanislava Moši), nabídl bych důvodů hned několik. Především je to hudba – strhující, lyrická, až patetická, nápaditě prokomponovaná, dále pak špičkové pěvecké výkony a v neposlední řadě dokonale propracovaná show, v níž všechno klape jako na drátkách. Na otázku, proč sledovat Bídníky bezmála tři hodiny v kině, nedokážu ani navzdory veškeré snaze opravdu pádný důvod najít. Zvuk a s ním částečně i hudba padly za oběť technickému experimentu, pěvecké výkony jsou sice slušné, avšak nikoli špičkové, a je toho celkem dost, co ve filmu neklape. Takže asi jen pro mužný šarm Hugha Jackmana (dámy), líbeznou tvář Amandy Seyfriedové (páni, kteří mají radši blondýnky) a krásné smutné oči Samanthy Barksové (páni, kteří mají radši černovlásky).

Honza Hanzl

Radek Fridrich a Igor Grimmich: Krajinou

Výstavní síň Chrudim, Divadlo Karla Pippicha 7. 2.–7. 4. 2013

Igor Grimmich: Červený kmen III

Počínaje touto výstavou, zabydlují se ve Výstavní síni Chrudim mimo jiné i výstavy, jejichž záměrem je **propojit současnou výtvarnou a literární scénu**. Existují na ní totiž autoři, kteří si mají prostřednictvím své tvorby vzájemně hodně co říci, a společným dialogem pak obohatit (nebo alespoň zaujmout) i publikum.

Ostatně, slovo a obraz byly přece propojovány už dlouho, i když k jejich vazbě docházelo často především z důvodu podpory jednoho nebo druhého uměleckého vyjádření.

Radek Fridrich: frotáž, kresba I

Ilustrace vznikla, aby dodala na pádnosti slovu; slovo je zase často součástí vizuálního umění (jak je tomu třeba v případě konceptu). **Nikde v České republice však doposud nevznikaly výstavy**, které by daly společný a rovnocenný prostor autorům **obou uměleckých oblastí**. Takové výstavy budou **probíhat právě ve Výstavní síni Chrudim**.

Při příležitosti první literárně-výtvarné výstavy své síly spojili Radek Fridrich (1968) a Igor Grimmich (1979). Ti dva, ačkoliv se před výstavou neznali, toho

Mají hodně společného. A není to jen fakt, že jejich jména znějí na první poslech nápadně nečesky – i když i s tím to vlastně souvisí. Stejně jako s tím, kde žijí a jak je ovlivňuje jejich prostředí.

Radek Fridrich je děčínský básník a samorostlý výtvarník, jehož inspirace pramení (zjednodušeně řečeno) z genia loci a zmizelé paměti severních Čech. V jeho rodině se mísí česká i německá krev, jak je ostatně pro pohraničí typické, a jeho imaginaci poutá skrytá minulost. Jde ji stále vystopovat na fasádách budov, kolem kterých lidé často bez povšimnutí chodí, nebo na hřbitovech, které v kdysi německých vsích zarůstají travou. Stačí se jen pozorně dívat. A to Radek Fridrich umí a posléze umí pozorované i neobyčejným způsobem zpracovat do minimalistických, a přesto bohatě výpravných básnických textů, které dokonale vystihují rozporuplnou atmosféru této oblasti. Svědčí o tom i pozornost, která se dostává jeho básnickým sbírkám, i v minulém roce udělená cena Magnesia Litera.

I pozornost Igora Grimmicha, nedávného absolventa ateliéru malby z pražské Akademie výtvarných umění, je v posledních měsících a letech nasměrována k syrové krajině pohraničí. Igor Grimmich v ní ale bádá na platformě horizontály. Zatímco Radek Fridrich se pou-

Igor Grimmich:
Vhodné místo IV

ští po vertikále historie do tajů kraje, Igor Grimmich zajíždějící už léta do Dubé ji pozoruje v současné výseči. Neptá se po důvodech, proč v této oblasti žijí lidé tak vykořenění a lhostejní k danému místu. Neptá se po jejich minulosti a osudech. On je zachycuje v jejich dnešní přirozenosti, ke které patří už i zapomnění, že danou chalupu po generace obývaly jiné rodiny, že obec zbudovali příslušníci cizího národa, a že do tohoto kraje lidé posléze přicházeli jen se zištnými úmysly. A nevidí v té současnosti jen temný stín dob minulých – naopak, ve svých malbách tvrdí, že k ní patří nejen stíny, ale i jas překrásné přírody, vábivé krajiny. Jeho nový cyklus maleb směřuje k poznání krajiny severních Čech, opuštěné a zpustošené, ale jinde malebné a kypící. V jeho ateliéru tak s touto vidinou vznikly monochromní malby, v nichž i přes barevný minimalismus dokonale vystihl podstatné rysy tohoto konce světa.

Severočeská krajina pohraničí a její charakter je tedy jeden z nejvýraznějších, i když ne jediných, rysů propojujících tvorbu obou autorů. Na jejich společné výstavě tak můžete zahlédnout její mnohačetnou tvář odhalenou výtvarnými a literárními prostředky. Třeba se vám z úhlu pohledu obou autorů také zalíbí a třeba nakonec budete chtít sami podlehnout jejímu temnému vábení.

Kateřina Tučková

Radek Fridrich: frotáž, kresba II

Mnespoutat věrnou kopii

orse (Pokus o recenzi dvou filmů)

Vevím, co lidé mají na íránských filmech. Co já viděl, jsou to filmy dělané po způsobu starém, lehce okázalé, kinematografii nikam neposouvající. Snad že vypráví příběhy v kulisách pro nás cizokrajných – i když, co je dnes cizokrajné? Že nám servírují tu větší tu menší porci ideologie? Ale je zrovna tohle pro Čechy už dnes cizokrajné? Bylo by to pěkné.

Třeba ve na intošském Západě populárním filmu *Rozchod Nadera a Simin* (Asghar Farhadi, 2011, Írán) je podprahové ideologie, jíž tak dobře známe z našich normalizačních filmů, skoro víc než dost. Invenčnější film *Šírín* (Abbás Kiarostamí, 2008, Írán), jež lehce nudně sleduje dogmaticky pouze tváře žen dívajících se v kině na historický velkofilm, pracuje sice s lecčíms, ale rebelství v žádné z postav rozhodně nenajdeme. Všem sledovaným divačkám se děj na plátně líbí: vyznění musí být hold jednoznačné.

Od režiséra *Šírín* je i film **Věrná kopie** (2010). Je točený v Itálii v italsko-francouzské produkci a po formální stránce je odvarem filmů *Před úsvitem* (1995) a *Před soumrakem* (2004) amerického režiséra Richarda Linklatera. Nestál by za zmínku, kdyby v něm přesto nebylo něco zvláštního. *Před úsvitem* sleduje čerstvě zamilovaný mladý pár (Američan a Francouzka), jak se toulá nazdařbůh noční pro ně úplně neznámou Vídní. V *Před soumrakem* sledujeme tutéž dvojici toulající se Paříží. Neviděli se, než předtím tu jednu vídeňskou noc a teď po letech ve šťastný to podvečer zjišťují, jak veliká je jejich láska. A *Věrná kopie* sleduje stejnou formou podobný, byť lehce jiný cíl: během toskánské procházky Francouzky a Angličana, oba středního věku, režisér tu elegantně, tu poněkud toporně přeskakuje různé fáze partnerské lásky, aby nakonec odhalil, že mužovo srdce je přes všechnu snahu obou vyprahlé… Forma všech tří filmů je obdobná, takové road-movie pěšky, íránské ambice jsou větší, snaží se uchopit celého „ženuamuže“. Jenže to nějak v toskánské krajině se scestovalým Angličanem a neméně flexibilní Francouzkou nefunguje… A tu vidíte, že byly ambice tvůrců mnohonásobně překonány, leč nechtěně: že se ubohému Kiarostamímu podařilo natočit film o míjení kultur. Omylem a neuvědoměle. Přesadil jen hloupě svůj „teheránský příběh“ do Toskánska, místní kulturní „pocitžejsmeuvědomělí“ směnil za ten evropský kulturní rádobymišmaš a viděl v tom pěkný film. Bohužel my ostatní vidíme dogma, které nechápeme, jež ne-

funguje a jehož význam nám uniká – asi jako když sledujem starou českou normalizační detektivku odehrávající se vtipně v tehdejším „prohnilém a zkaženém“ New Yorku. Bohužel. Kiarostamího Toskánsko možná nemá být „prohnilejší a zkaženější“ než Teherán, ale žádná *Francouzská spojka* (William Friedkin, 1971, USA) se nekoná.

Nevím, co mají lidé na amerických filmech. (Mimochodem ve filmu *Před soumrakem* se herci toulají Paříží neexistující: zahýbají do ulic a ocitají se o kilometry dál – inu Hollywood.) Co já viděl, je to klišé valící se na diváky zprava a zleva, třeba nedávný opus (to se jinak opravdu nazvat nedá) *Atlas mraků* (Tom Tykwer, Lana Wachowski, Andy Wachowski, 2012, USA) je nadopován sentimentem, že se divák bojí, že se film roztrhne a všechno to sladké ho pak bude lepit na podrážce. Opěvované novátorství je navrch nové stěží – vzpomeňme nelinearitu *21 gramů* (Alejandro González Iñárritu, 2003, USA).

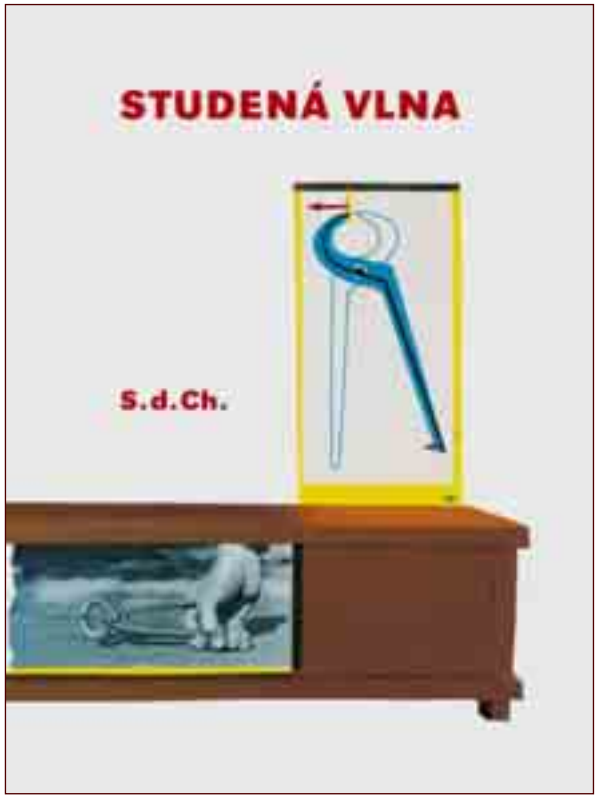
Nespoutaný Django (Quentin Tarantino, 2012, USA) se nezdá být invenční v ničem. Takové záběry už tu byly, taková muzika už tu byla, takové příběhy už tu byly. Přesto je tento americký spaghetti western úžasný a svěží. Všechno to tu bylo a – film, že je svěží? Novátorství Tarantina zde spočívá v tom, že divákům přes sebe najednou promítá dva filmy. Ten spodní je skoro dobový dokument zachycující život černochů, lůzy a drsnějších z majitelů otroků amerického jihu – dva roky před vypuknutím občanské války Severu proti Jihu (jak píší v titulcích). A přes něj se nese horní film, příjemná a veselá kovbojka o dvou pistolnících, co chytají zločince a vysvobozují ženu. (Konotací je zde asi víc, film zdá se lecčíms odkazuje na americkou klasiku *Dobrodružství Huckleberryho Finna* – „knihu pana Marka Twaina“; či: humání je zde Němec, jemuž se 100 let před fašistickým Německem hnusí vpravdě gestapácké metody zacházení s černochy atd.) Při tomto postupu není kopírování na škodu, naopak, čím věrnější je kopie, tím působivější je vyznění, jež vzniká interferencí, rezonancí obou filmů. Stejnou metodu použil Tarantino ve filmu *Hanebný pancharti* (2009), kde fašistické Německo vykukuje zpoza děje o marvelovských superhrdinech; jen je dnes méně opojený (ale pro mě i méně opojný) a zdá se, že většinově úspěšnější. (Mimochodem ve filmu Hanebný pancharti stejný Němec hraje pravě děsivého esesmana.) Nespoutaného Djanga mírně kazí nevysvětlený fakt, že „černoch umí jezdit na koni“ a poněkud nelogická zápletka druhé části, jež sice velmi připomíná klukovské osvobozování černocha ve zmiňovaném Huckleberrym, nemá ovšem u ostřílených pistolníků jiné logiky, než snad tohoto režisérského odkazu. Ale míjení kultur, jež se tak neuměle samo od sebe promítlo do *Věrné kopie*, míjení kultur jde Tarantinovi skvěle. Brutální minulost se míjí s naší milou přítomností, Amerika to má ještě s Evropou, jako tamní černí s bílými. Metodou rozporu mezi snem a skutečností, mezi horním a spodním filmem dociluje Tarantino navrch nebývale silného účinku, kdy se diváci smějí a mráz jim přitom běhá po zádech. Možná je ale tohle kopírování jen tím, co se nazývá invencí. Možná jsou Tarantinovy dvě najednou promítané věrné kopie pouhým jedním bravurně udělaným filmem, dílem, které se kopírovat nakonec snaží všichni a které přesto kopírování uniká.

Ladislav Pavel Irát

Věrná kopie (Copia conforme), 2010, Itálie–Francie, italsky, anglicky, 106 min. Režie: Abbás Kiarostamí. Hrají: Jean-Claude Carri?re, Juliette Binoche, William Shimell.

Nespoutaný Django (Django Unchained), 2012, USA, anglicky s lehkou němčinou a francouzštinou, 165 min. Režie: Quentin Tarantino. Hrají: Jamie Foxx, Christoph Waltz, Leonardo DiCaprio, Kerry Washington, Samuel L. Jackson.

Morse

Vidoucí mezi slepými

aneb Cesta do hlubin nebeského voyeura

Britský klasik žánru science fiction Herbert George Wells kdysi napsal krátkou, leč velmi působivou povídku Země slepců, jejíž hrdina zabloudí v jihoamerických horách a pak se nešťastnou náhodou zřítí. Má ale štěstí, neboť v údolí, kam dopadl, žijí lidé – slepí lidé.

Země, kde se ocitl, je země slepců, kteří žijí bez kontaktu s okolním světem. Hrdina se postupně zotavuje ze svých zranění a marně se snaží svým nevidomým zachráncům vysvětlit, co je to zrak, jak funguje, a že oni jsou slepí. Slepci mu však nerozumí, považují ho za zmateného následkem úrazu. Nikdy totiž o nikom vidoucím neslyšeli. Nahmatají sice jeho oči, ale považují je za anomálii. Hrdina se později snaží odejít, slepci jej však nechtějí pustit. Poté se zamiluje do slepé dívky a rozhodne se, že se s ní ožení a zůstane navždy v zemi slepců. Předtím mu ale mají být vyloupnuty obě oči, aby byl jako ostatní a nemluvil už nesmysly o jakémsi zraku a vidění. Noc před oslepením však hrdina uteče a vrací se zpět do civilizace. Tolik tedy H. G. Wells a Země slepců.

Při čtení nové prózy současného českého autora S.d.Ch. **Studená vlna** (nakladatelství Divus) se mi Wellsova povídka vracela v mysli velmi často, až nepříjemně. Ale také Platónova vize o lidském světě, který se odehrává v temné jeskyni, zatímco o kousek dál je východ z temnoty na sluneční světlo, což však téměř nikdo z lidí nevidí, nebo možná vidět nechce. Nuže, Studená vlna je zpráva od člověka vidoucího, který odchází z jeskyně plné troglodytů, jež je zároveň zemí slepců. Tímto člověkem je autor sám respektive jeho alter ego a touto zprávou je monolog hlavní postavy, naopak temnou jeskyní a zemí slepců je, jak jinak, nás současný svět globálního ekonomického fašismu a „ztelevizovaných humanoidů“.

Čtyřicátník, který pracuje dvacet let jako hrobník za směšný plat, dvacet let provozuje své loutkářské umění, a dvacet let píše do šuplíku umělecké texty, které téměř nikoho nezajímají, vyjma skrovné komunity alternativních umělců, odjíždí v květnu na chalupu své ženy, odpočinout si od ní a od svých dcer, od své práce, od mrtvých i živých, prostě od celého světa. Odjíždí autobusem

zrovna v době, kdy nastupuje jeho depresivní fáze a shodou okolností také studená vlna. Na chalupě se, po nervovém zhroucení a negativní halucinační zkušenosti, pokouší meditovat vycházkami do přírody, která je však z větší části zdevastovaná. Jediné, co tohoto frustrovaného jedince usmiřuje se světem, kromě poslechu vážné hudby, je pohled na les a na srny, nevinnou, krásnou a nevědomou zvěř. Před svými venkovskými sousedy se raději ukrývá. Setkání s nimi hrozí konfliktem, neboť většina z nich nemá ráda ani zvěř ani stromy, naopak, zvěř zabíjí, často jen pro zábavu, a stromy kácí z čistě lidské malosti a nenávisti. Zde je důležité podotknout, že hlavní hrdina příběhu je vegetarián. Zabití zvěře tedy vnímá de facto jako vraždu, podobně vnímá i likvidaci stromu, který nikomu nevadil. Stejně jako v Joyceově Odysseovi odehrává se celý děj jedno dopoledne, kdy autor vyjde z chalupy před zahradu na náves, vše ostatní se děje v jeho hlavě. Vzpomínky na banální i tragické či tragikomické situace v jeho životě a v životě jeho rodiny, filosofující reflexe světové politiky, náboženství, historie atd. atp.

Aby toho nebylo málo je hlavní hrdina ještě ke všemu abstinent a nekuřák, což je v souvislosti s vegetariánstvím vražedná kombinace. Pokud člověk dlouhodobě nekonzumuje maso, alkohol, ani tabák, cítí totiž a vnímá vše zcela jinak než jako masožravec, kuřák a i jen průměrný konzument alkoholu, takříkajíc na buněčné úrovni, je více spojen s přírodou. Tímto dobrovolným odpíráním si hříšných požitků se však hlavní hrdina odlišuje vlastně od celého svého okolí a trpí tak například nabídkou pouze masových jídel v restauracích a obchodech s potravinami. Trpí i existencí televize, kterou sledují jeho dcery. Trpí vlastně vším. Zdá se, že se narodil jen proto, aby trpěl. Vleče na svých zádech celý pytel existenciální Sartrovské nevolnosti, existenciální tísně a úzkosti! Tíseň je jakýsi stále opakovaný magický leitmotiv textu. On ale trpět nechce, nebo se alespoň snaží svému utrpení na tomto světě porozumět:„Mohu také rozumět životu jako něčemu mezi zrozením a smrtí, ale je to hnusné, mohu mu rozumět jako problému, ale to je stejně hnusné jako mu rozumět jako nesrozumitelnosti... Život, tak, jak mu rozumím, má tedy zápornou definici a hrůza z toho, že ho lze žít provizorně, je na místě.“

Dle Alberta Camuse je jediným filosofickým problémem sebevražda. I tento problém hrdina krátce reflektuje. Kromě rodinných traumat řeší i světový řád. Mluví se tu o komunismu a fašismu, myšlen je jak historický fašismus, tak současný ekonomický fašismus, který nahradil kapitalismus. Mluví se tu o chudobě, o statu quo založeném na znásilňování člověka člověkem za almužnu, o masírování mozkových závitů lidstva televizí. O zmarněných nadějích, o zničených iluzích, o lidské důstojnosti a svobodě, která jsou však ve skutečnosti, zdá se, pouze iluzí, a to za všech dob a režimů.

Hrdina respektive autor staví čtenáře před celý horizont problémů: „Dospíváme ke kvantu bezcenných zkušeností, k úplně novému převratnému kvantu bezcenností, navazujeme na zmar novým zmarem, obohacujeme zděděnou marnost novou marností, neznáme míru a společnou řeč mimo výdělečnou profesionalitu.“ Zároveň z retrospektivních odboček vyvstává portrét hlavního hrdiny jako člověka, jenž je krystalicky čistý a vznáší se nad lidskou masou, která je v drtivé většině zcela tupá, portrét člověka duchovního, panteisty, který je plný čisté lásky, kterou však nemá téměř komu dát. „Tvá hlava pluje v prostoru duchovní lásky,“ píše například svému známému, nešťastnému typickému literátovu, utěšující zprávu „země je plná opuštěných arch, jsme niterné, niterně plující lodě.“ Tento moment je možná nejlyričtější z celé (na lyriku programově velmi chudé) knihy vůbec. Následuje naopak velmi ostrý zvrat při debatě s uměleckým fotografem v kapličce, který si dovolil znesvětit toto místo nevhodnou poznámko o Kristu. „Za těchto okolností jsi méně než člověkem, jsi podčlověkem, který zaslouží zabít, ale já to neudělám, ne proto, že jsme v kapli, ale proto, že jsem učiněný světec,“ rozkatí se hlavní hrdina na fotografa. Identifikace hlavního hrdiny se světcem, byť řečená v rozčilení, je ovšem trefná. V tomto momentu však tak trochu připomíná otce Scholastika z Drdových Hrátek s čertem, jenž ostře odsoudí mladé hříšnice, načež mu anděl kárajícím hlasem praví: „Nelidskou pýchou trpíš, poustevníku!“ Na rozdíl od otce Scholastika, jenž žil v klidném ústraní a anděl mu denně přinášel manu nebeskou zdarma k obědu, v případě hrdiny Studené vlny je to pýcha pochopitelná, pýcha na vlastní duchovní a paralelní svět, který si po čtyřiceti letech kruté existence mezi vrahy lidí, zvěře a stromů, alkoholiků, tabakistů pologramotných konzumentů masa a televize a tupců obecně musel tvrdě vydobýt a vyvzdorovat! Nicméně kniha končí jakousi mesianistickou a nadějeplnou vizí, v níž se hlavní hrdina označí za nebeského voyeura a chce všem lidem přinést duchovní obrodu, která nemocné a zbídačelé lidstvo uzdraví.

Při četbě Studené vlny si vnímavý čtenář uvědomí, že svět, ve kterém žijeme, opravdu není příliš přátelské místo k životu, ba spíše naopak. Uvědomí si, že hlavní hrdina má vlastně pravdu, že skutečně žijeme v zemi slepců a v temné jeskyni, že jsme skutečně duchovní slepci a trogodyti a že je to vlastně velmi tragické. A že takhle se dlouho žít nedá, že to musí vzít rychlý konec. Ne náhodou byla Studená vlna vydána den před předpovídaným koncem světa dvacátého prosince loňského roku. Ale jak jsme viděli, nic se nestalo. Ovšem třeba jen zdánlivě, a zdání klame. Navíc jsme přece slepci a troglodyti. Třeba už konec světa dávno byl, akorát my jsme si toho prostě nevšimli.

Viki Shock

Morse

Obrazová kronika papá Razziho

Kamila Ženatá
Posledních 100

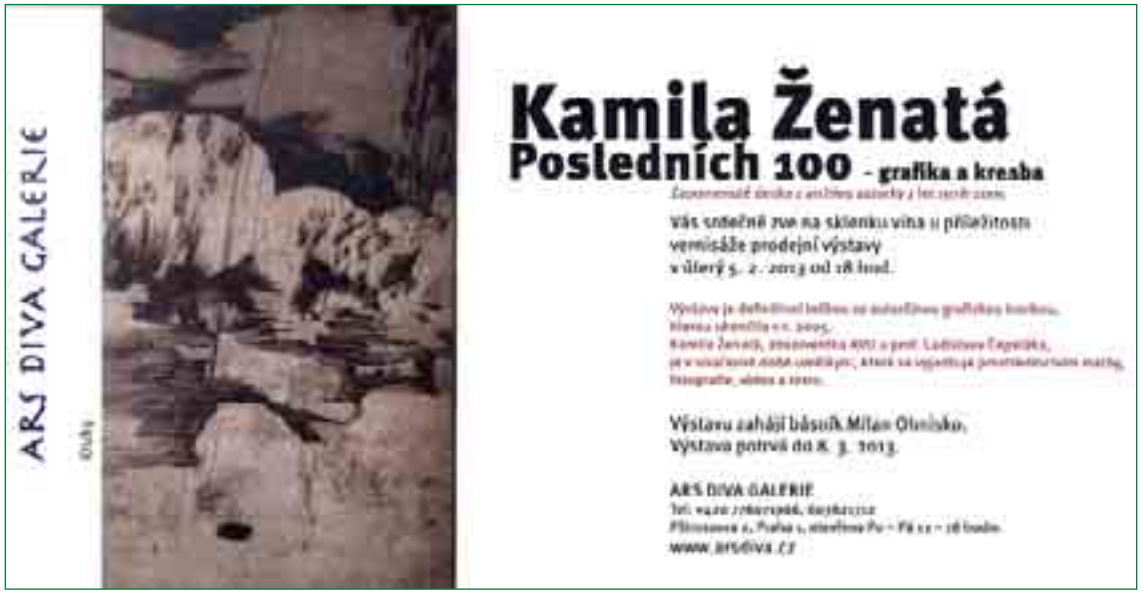
Jak patrno z fotografií, byla 5. 2. na vernisáži v galerii Ars Diva hlava na hlavě. Na jukandu přišli i básníci Milan Ohnisko, Bohdan Chlíbec nebo nestor českých surrealistů Pavel Řezníček.

Kamila Ženatá

Kamila Ženatá, Pavel Řezníček

Bohdan Chlíbec, Milan Ohnisko

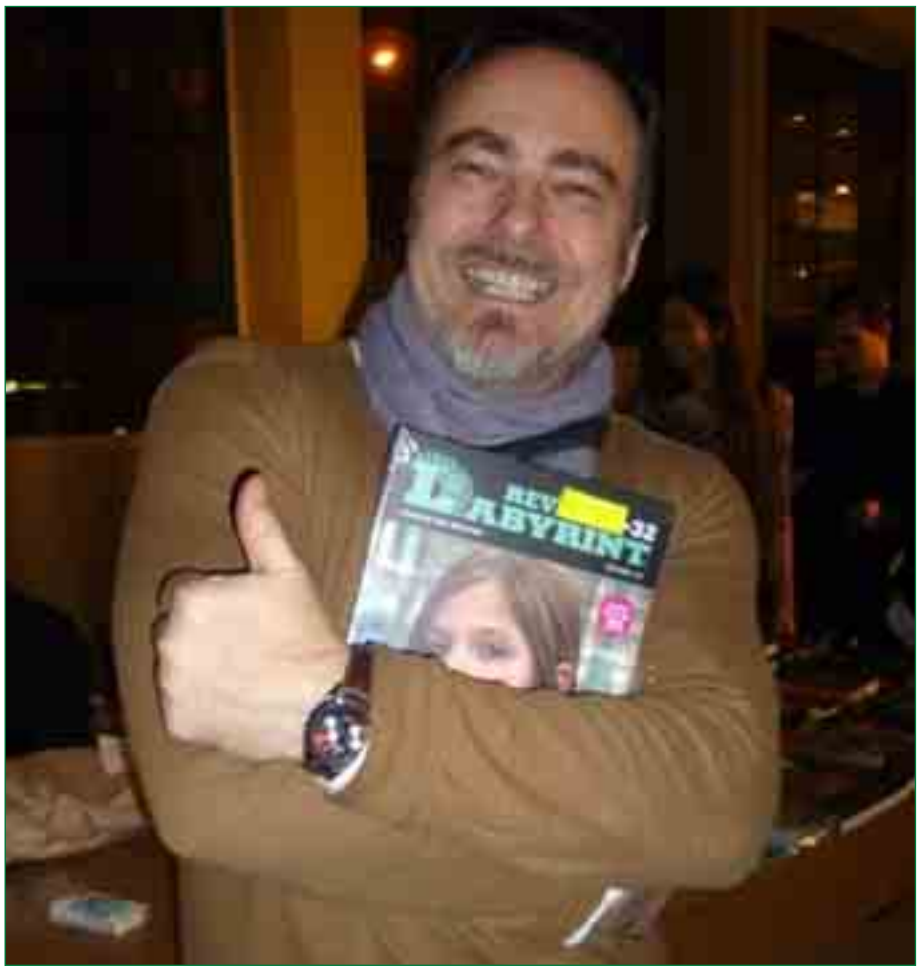
Obrazová kronika papá Razziho

Revue Labyrint

V kavárně Nová syntéza se 7. 2. křtilo nové dvojčíslo 31–32. Na fotografii je usměvavý nakladatel Joachim Dvořák.

Joachim Dvořák

Nebeský Holomíček

V literární kavárně v Řetězové ulici, mezi pražskou kulturně-ožungrovskou veřejností známou spíše jako U Cibulky, 12. 2. promítal Bohdan Holomíček své fotografie z divadelních inscenací režiséra Jana Nebeského. Kdo tam nebyl, neviděl tu znamenitou věc, to dá rozum přec!

Demonstrace proti likvidaci živé kultury

se uskutečnila 14. 2. na Maltézském náměstí před budovou Ministerstva kultury.

Obrazová kronika papá Razziho

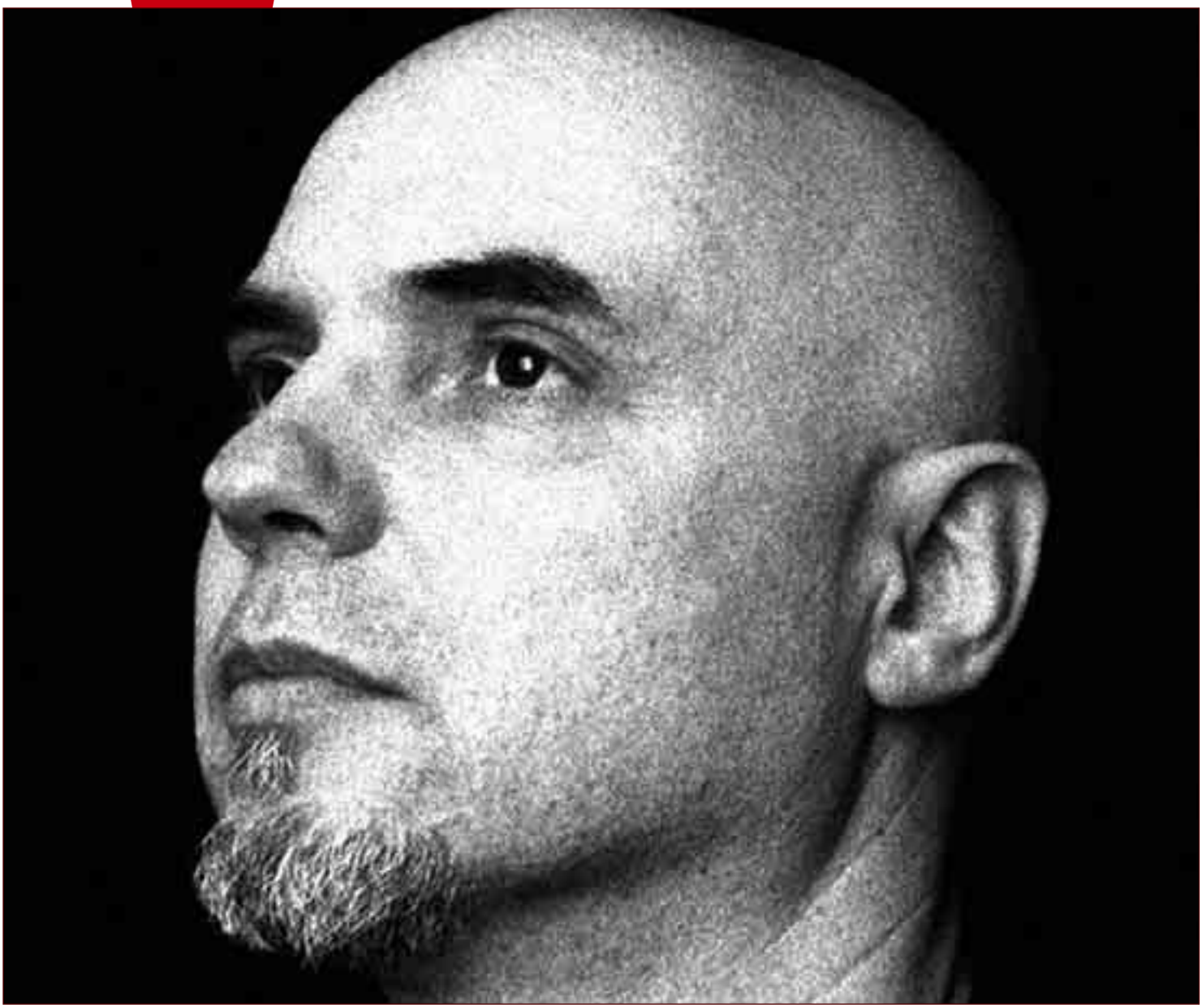
ŘI HUDBĚ A P
SCHRUPNE

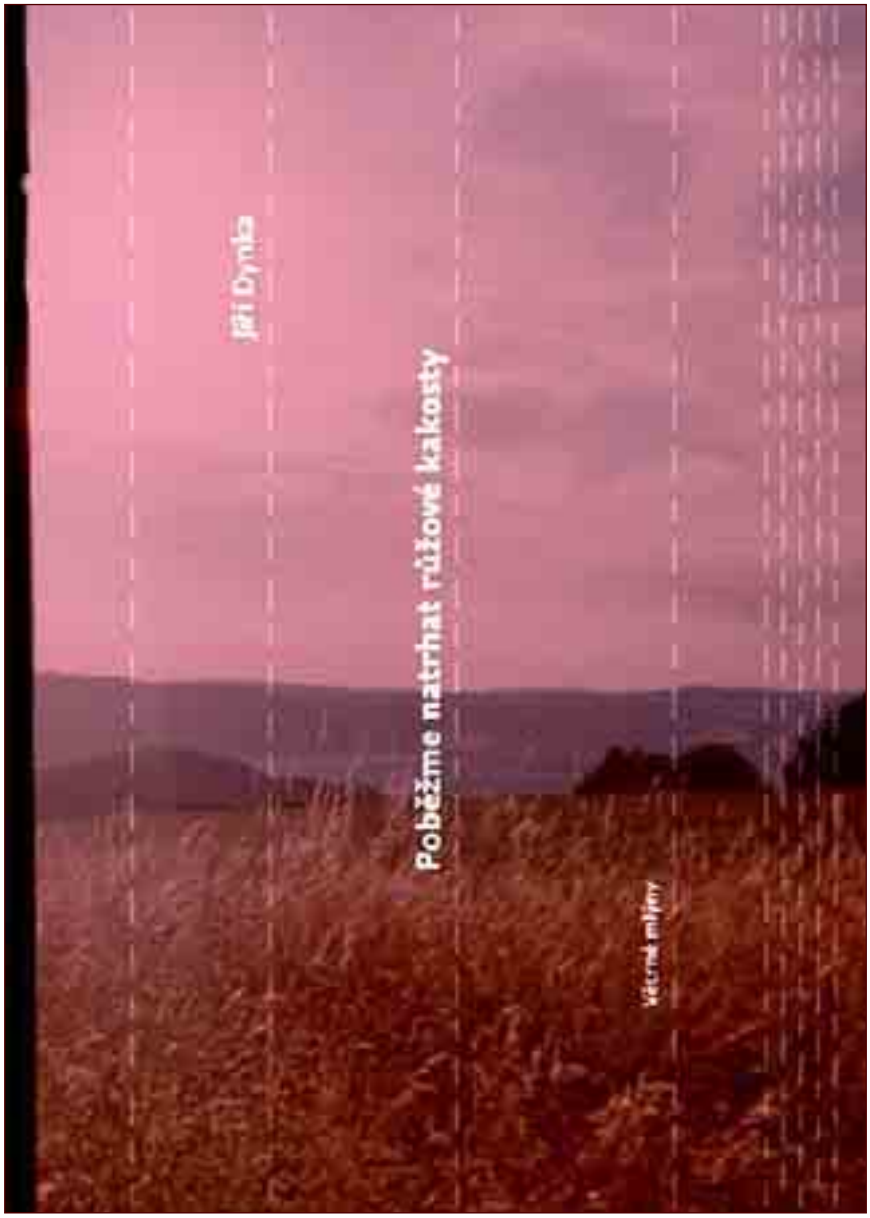

HADÁKOVA
MINISTERSTVO KULTURY
JE TŘEBA
SABOTÁŽ

Morse

NEPŘEHLÉDNĚTE !

V nakladatelství Věrné mlýny vyšla nová sbírka Jiřího Dynky Poběžme natrhat růžové kakosty

JD esemeskuje (posílá psaníčko) JAP:
hry I–IV Thomase Bernharda vtěsnány
vlevo: vedle Tvé veleknihy Všecko napsané
s věnováním – Milému liliovému…

Modlitba před spaním (á la Vrchlický):
Bože, když vidím Bernhardů svých řad,
já mohu klidně spát…
když vidím Ztroskotance… Rozrušení…
Mýcení (Rozčilení)… Vyhlazení (Rozpad)…

Trojdílnou Stehlíkovu Zemi zamyšlenou:
s pompou… jsem vroucně… vměstnal
vedle Proustova Hledání ztraceného času
v mé domácí knihovně… esemeskuji JAP…

raději jihočeské kropniky Ladislava Stehlíka
než Paula Celana…! Esemeskuji JAP…

V antikvariátu Aurora zakoupen Laxnessův
Svobodný lid – dočkáme se podříznutí
jehňátka… telátka… a nakonec krávy-ženy;
ať nikdo nemá hlad… dojez se chlebem:

krajíce… knih… Laxnessových… Světlo světa
(koupené v antikvariátu Aurora) o géniovi…
o básníkovi Ó. Kárasonu Ljósvíkingovi…
Možná, že jméno Dynka působí na Islandu
stejně svůdně a strašidelně – esemeskuje JAP.

M

orse

Aaen Jan Kratochvíl **Zapomenuté ticho**

Aaen Jan Kratochvíl se narodil v roce 1980. Vystudoval český jazyk, literaturu a společenské vědy na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Píše poezii, hraje na kytaru, kontrabas, baskytaru, didjeridoo a další nástroje a skládá hudbu a texty pro hudební skupinu Aaen Anima. Debutoval knihou Začátek bez konce a Konec bez začátku (2011), sbírku Zapomenuté světlo vydal autor na sklonku loňského roku vlastním nákladem.

Zelená devítka

jsem karta z balíčku
která se vysmála zenovým mistrům
(oni se ale smáli také)
která zrušila své sliby z minulých životů,
sto lidí místo lynčování mě radostně objalo
letím světem
jako zelená devítka
přeskakuju řeku
neplavím se už pod žádnou barvou
pod žádnou vlajkou
pod žádným číslem
jsem duch v moři,
poustevná loď
mám přátele i nepřátele odtud i odtamtud,
ale vlajku bez výsostných barev

Karma Mikrokosmos

když nebudeš sám sebou,
za trest se ti rozpadne já

Data

tisíce malých tem
dopisy se zeleným pruhem

drobné nevýznamnosti jsou tak nutně povinné
vyčistil jsi odpad i sebe

v diáři data naskakují
bez práce i bez odpočinku anihilace
zbývá jen láska

Antiteze

umění Hledajících je rozbít se
a znova se narodit
najít se
je jediné umění

Paměť

každý den si psát do diáře, co se dělo
i diář se ztratí
časem stejně bude v jiné dimenzi

nepamatuji si včerejšek
stejně se všechno píše dovnitř mě
jen hacknout přístupová hesla
a Přítomnost je nádherný sníh v dlaních,
nikdy se nerozteče
i přítomná Minulost je Přítomnost
i milovaná Budoucnost je Přítomností
a staré diáře se nevyhazují,
hackerský software se hodí vždycky
co se starat o dimenze
ze dne na den krása
a orientace v časoprostoru

co bylo včera, to už je roky,
co bylo před rokem, to bylo včera

Rozpomínání a probuzení

když budeš já žít, tak ho budeš mít
když o něm budeš přemýšlet,
tak se ti rozpadne
nebo tam někde najdeš duši

nefilosofujme, jen Padejme
se zavřenýma očima se probudit
kdo není bez srdce,
tuhle smrt přežije

t
elegr
af
uje

Veselá neodekadence Blanche Cutie

Blanche Cutie se narodila roku 1971 v Brně. Vystudovala Fakultu výtvarných umění na Masarykově univerzitě, obor kresba a malba. Kromě psaní veršů se nejraději věnuje monumentální malbě.

V Nakladatelství Petr Štengl vyjde 21. března básnická sbírka, která nese název Já uříznu si hlavu trnem z růže. Jedná se o vaši oficiální prvotinu? Jak byste charakterizovala svoji poetickou tvorbu?

Svoji poezii bych charakterizovala jako veselou neodekadenci. Alespoň co se této prvotiny týká. Píši od svých cca 14 let a od veselé zamilované lyriky jsem se propracovala právě ke zmiňované veselé neodekadenci a neosynbolismu, což není chyba v pravopisu, ale můj nový umělecký směr synbolismus a jeho odnož, respektive pokračování, neosynbolismus. Oba cykly vznikly po narození mého prvního syna Jana. Tyto básně se ale v této sbírce neobjevují. Jsou staršího data, tj. 2009–2011. Byly napsány pod pseudonymem Jan Ariel Kocourek. Dnešní prvotina je zase pod pseudonymem Blanche Cutie a je výrazově mnohem ženštější. Většina veršů z této sbírky vznikla koncem roku 2012. Básně občas sahají až ke skutečné morbiditě, ovšem hemžení se vraždami je vskutku pouze imaginativní. Mnoho jich bylo stvořeno přes vánoční svátky, takže se tématicky točí kolem nich, můj vztah Kristus, já je rázu velmi intimního, někdy až příliš...

Vztah ke Kristu a Bohu je častým tématem vašich básní. A nevyznívá příliš pozitivně. Jste věřící? Jste členkou nějaké církve?

No, ono je to velmi paradoxní. Můj vztah ke Kristu je ve skutečnosti velmi pozitivní, ovšem ke Kristu skutečnému, živému. Tak, jak ho prezentuje katolická církev, toto pojetí je mi velmi cizí. Byla jsem vychována v křesťanské rodině, každou neděli jsme chodili do kostela. Ukřižovaný Kristus na oltáři mi přišel už jako dítěti coby symbolika mučení a ubližování člověku a nikoli jako on zemřel za naše hříchy na kříži. Navíc já nechci, aby za mne někdo umíral a ještě k tomu za moje hříchy. Je to naprosto chorá myšlenka. Je málo kostelů, kde na oltáři je Kristus žehnající, to je svým způsobem krásné a ne děsivé jako Kristus ukřižovaný. Mimozemšťan by si po zhlédnutí ukřižovaného Krista musel nutně říci.Co jste to za lidi, že uctíváte takovou modlu, člověka, umírajícího strašnou smrtí na kříži! Samozřejmě chápu, že se jedná o symbol, ale o symbol značně děsivý, zvláště pro dítě. Já mám ráda Krista živého, mám o něm svoje představy, myslím, že to byl vtipný člověk s velkým nadhledem, vynikající kabalista, a nikoli psychotik, jak se o něm často mluví. Ráda bych ho osobně poznala.

Dobře, nechme bohy spát a vraťme se k literatuře a umění. Vystudovala jste Fakultu výtvarných umění v Brně. Jsou Vaše literární a výtvarná tvorba něčím spjaty? Ovlivňují se spolu navzájem?

V mých obrazech se vždy objevovaly texty, ale básně vysloveně ne. To až dneska. A plánuji to ve větším množství i do budoucna. Psát své verše po zdech galerií. Chystám velkou výstavu v Muzeu moderního umění Andyho Warhola v Medzilaborcích, a tam bych chtěla psát svoje verše na panely a doprovodit je kaligrafickými malbami. Malba na zeď je pro mne v poslední době velmi aktuální. Vždy se jedná o monumentální malby buď kaligrafického, nebo expresivního rázu.

V poslední době se na stránkách literárních časopisů ale i na internetu vedla polemika,, která z části přetrvává, o tzv. angažované poezii. Sledovala jste tuto polemiku? Řekla byste o sobě, že jste angažovaná básnířka? Co si o angažované poezii myslíte?

Napsala jsem asi dvě angažované básně v nynějším volebním období na podporu pana Schwarzenberga. To je tak všechno, co se mojí angažované tvorby týče.

Jel krajem divný kníže
a chrpy uvadly
já držela se zábradlí
a viděla jsem dvojmo
(znám dobře město Znojmo)
znám dobře verše pana Kryla
proč bych se nenapila becherovky s troškou
tajemného vína
jsem jiná
já viděla jsem stíny světa
a muži z knížecího rodu byli mým osudem
oni tu budou – až my tu nebudem
(angažovaná prý poezie)
mne vlastní matka tělem kryje
před zlostí národa
(mé narození bylo nehoda)
a i já šlechtické mám předky
sice jsem rodu Lichtensteinů
(mé srdce modrou krví bije)
a proto mne to nezabije
žít ve státě– kde vládne kníže
(to uzřela jsem na dně díže)
na dně své rozmařilé duše
už moje duše k urně kluše
(už házu lístek do jejího nitra)
do svého srdce dírou po infarktu
já hodím lístek volební
bude to čin můj poslední.

Jedno z témat, které jste pojednala v jednom z cyklů velkoformátových ma-

leb, nese název Žena je vysloveně zločinecký typ. Proč by podle Vás žena měla být zločineckým typem?

Celá moje výtvarná práce se odvíjí v cyklech, podobně jako psaní veršů. Jedním z cyklů byl právě Žena je vysloveně zločinecký typ. Byla to kolekce asi šesti velkoformátových maleb na kartonu (150 cm x 250 cm). Žena je vyslověně zločinecký typ je výrok Augusta Strindberga, který jsem si vypůjčila. Jeden z obrazů tohoto cyklu nesl v sobě nápis: Žena nepotřebuje volební právo, protože má právo veta, opět August Strindberg. Na obraze byla žena vedoucí prase na provázku, inspirace pro změnu Felicienem Ropsem, a tento nápis. Byla to samozřejmě recese, ale taková ta mírně pravdivá. Augusta Strindberga jsem měla v určitém období (1998–1999) velmi oblíbeného, respektive téma misogynství mne tehdy velmi fascinovala. V určité obdobě to trvá dodnes. Misogyn jako fenomén. Celé to bylo vyvoláno faktem, že nevím z jakého důvodu, se spousta mužů tohoto typu chtěli stát mými přáteli. Což mi opravdu přišlo a přijde nepochopitelné, protože tato tendence stále trvá, stále o mne tento druh mužů projevuje zájem. Je to velmi absurdní. Já mám k těmto mužům velmi vřelý vztah a ráda s nimi komunikuji, ale nerozumím tomu, co je na mne přitahuje. Je to záhada.

Před několika dny probíhala demonstrace umělců proti snižování grantů na podporu živé kultury. Sympatizujete s umělci, máte na věc stejný názor, jako oni, nebo vše vidíte jinak?

Sympatizuji, ale jinak se touto problematikou příliš neobírám. Spíše mne velmi aktivně zajímaly volby. Výhra Zemana mne zdrtila, bylo to pro mne velké zklamání. Přeci jen jsem tajně doufala, že vyhraje pan Schwarzenberg. Velmi jsem mu fandila a podporovala jeho kampaň.

Volby a zdvižený hlas umělců však spolu souvisí. Ani Zeman ani Schwarzenberg se k financování kultury nevyjádřili. Mediální masáží je ve společnosti vytvářen obraz, že umělec je vyžírka, kterému se nechce makat a chce, aby ho živil stát. Nezdá se vám, že kultura je v této zemi systematicky likvidována?

Takto dramaticky bych to neviděla. Názor, že je kultura v této zemi systematicky likvidována. Jedna věc je podpora umělců ze strany státu a druhá umělci samotní, kteří tu stále budou a ti „skuteční" budou tvořit,ať je stát dotuje nebo ne. „Pravý umělec" se bez dotací státu obejde, byť by mu samozřejmě podpora velmi pomohla. Ale tvůrčí člověk skutečně tvůrčí tvoří za každých okolností. Je to nutkání a vnitřní potřeba.

Zabíjím tajně plavovlásky
Můj prototyp je zelený
mám oči trójské Heleny
a ústa růžová jak pahýl invalidy

chodím do první třídy školy o sexuálních praktikách
(otisky ulepených rukou na klikách)
a přebývá ve mně moje vnitřní dítě
(to učí se tak hbitě)
panenky hladím po vlasech zrzavých až běda
a čekám v kůlně na Vševěda (sexuálního Všeuměla)
toho jsem vždycky, můj milovaný, chtěla
a teď ho mám
vyměním ho za krabičku Rivotrilu (radši za krabiček pět)
je to už vlastně děd
ale ručky jeho hbité
bloudí po tělech rubensovských žen
(on můj je jen)
zabíjím tajně plavovlásky
a jejich krev mu liji do čaje
(s vraždami nemám výdaje)
v garáži máme gilotinu
ta bezbolestně utne mladým holkám hlavu
a já ji potom sním
(mozeček udělám si s vajíčky)
neměl?s chtít tyhle zajíčky
tyhle plavovlasé mršky
svleču jim po smrti svršky
a chodím v jejich šatech od zaschlé krve Prahou
jen jednou viděl jsi mne nahou na nábřeží stát
(když utopil se kamarád)
chtěla jsem za ním skočit do řeky
on taky jedl člověky (jednou snědl i Boha)
mne bolí pravá noha a děsivou mám bolest v kříži

On v batohu si nosí Cyklon B

Má vlastní nepříčetnost snědla zrzavého hada
a cizí smrt má mne tolik ráda
že leží se mnou v dětské postýlce
včera prý chtěla jíti k mamince – ale já ji nepustila
vím – nebyla by milá
rezavou strunou by ji zaškrtila
já bych pak celé týdny zvracela a blila
a po ulicích rozházela oranžové růže
smrt má podobu celkem sexy muže
s vlasy ke kotníkům a s rety co líbaly pana Wilda
Wilda Oscara a taky Monroe Marylin
na kytaru zahraje mi jenom tiché „E“
v baťohu si nosí Cyklon B
a s pozlacenými podpatky
on spadeno má na Katky a všechny Kateřiny
je smrťák – ale trochu jiný
on touží tolik po krásе
a hlas má šepotavý – jemně něžný
na jeho kůži třpytí se mu sněžný poprašek
a má vzadu na legínách díru
tou na každého bere míru
vypadá vlastně jako velmi krásná žena
tím klame transvestitní muže
jimž zhola nic už nepomůže.

Já pavoukovi dala jméno Růženka

Všechnu svoji invenci prodám za láhev otrávené minerálky
dal jsi mi hodně zvláštní dárky – pavučinu a pavouka v krabičce
teď na něj koukám – leží na mém stole
a přemýšlím – jaké mu dám jméno
u babičky bych ho vypustila ve stodole
(ale babička už nežije)
v rakvi měla krásné rudé růže
dnes zetlelá leží v hrobě před kostelem
a já pavoukovi dala jméno: Růženka
malá je mi ta halenka – co dostala jsem ještě
jsou na ní vrtáky a kastrovací kleště
(je mi malá přes má velká ňadra)
Růženka zatím špatně nedopadla
mám ji nasazenou v posteli
vlastně je celkem hezká – samička od křižáka
už do sítě mne láká
a já za ní půjdu ráda
mám v ní teď vlastně kamaráda
(už nejsem tolik sama)
brzy z ní bude máma – pořídili jsme jí samečka
(jen doufám - že ho nesežere)
mne její pohyb tolik bere – je ladná jako z mola modelka
krásná je její prdelka
sameček se v rohu sítě chvěje – bojí se, že ho sní
(on dobře tohle o ní ví)
ale zdá se – že ji miluje i přesto
jednou učinil galantní a nonšalantní gesto
a přiblížil se na dotyk její nožičky
jsou z toho čtyři pavoučátka
báseň tato měla býti krátká
ale nějak se to zvrtlo
s pavoučí teď žijem rodinkou
já obavu mám malinkou
aby Růženka – (teď sedí na lístečku růže)
nesnědla jednou mého muže.

S Blanche Cutie hovořil

Petr Štengl

Pocta Pavlu Šrutovi

JAK JE DŮLEŽITÉ MÍT VZDĚLÁNÍ

Že tuňák není tučňák
To ví přec i prvňák
Že vorvaň není tuleň
To ví přec i učeň
Však že kulík není střízlík
K tomu třeba VUMLík

ŠLÁPNUT RAROHEM

Šlápne-li ti na nohu
Hejno velkejch rarohů
Chyť z nich šéfa-raroha
Pokud už nevzal roha
Čapni šéfa rarohů
Pod krkem – ne za nohu

SPAVÁ NEMOC

Způsobí-li spavá nemoc
Že chrápat budeš, ale ne moc
Ze spavosti tě vyléčí
Nediv se – jen jehněčí
Chovej tedy jehňata
Tož ne všechna – jen ta a ta

SNĚNÍ SE ZVÍŘÁTKY

Zasní-li se prase
Sní-li zas a zase
Pročpak nesnít s ním

Zasní-li se pratur
A sní-li třeba v p-dur
Pročpak nesnít s ním

Zasní-li se buvol
Sní-li v b-dur v b-mol
Pročpak nesnít s ním

Avšak sní-li baribal
Sní-li pořád dál a dál
Nikdy nesni s ním
Ze sna ho vždy vytrhne
Tukan velký – malý ne

NA MADAGASKARU

Potkáte-li poloopice
Kterých není nikdy více
Vědí oni proč?

Poloopice – to není vůl
Nesmí jí být víc než půl
Pro opičí kvoč

Pokusil se
Josef Šíšo

Hortensie Hustolesová

Básně

• • •

Na dobré adrese v lese
vpravo od borovice
v trouchnivém hradu
s brouky
zdravím vás
básníci velkotěsta
táhnu s pěšci
na Bělehrad a Bezděz
koketuji s myšlenkou –
mrška unikavá!

• • •

Spóry a spory
skutečný život
mezi vrstvy

Smutečný život
mezi srstí

I tvůj život hnízdí
kukačka?

• • •

TAO pravím vám
Nevejde do PRÁZDNOTY
velbloud s uchem

• • •

Vynocený den
zpětné otázky
podhledy
velhavost
Děkovat – žasnout
Nebo máš
důkladnější plány?

• • •

Punk na pole:
Věřím že mohu
pohnout rukou
že zítra Slunce
že Měsíc pulcem
Blahoslavená
chudá Duchem
bohatá Bohem
Země se točí
dokola
a ze mě bude
mrtvola
a nebo možná
suchý hnůj
Bože můj duši
vykastruj!

• • •

Básníci umírají na slovo?
Několik jsem jich zabila
Mimovolní výslov
a básník padá
do modrých květů
s prokousnutým rtem!

• • •

Člověk: to zní
hroudě
Lícní červ
vytrhl mi drn
z paty

• • •

Familie přiléhá
mrtvá ke mně

Konečně jaro
Ohnisko je v blázinci
(24. 3. 10)

• • •

Zima

• • •

Mrtvá kočka
Sněžná sova
jedna vločka

• • •

Máj

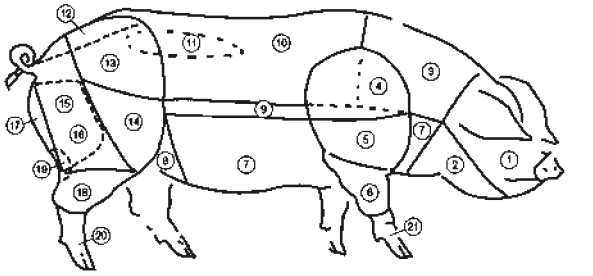
• • •

Pod rozkvetlou sršní
zubama křísli
toť vášně příslib
záchvěv zádušní

• • •

On neusne
Ona neuschne
V jich věrné lásce
čas neutracen

Zabijačka

22 maso květové špičky
23 křížová kost
24 ocásek

1 hlava	8 paždík	15 spodní šál
2 lalok	9 šněrovačka	16 vrchní šál
3 krkovice	10 pečeně, kotleta	17 váleček
4 plec	11 panenská svíčková, panenka	18 zadní kolena
5 ramínko	12 kost křížová s ocáskem, ocásek	19 kozabáček
6 přední koleno	13 květová špička	20 zadní nožička
7 bok, bůček	14 oříšek	21 přední nožička

Postřižiny

Bohumil Hrabal

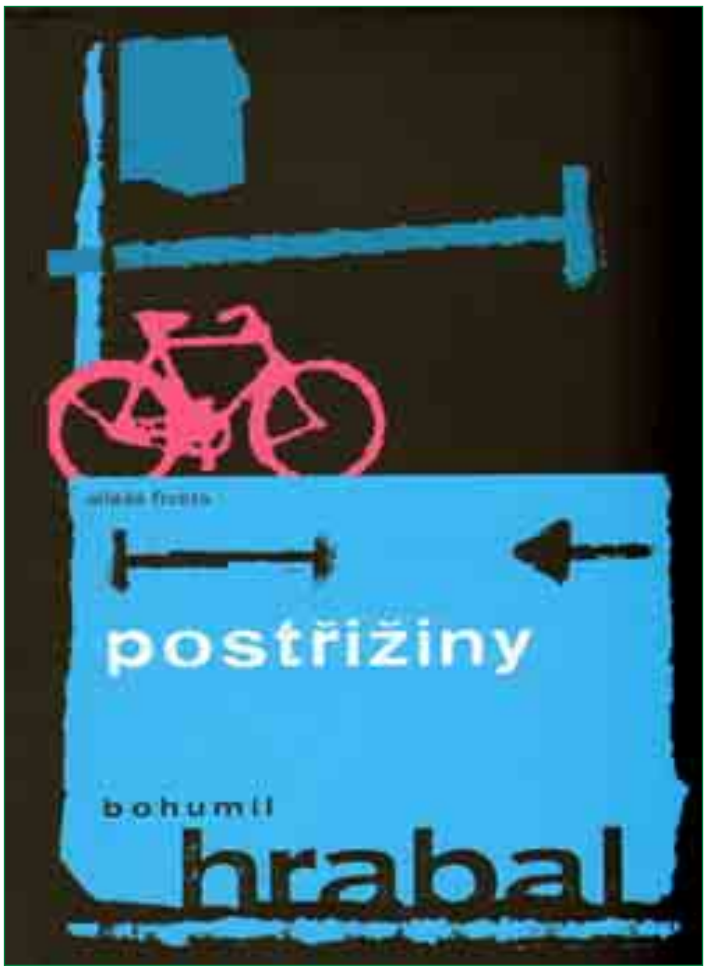
Můj portrét jsou ale také čtyři prasata, pivovarská prasata, krmená mlátem a bramborami, a v létě, když zrály řípy, chodila jsem na chrást a ten chrást posekala a nalila na něj kvásek a staré pivo a prasata spala dvacet hodin a přirůstala denně až o jeden kilogram, to mne ta moje prasátka slyšela, jak jdu dojit kozy, a už řvala radostí, protože nevěděla, že dvě z nich prodám na šunky a dvě nechám porazit na domácí zabíjačku. Jak jsem dojila kozy, tak prasátka křičela nadšením, protože věděla, že všechno mléko, co nadojím, rovnou jim vyleju. Pan Cicvárek se jen podíval na prasata, hned řekl, kolik ta prasata váží, a vždycky to bylo tak, pak ta dvě prasátka bral do náruče a hodil je do takového rakošánku, řeznické bryčky, zatáhl nad nimi síť a řekl:

– Bránějí se ty potvůrky jako moje stará, když jsem jí zamlada dával první hubičku. Řekla jsem prasátkům na rozloučenou:

– Papapaá, prasátka moje, budou z vás krásné šunky! Ale prasátka netoužila po takové slávě, to jsem věděla, ale jednu smrt jsme dlužni všichni a ta příroda je milosrdná, když se už nedá nic dělat, tak všecko živé, co má za chvíli umřít, všechno obejde hrůza, jako by zvířátkům a lidem vypadly pojistky, a pak už se nic necítí a nic nebolí, ta ustrašenost stáhne knoty lamp, že život jen tak blikotá a o ničem hrůzou neví. Na řezníky jsem neměla štěstí, ten první mi dal do jitrnic tolik zázvoru, že mi z nich udělal cukroví, ten druhý zase od rána pil tolik, že jak zvedl palici, aby omráčil prase, tak sám sobě přerazil nohu, stála jsem s připraveným nožem, div jsem zlostí nepodřízla toho řezníka, kterého jsem musela navíc vzít kočárem do nemocnice a shánět náhradního. Třetí řezník zase přinesl svůj vynález, místo paření objevil opalování štětin letlampou, já jsem místo polévky měla vylejt do záchodu toho řezníka, protože jednak štětiny zůstaly v kůži a hlavně prase vonělo benzínem, takže polévku jsme museli vylejt do kanálu, protože ani zbylé prase ji nechtělo. Pan Myclík, to byl řezník, řezník podle mého gusta.

Poručil si mramorovanou třenou bábovku a bílou kávu, a rum si dal, teprve až byly jitrničky v kotli, řezník, který si přinesl všechno náčiní zabalené do utěrek, přinesl si s sebou tři zástěry, jednu měl při porážení a paření a vyvrhávání, druhou si oblékl, když vysypal droby na vál, a třetí zástěru, když už skoro všechno bylo hotovo. Také mne naučil pan Myclík, abych si koupila jeden kotel do rezervy a ten kotel nechala jen na vaření jaternic a jelit a tlačenek a drobů a škvaření sádla, protože co se v hrnci vaří, tím natáhne, a zabíjačka, milostpaní, to je to samý, jako když kněz slouží mši, protože vždycky jde o krev a o maso. A zatímco jsme pekli buchtu do jaternic a jelit a zatímco jsme přivezli necky a do noci jsem vařila kroupy a na talíře připravovala dostatek soli a pepře a zázvoru a marjánky a dymiánu, prasátko už nedostalo v poledne žrát a začínalo tušit vůni řeznické zástěry, i ostatní dobytek byl smutný a tichý, už se napřed chvěl jako listí osiky, stromy ostatní jsou v klidu, bouře je někde v Karpatech nebo v Alpách, ale listí osiky se chvěje a třepotá, jako mé prase, které se zítra zabije. Prase jsem vyvedla z chlívka vždycky já.

Neměla jsem ráda, aby provazem podvázali prasátku tlamu, na co tu bolest, když jsem řezníkovi vyvedla prase zradou, škrábala jsem ho na vocintku, pak na čele, pak na zádech, a pan Myclík zezadu přišel se sekyrou, zvedl ji a obrovskou ranou zvrhl prase, pro jistotu ještě dal dvě tři mokré rány do roztříštěné prasečí lebky, podala jsem panu Myclíkovi nůž a on poklekl a vrazil zabiják pod krk a chvilku hledal špičkou tepnu a pak vychrstl proud krve a já jsem nastavila hrnec, a pak ještě veliký kastrol, pan Myclík vždycky dvorně, když jsem měnila nádoby, dlaní zacpal proud krve, aby ji zase

pustil, a to už jsem míchačkou kverlala krev, aby se nesrazila, pak i druhou rukou, oběma rukama současně jsem tepala do kouřící krásné krve, pan Myclík s pomocníkem, kočím panem Martinem, navalili prase do necek a lili na ně vřelou vodu ze džberů, a já jsem si musela vyhrnout rukávy a rozpřaženýma prstama protřepávat chladnoucí krev a sražené krvavé cucky jsem vyhazovala slepicím, oběma rukama až po loket v chladnoucí krvi, ruce mi slábly, třepala jsem jimi, jako bych dodělávala s prasetem, poslední chuchvalce sedlé krve, a pak se krev uvolnila, chladla, vytáhla jsem ruce z hrnců a kastrolu, zatímco opařené, oholené prase stoupalo zvolna na kromholci k trámu otevřené kůlny. Prasečí hlava uříznutá i s vocintkem ležela na vále, dvě plecka jsem právě přinesla. A už jsem běžela dvorem, vlasy stažené pod šátkem, abych nepropásla ani chvilku, protože pan Myclík už vyvalil střeva a poručil pomocníkovi, aby je šel obrátit a prát, a sám se dral, jak slepý Hanuš do orloje, v útrobách prasete popaměti, vždycky tam něco nařízl a slezina a játra a žaludek se uvolnily, nakonec i plíce a srdce.

Nastavila jsem džber a vyvalil se tam celý ten krásný pajšl, ta symfonie mokrých barev a tvarů, nic mne neuvádělo tak v nadšení jako světle červené vepřové plíce, krásné vzduté jak mechová guma, nic není tak vášnivé v barvě jako tmavohnědá barva jater, zdobená smaragdem žluče, jak mračna před bouří, jak něžné beránky, zrovna tak se táhne podle střev hrudkovité plsní sádlo, žluté jak rozkapaná svíce, jak včelí vosk. I ten hrtan je sestavený z modrých a světle červených kroužků jako trubice barevného vysavače. A když jsme vyvalili tu krásu na vál, pan Myclík vzal nůž, nabrousil o vocílku a pak odřezával tu kousek ještě teplého masíčka, tu kousky jater, tu celou ledvinku, a půl sleziny, a já jsem nastavila veliký kastrol s osmaženou cibulkou a zastrčila ty kousky z prasete do trouby, když napřed jsem to pečlivě osolila a opepřila, aby zabíjačkový guláš byl k poledni.

Nabírala jsem sítem vařené prasečí droby, ramínko, rozpůlenou hlavu, obracela na vál, kousek masa za kouskem, pan Myclík vybral kosti, a když maso trochu vychladlo, brala jsem do prstů kousek vocintku a kousek líčka, místo chleba jsem přikusovala prasečí ucho, Francin přišel do kuchyně, nikdy nejedl, nic nemohl pozřít, tak stál u kamen a jedl suchý chléb a pil k tomu kávu a díval se na mne a styděl se místo mne, a já jsem s chutí jedla a pila pivo přímo z litrové láhve, pan Myclík se usmíval a jen tak ze zdvořilosti vzal kousek masa, ale pak si to rozmyslel a napil se bílé kávy a přikusoval mramorovou bábovku, pak vzal kolíbku a vyhrnul si rukávy a mocnými pohyby začaly kousky masa ztrácet svůj tvar a funkci a půlměsíci kolíbavých nožů se maso zvolna měnilo v prejt, a pan Myclík nastavoval dlaň a já jsem mu do ní dávala spařené koření, pan Myclík byl jediný řezník, kterému jsem koření musela zalít vřelou vodou, protože, jak říkal, a já jsem to velice hmatově chápala, nastává větší rozptyl a jemnost těch vůní, a pak přidal máčenou buchtu a znovu vše promísil a mocnými dlaněmi a prsty protřepal a promíchal, pak stáhl z obou dlaní prejt, hrábl do něj, ochutnal, díval se do stropu a byl v té chvíli krásný jako básník, hleděl do stropu ve vytržení a opakoval si: pepř, sůl, zázvor, dymián, buchta, česnek, když si přeříkal tu řeznickou střelnou modlitbičku, hrábl do préjtu a nabídl mi, na prst jsem si vzala a dala do úst a chutnala, dívala jsem se také do stropu a očima plnýma vepřového vytržení jsem rozvírala a na jazyku chutnala paví chvost všech těch vůní, a pak jsem přikývla, že jako panímáma schvaluji chuťový rejstřík a nic nebrání tomu, aby se začaly dělat jaternice. A pan Myclík bral nastříhaná, na jednom konci zašpejlovaná střívka, dvěma prsty pravičky uvolnil otvor a druhou rukou jen mačkal a z pěsti mu vyrostla krásná jaternice, kterou jsem brala a špejlovala, a tak jsme pracovali, a tou měrou, jak ubýval prejt, tou měrou narůstala spojitými nádobami střívek hromada jaternic.

– Pane Martine, kde zase vězíte? – volal každou chvíli pan Myclík a kočí pan Martin pokaždé, snad celý svůj život, jak měl trošku času, postál v kůlně, v chlívku, za vozem, na chodbách, vytáhl kulaté zrcátko a díval se do něj, sám sobě se tak líbil, že vždycky z toho, co viděl v tom kulatém zrcátku, ohromen, celé hodiny dovedl stát v chlívě, zapomněl jít domů, protože si vytrhával pinzetou chloupky z nosu, vytrhával štětičky z obočí, dokonce si barvil nejen vlasy, ale i podmalovával řasy a pudroval obličej. Říkala jsem si, že při dalším praseti mi Francin musí z pivovaru poslat jiného pomocníka. – Pane Martine, kde proboha jste zase byl? Račte krájet tady to střevní sádlo, budeme dělat kroupová a žemlová jelita, kde jste byl? – Pan Myclík nabíjel kroupová jelítka, už vypil druhou odlívku rumu, a zničehonic hrábl do krvavého prejtu a prstem mi udělal na tváři krvavou šmouhu.

A začal se tichounce smát, očko se mu zablýsklo jak prsten, hrábla jsem do krvavého kastrolu, a když jsem chtěla máznout

řezníka po tváři, uhnul a já jsem padla dlaní na bílou stěnu, avšak než jsem ji umazala, pan Myclík stačil mi udělat druhou čmouhu a přitom špejlovat jelito dál. Hrábla jsem znovu do krve a rozeběhla jsem se, pan Myclík několikrát uhnul jako při savojance, a pak jsem mu krví pomazala tvář a špejlovala jsem kroupová jelítka dál a smála jsem se, když jsem se zadívala na řezníka, který se smál zdravým plným smíchem, to nebyl jen takový smích, ale to byl smích odněkud až od pohanů, kdy lidé věřili na sílu krve a slin, neubránila jsem se, abych nenabrala kroupové krve a zase nemázla do tváře pana Myclíka, a on mi zase uhnul, minula jsem jej a on mi s velikým řehotem máznul další čmouhu, a přitom špejloval jelita dál, pan Martin přinesl basu piva ze spilky, a když se opatrně shýbal, mázla jsem mu do tváře plnou dlaní krvavého prejtu, a kočí pan Martin vytáhl z kapsy kulaté zrcátko, podíval se na sebe, a asi se sobě líbil víc než kdy jindy, zasmál se zdravě a nabral na tři prsty červeného prejtu, rozběhla jsem se do pokoje, pan Martin běžel za mnou, křičela jsem, ani jsem si neuvědomila, že už za touto zdí zasedá správní rada pivovaru, že je zřetelně slyšet rachot židlí a volání, ale pan Martin mne umazal krví a smál se, ta krev nás nějak sblížila, smála jsem se, posadila jsem se na kanape, držela jsem ruce před sebou jako loutka, abych neumazala potahy, pan Martin držel umazanou ruku také tak, avšak ostatní jeho celé tělo se zvolna uvádělo do smíchu, otřásalo se a hrdlo propukalo v dusivý, jásavý, kašlavý řehot, a přiběhl pan Myclík a plnou dlaní hrábl panu Martinovi do tváře, kroupy se v ní blyštěly jak perly, a pan Martin se přestal smát, zvážněl, zdálo se, že chce uhodit, ale vytáhl kulaté kapesní zrcátko, podíval se do něj, a shledal se asi tak krásným, jak se nikdy neviděl, a rozesmál se, zvedl stavidla hrdla a řval smíchy, a pan Myclík o tercii níž se řehtal drobným smíchem, který se podobal jeho zoubkům pod černým knírem, a tak jsme řvali smíchy a nevěděli proč, stačil pohled a propukli jsme ve smání, které bolelo v slabinách.

A tu se otevřely dveře a vběhl Francin v redingotu, kravatu ve tvaru kapustového listu si tiskl do prsou, a když uviděl zakrvavené tváře a ten hrozný smích, sepjal ruce, ale já jsem se neudržela, vzala jsem na tři prsty krvavý prejt a mázla jsem Francinovi do tváře, abych jej proti jeho vůli rozesmála, avšak on se tak polekal, že tak jak byl, vběhl do zasedací síně, dva členové představenstva se svalili, protože mysleli, že v pivovaře byl spáchán zločin, sám předseda pan doktor Gruntorád přiběhl zadním vchodem do kuchyně, rozhlídl se, a když viděl ten velký smích na zakrvavených tvářích, oddychl si, posadil se, a já jsem tak, jak jsem měla ruce od prejtu, udělala panu doktorovi do tváře červený pruh a jen chvíli jsme všichni utichli, přes uslzené oči se dívali na pana doktora Gruntoráda, který vstal a zaťal pěsti a vysunul buldočí čelist, avšak najednou se rozesmál, byla to ta síla krve, to něco sakrálního, co aby se nestalo, tak se odnepaměti vybíjelo pomazáváním se vepřovou krví, pan doktor hrábl do prejtu a rozběhl se, smějíc se vběhla jsem do pokoje, pan doktor mne minul a padl rukou na vystlanou postel, vešel do kuchyně a nahrábl si plnou hrst a vrátil se, běžela jsem kolem stolu, bílý ubrus byl plný otisků mých dlaní, pan doktor Gruntorád každou chvíli zavadil krví o ten ubrus, nadeběhl mi, a já pištíc jsem běžela na chodbu, která pojí náš byt se zasedací síní, síň už byla osvětlená, a já jsem vběhla do zasedání, zlaté lustry a pod nimi dlouhý stůl potažený zeleným suknem, na kterém ležela rozevřená akta a zprávy.

A pan předseda Gruntorád vběhl za mnou, všichni členové správní rady si mysleli, že pan předseda mne chce zabít, že se mne už zabít pokusil, Francin seděl na židli a krvavou rukou si mnul čelo, a pan předseda se mnou několikrát oběhl kolem stolu, výskala jsem a z nás obou lil pot, když mi ujela noha a padla jsem a pan doktor Gruntorád, předseda měšťanského pivovaru s ručením omezeným, mi hrábl plnou dlaní do tváře a posadil se, manžety mu visely a on se začal smát, smál se tak jako já, smáli jsme se, ale ten smích zvyšoval hrůzu členů představenstva, protože si všichni mysleli, že jsme se pomátli.

– Jestli se, pánové, neurazíte, zvu vás na zabíjačku, – řekla jsem.

Pan doktor Gruntorád pravil:

– A pane správče, zařiďte, ať ze spilky přinesou deset bas lahvového ležáku. Co deset, dvacet bas! –

– Pojďte, pánové, prosím, ale zabíjačkový guláš musíte jíst lžičkou z polévkového talíře, guláše až po obroučku! A za chvilku se budou podávat jaterničky s křenem a kroupová a žemlová jelítka. Pánové, tudy prosím, – pohybem krvavé ruky jsem zvala hosty zadním vchodem dál.

Pak, pozdě v noci, se členové správní rady rozjížděli na svých bryčkách domů, vyprovázela jsem každého s lampou v ruce, před vchodem domu předjížděly bryčky, rozsvícené kočárové lampy zaražené do blatníků ozařovaly matně lesklé zadky koňů, všichni členové správní rady tiskli Francinovi ruku a poklepávali mu na rameno.

Zabijačka ve filmu

cinema

cinema

cinema

cinema

cinema

Zabijačka v poezii

Vesnická zabijačka

Jiří Žáček

Za provaz na krku ho vlečou na popravu,
ještě se vzpírá, ještě naříká,
sám proti všem, sám obklíčený v davu,
až všecko ukončí nůž v ruce řezníka.
Kouří se z masa, z cigaret a z grogu,
z chalupy řinčí kastroly a smích.
Není-li prase hodno nekrologu,
proč sněží peří z křídel andělských?
Řezník si dýchá do dlaní: je leden.
Pes brousí kolem, žebrá o kližku.
Silnější přežijí – a slabší bude sněden.
Tak jako v džungli, svatý Františku.

Zabijačka

Vratislav Křivák

Děti se řehtaly, tatínek smál
když řezník na dvorku
to prase mordoval
byla to legrace jak prase kvičelo
dříve než mu sekera
dopadla na čelo
všichni se těšili na teplá jelita
opilý tatínek
i máma opitá
a děti se těšili, děti snad nejvíce
na teplou slezinu
na játra na srdce
hle šťastná rodina v posvátné náladě
vepřové sádlo všem
řine se po bradě.

Zabijačka

j. m.

Kouří se z hrnců
a voňavá pára line se
pán v kostkované zástěře
prase třese se

Vzduchem se míhá
hbité ostří nože
to budou pochoutky
dobroty můj ty bože

Jak mlsní psi hladoví
těší se převelice
jaternice,ovárek,jelita
a doušky slivovice

Mraky obzorem táhnou
jak zástupy nešťastných plaček
rukama lomí,oplakávají
oběti lidských zabijaček.

Nenaříkej pro ně
nebude to škoda
na každou svini
se někde vaří voda.

Stálo u porážky prase

Fanda Pánek

Stálo u porážky prase
v jatkách na terase
a zpívalo si,
že se hovno stane,
že až budeme chcípat
se mu budou
v hubě sliny sbíhat.

Zabijačka

www.rudasonja.estranky.cz

Na statku se strhla rvačka
brzo bude zabijačka!

slepice nesnáší vajíčka
králíci tiše pláčí
zabijou našeho Pepíčka
skončí na pekáči.

Kozel však zamečí
silným hlasem
„co když náš Pepa
není to prase?“

Těžko se pozná
dobytek od lidí

a tak se zvířátka
rozutekla

neví, neslyší, nevidí
čí krev a která svině
lekla.

Vepřové hody

Bohumil Pavlok

Vražedný kvikot saxofonu
dusavý dupot dobytka
Telata trhají u žlabu
a celý chlév
řve zděšením
Kohoutí hlas trubky
předvídá požáry krve
a najednou
těch prasečích rypáků
je všude plno
Morový pach
zamořil hospodu
to popraskaly jitrnice
a vyvřel prejt
v těsném objetí
škvaří se sádlo

Sípavý dech
se zalévá potem
teď blýskl dlouhý nůž
na ostří reflektoru
a desítkou rozchlípených rtů
se otevřela rána
Šílenou křečí cuká
cuká každý sval
a hrdla chroptí
chraplavý chorál
a v očích zoufalá letargická tma

Pak dlouho nic
Jen bušení tepen a bubnů
jak stádu ztuhla krev
A pára prosáklá kouřem
zbytňuje v podstropí
v močový měchýř siné barvy
který tu bude schnout
až napřesrok
Mezitím zčernají jelita
a ztuhne rosol
z houpavých podhrdlí
a zčervenalých oušek
v zpěvných formách podprsenek

A pak už třeba jen
vyvrhnout vnitřnosti
odporný obsah střev
za rohem hospody
či u hřbitovní zdi
a doklopýtat
někam
na nocleh

V Křupanově na Moravě

Petr Doležal

– Marek Lorenc

Stréc Martin tam střelil sviňu
kroje už se slézajů na hostinu
pohádková stařenka s bílou kebulí
v čelistech drtí tlačenku s cibulí
její vousatá sestřenice
spolkla tři jitrnice
i zdejší socka Mireček
vyškemral další řízeček

Pěkně vostrej horor
tenhle moravskej folklór

Zabijačka

Matalík

Prasátko nám v chlívku páchne,
dokonce někomu smrdí,
Když pak nožem řezník máchne,
řízeček se mlsným hodí.

Uzené, klobásky, dobrý špek.
jaternice, jelita a škvarky vonící,
to je lahodička, Novotný by řek,
línému je práce, přesto smrdící.

Slivovička Bože, hbitě po ní sáhnem
sklenky letí hore, zapějeme našu,
a tu božídarku hneď do sebe nahnem,
dnes máme podhrdek ne ovesnů kašu.

Koláče bez práce nejsú, nikdá nebyly,
ruky naše utahané zem v chléb měnily,
proč dnes, ale našu prácu páni hanili,
snáď abychom i tu lenosť jejich cenili.

Hlad v rue de Presbourg

Karel Sýs

30. září mi vkročil do snu nosorožec
a už nevyšel
Pomáhá mi vystupovat z metra
na jeho pancéřovou pleť prší devizové růže
a mění se v jitrnice a klobásy
které zrály v bocích českých prasat

Ve stanici Miromesnil
kdo by o tlačence nesnil?

Ó nemohu se dočkat domácí zabijačky
kraj Dunaja

Zabijačka v Kotěhůlkách

Jiří Žáček

Už se chystá zabijačka,
jde se na to vědecky.
Řezník už si brousí nože,
kluci běží pro necky.
~
Čuník tuší, co ho čeká,
protestuje ve chlívku:
"Ze mne chcete dělat škvarky,
ovárek a polívku?
~
Psy a kočky máte rádi -
proč se mstíte praseti?
Nechte toho zabíjení,
berte ohled na děti!"
~
Rozzlobil se, drcnul hlavou,
povolila závora:
Než se řezník vzpamatoval,
čuník zmizel ze dvora.
~
Už je dávno za horama,
a tím končí povídka.
Utekly jim jitrnice,
ovárek i jelítka.

Zabíjačka

http://najda.blog.cz,

29. dubna 2009 v 11:59

Buřtík odjíždí
nabit do tlačenky
nezná potíže
prázdné peněženky.
Bije po hýždích
tučnou jitrnici
zcela bez tíže
leží na polici
poloprázdné spíže.

Tučná jelita
po libovém vysvědčení
malá záloha
jako osvědčení
slzy prolitá
nad výplatní páskou
plná výloha
oko jihne láskou
jak deštěm obloha.

Je doba oběda
žaludek pěje žalmy
je ticho - ó běda
a v baru rostou palmy.

milostná

Vratislav Křivák

1)
povečeřeli
ona zhasla světlo
on položil hlavu na její břicho

2)
povečeřeli vepřové maso
flák přerostlého podbradku

3)
položil hlavu na její břicho
slyšel jak to břicho pracuje
jak to prase
které snědla
jí dodává sílu
sílu lásky
a sílu milování

4)
tři noci pak skákal na ní

5)
není nad domácí zabijačku
jářku
jak říkala jedna paní

Socialistická

Fanda Pánek

Letos jako loni zase –
načerno sme píchli prase,
krkat prdět budem zas
prasečí je hodokvas.

Knedlo zélo na kmíně
šunka v státním komíně,
ďas vím čím je nabito
zašpejlený jelito.

Mráz vrže pod podrážkami

Michal Šanda

Čísi šlépěje od návsi přes rybník k lesu. Z komínů stoupá dým provoněný smolou. Šafář Stoica odloží cvikr. Zvedne se od rozečteného Rádce oráčova, překročí berana vyhřívajícího se u šporheltu.

„Přiložejí polínko," vece Stoicová.

Jako by nevěděl sám. Od čeho je šafářem.

Na dvoře u Stokučů řezník Stoltze odrhnuv pašíka z štětin v neckách, pověsil jej na rozporku do vrat stodoly. Prokřehlé prsty zanořil do vyvržených vnitřností. Z nich páří se horko. Na vousech řezníkových spolu s dechem v rampouchy zamrzá. Řezník Stoltze obtáhne ostří ocílkou. Hodlaje uříznouti střev na jaternice, zatne nože však do sviňského žaludku.

„Vypil od rána neřestně štamprliček," špitne Stoicová, tvář přitisknutu k oknu. Rovněž naproti u Stolařů zachvěla se záclona.

Vepřové nehody

Jiří Janatka

Na dvoře kolem pumpy nádherné blyskotavé stroječky, tlačítka a zvonečky, elegantní chromové hřídele, kotouče ze švédské ocele, nepropadne tam ani jablko, neproklouzne tam ani myš.

Nehlučně nahoustlé dopoledne, jehož slupka se nafukuje jak montgolfiéra, je čas utéci před ním na střechu, do závětří Straussových valčíků, v jejichž kolébavé náruči leckterý roztouženec přišel o panictví, jen to umrtvíme, teď to trochu píchne, průsvitná gáza poletovala vzduchem jak chmýří pampelišek, už to ani nebolelo, už byl zase chlapík.

Je čas pustit kroupy žilou, pumpovat do sebe kyslík, až to syčí ušima ven, dívat se, jak slunce leští háky, čekat na ten kvikot, čekat na to chlácholení, plic mám zaplaťpámbůh dost a jater také, otevřte ústa, usmějte se na ten líbezný žlutý plod, štěrbina na zádech se nedočkavě otevírá, už tam hupsla poslední zvonivá mince, už ji spouštějí do komína, už je od pasu dolů skleněná, je čas přistavit žebřík, vzít do ruky kladívko, jen to chrupne, jen to chrupne a všude bude plno střepů pro štěstí.

Das Schlachfest

Několik národopisných obrázků od našich německých sousedů.

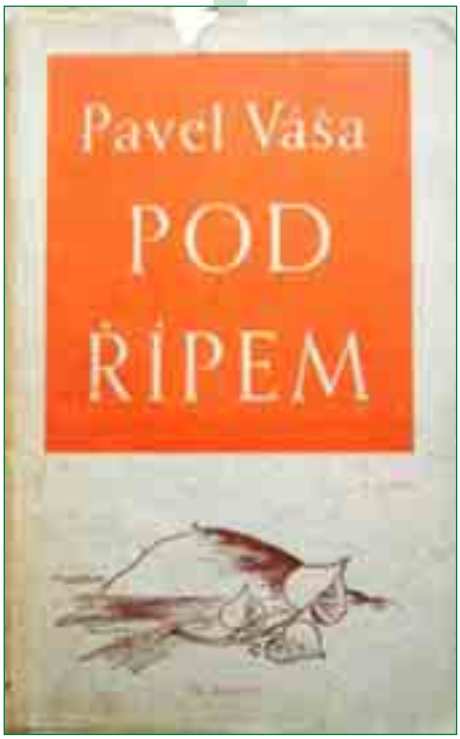

Pod Řípem

Pavel Váša

Ráno bylo trochu nepříjemné. Vstávali jsme ještě za tmy, abychom byli oblečeni, než přijde řezník, a aby se připravilo dost vřelé vody. V kuchyni bylo horko jako v lázni. Na kamnech stály největší naše hrnce s vodou. Sobecká je lidská paměť. Dobře si pamatuji celý postup zabijačky, ale nedovedu si představit žádného určitého řezníka. Vidím zamaštěnou zástěru, červené žilnaté ruce, ocilku za pasem na černém řetízku, ale tvář je docela v mlhách. Nepříjemná byla také chvíle prasečího skonu, neboť prahem k hodům byl vepřův smrtelný zápas. Však i řezník lezl opatrně do chlívku, kde prase výhružně chrochtalo. Vždycky se vypravovalo, jak tam a tam byl řezník zuřivým prasetem pokousán, a jak se rány po prasečích zubech těžko hojí, ale u nás se nikdy nic nepřihodilo. Šťastně hodil řezník kvičícímu prasátku na zadní nožku smyčku, hladce jej vyvedl ven a proklál je nožem. Maminka podstrčila plochý dřevěný dřez pod ránu na krev a horlivě míchala, aby se nesrazila. Horká vody byla už na dvoře, a jakmile řezník dovlekl prase do necek, lily se na ně vřelé proudy. A tu se už vznesla do výše první ze symfonie zabijačkových vůní: oparu z vřelé vody promíšeného pachem smůly., kterou jsme sypali na štětinatá místa. Řezník drhl kůži železným škrabákem, my děti jsme vytrhovaly štětiny rukou. Hodily se na správu domácích štětek, a jestli jich bylo hodně, udělal z nich kartáčník štětku novou.

Omytý vepř visel u nás na vrátni v otevřené stodole. Hlavní řez, kterým řezník otevřel trup, byl očekáván s napětím. Zjišťovalo se, je-li prase zdravé a jak silná je vrstva tuku na hřbetě. To bylo pýchou hospodyně, když řezník vyslovil uznání nad dobrým krmením. Potom už dějištěm zabijačky byla kuchyně. Jen střeva se vypírala venku. První práce v kuchyni se konala na uříznuté hlavě, která s vnitřnostmi poskytla maso na ovar a na jitrnice. Za chvíli klokotal ovar v hrnci a řezník s důležitou tváří chystal prejt do jitrnic. Rozsekával maso kolíbkou, odměřil příslušnou část tuku a vnitřností a míchal do houstnoucí směsi rozmanité koření. To jsme už ochutnávali ovar, ode všeho kousek: z podbradku, srdce, jater, ledvinek i chrupavkovitého ucha. Zatím se navršil na válu promíšený prejt a nastal významný obřad nabíjení jitrnic. Dívali jsme se, jak se scvrklé střevo nadouvá a bobtná až k prasknutí, a někdy opravdu prasklo. Jak řezník obratně propichuje špejle a hotové jitrnice odhazuje na vál. Netrvalo to už dlouho a všecky ty jitrnice a jelita se postupně tísnily ve velkém hrnci a brzy jsme protahovali první horkou jitrnici skrze zuby.

Řezník už pokračoval dále ve svém mnohonásobném díle. Stahoval nožem sádlo s nařezaných řemenů a krájel je hbitě na velké kostky. A zase bylo potřebí velkých hrnců, aby pojaly celou tu sádelnatou spoustu k rozpuštění. Musely se opatrně plnit, aby roztopené sádlo nepřeteklo, a ještě opatrněji se musely míchat, aby nevyšplíchlo na rozpálenou plotnu a nevzňalo se.

Zdálo by se, že v takový den hojnosti nebude na oběd ani pomyšlení. Ale maminka dovedla požitky stupňovati. Sebrala odřezky masa, zbylé po krájení sádla, rozkrájela je na drobno a uhnětla z nich veliké koule, které smažila na čerstvém sádle. Mezitím už služka roznášela ukázky z našich hodů po dědině: do fary, do ústavu, Šípalovům a Šenefeldovům a vracela se spokojená štědrým spropitným. Doma stále ještě pokračovalo zužitkování masného bohatství. Byla důležitá porada o tom, které kousky pověsit do komína a které nasolit do sudu. Maso ukládané v soli, když celé prorůžovělo, se obecným soudem rodiny kladlo nad uzené a bývalo naším svátečním obědem hluboko do zimy. Potom se dělal presvuřt, a tak se již hodně stmívalo, když konečně také řezník usedl k zasloužené večeři. Dlouho do noci se pak ukládaly do komůrky všecky ty rozmanité zásoby, než jsme si ulehli do peřin, takřka nasáklí všemi těmi vůněmi, znavení jedni prací, druzí díváním, a všichni kromě maminky hojným přejedením.

Zabijačka objektivem Ondřeje Lipára

Zabijačku vedl Václav Frič, majitel restaurace Na Pekárně v Čakovičkách. Uspořádal ji jako soukromou akci pro autory přispívající na scuk.cz.

Z abij

Zabijačka v publicistice

Premiérova klobása a tři čuníci

Attila Pató

Na dvorku praská pod holínkami sníh, do svítání je ještě daleko. Ale mužští už jsou na nohou, nože nabroušeny, slivovice připravena. Bez milosti jdou ke chlívu. Chudák prase již něco tuší, dvorkem se rozléhá kvičení. Vykrmená prasnice se tohoto rána stane obětí rituálu.

Přísná choreografie tohoto obřadu slouží životu, nasycení široké rodiny: porážka na samém počátku zimy zajistí na Vánoce a na studené měsíce potřebné kalorie. Zabijačka, při níž asistují i četní příbuzní, je také vhodnou příležitostí k vzájemné výměně klobás, tlačenek a uzených slanin, které tak procházejí přísnou vzájemnou kontrolou kvality. Tenhle obrázek už ale pomalu patří minulosti. Zdražení krmiv a nové potravinářské normy, které například neumožňují odběr zbytků ze školních jídelen, vytlačují z trhu i menší venkovské chovatele prasat. Jen v posledních letech zkrachovaly v Maďarsku dva masokombináty a počet chovaných vepřů dál klesá. Strážci národního zdraví sice poukazují na pozitiva: sníží se vysoká spotřeba vepřového masa. V některých lidech to budí iluzi, že to snad pomůže Maďarům od kardiovaskulárních chorob, jenže ti si pro levné výrobky z masokombinátů stejně zajedou autobusem do hypermarketu... Navíc ve všech městech, včetně Budapešti, najdeme v tržnicích i v masnách rychlé občerstvení s čerstvou zabíjačkou: jitrnici, prejt a zabíjačkovou polévku si můžete dát na stojáka přímo na místě. Pro Středoevropany jev důvěrně známý, pro turisty odjinud zajímavá místní atrakce. Zabijačka na studentských kolejích Ještě v 80. letech jsem se zabijaček na předměstí Szegedu poměrně často rád účastnil, zabíjelo se dokonce i na dvorku studentských kolejí. Tento zvyk, jehož průvodním jevem je několikadenní žranice, přerostl v zimní happening: studenti se složí na živé prase, které před vlastní porážkou nechají chvilku proběhnout. Byl jsem svědkem zabijačky, jejíž součástí byl hon na prase po chodbách vysokoškolských kolejí. Je to součást lidového folklóru, o němž se tvrdí, že zaniká. Řekl bych, že nezaniká, jen se mění. Jistá strnulost společnosti v době socialismu lidové zvyky zakonzervovala. V posledních desetiletích folklór dokonce ožívá – jako byznys, turistická atrakce. Místo rodinných zabijaček máme "festivaly": soutěže ve výrobě jitrnic a klobás, celostátní a mezinárodní festivaly řezníků. Tyto gastronomické události se neobejdou bez rock-pop-lidovkového hudebního doprovodu, který vhodně doprovází vlnění přežvykujících mas... Dotace na klobásy Nelze pochybovat o tom, že Maďaři vepřové milují. A ne náhodou miluje vepřové i jejich ministerský předseda. Osobně se pravidelně účastní soutěže ve výrobě klobás, kterou pořádají v Békešské Čabě, městě proslaveném svou čabajkou (tak své město nazývají místní Slováci, na mapě je najdete pod jménem Békéscsaba). Premiér v bílé košili s vyhrnutými rukávy boří ruce do krvavé okořeněné masové hmoty a vyrábí vlastní klobásu. Tento obrázek pak přenáší rok co rok hlavní večerní televizní zprávy. Letos se na jihovýchod země vypravila celá poslanecká frakce, pro změnu nikoliv do Čaby, ale do sousední Gyuly, kde se vyrábí zase jiný druh klobásy. Loni totiž zkrachoval místní masokombinát, a právě díky státním dotacím se podařilo tu část továrny, která vyrábí klobásy, zachránit. Autobusy sem byli svezeni i přívrženci současné vlády, aby svou manifestací vyjádřili vděk za tento vlastenecký vládní krok. Vedle snížení poplatků za energie nařízeného od ledna vládou a plánovaného snížení poplatků za svoz odpadu je to další důležitý počin, který uklidní nespokojené masy a dodá jim pocit, že se máme dobře. Co si o tom asi myslí tři čuníci? Jednak se jich nikdo neptal, vždyť si přece vzali raneček a globalizovali se. Ale možná se nakonec i jim občas zasteskne po starých časech zabijaček s lidským rozměrem. Nostalgie je ovšem i v jejich případě dosti pochybnou nadějí.

Lidové noviny 9. 2. 2013

Na špatné adrese

Bogdan Trojak

Po venkově samozřejmě koluje spousta zabijačkových historek. Soused říká: Potud je dobře, dokud je co zabíjet. Neplatí to tak docela. Nedávno jsem vyslechl tragikomický příběh o svízelném a zdlouhavém odchodu jistého prasete z tohoto světa. Můj známý má domek v sousedství hřbitova. Jeho čuník byl od přírody melancholický. Snad se na formování jeho smutné a apatické letory podílely táhlé melodie vyluzované smutečními žesti. Nevím. Každopádně zadní stěna jeho chlívečku byla ve skutečnosti hřbitovní zdí. Jednou tedy přišlo ono lítostivé jelitové jitro, kdy se mělo prasátko odebrat do nicoty. Ani se nevzpouzelo, nechalo se uvázat za nožku ke sloupku a smířeně očekávalo svůj konec. Řezník v kostičkovaném kalmuku – když jsem se ptal, proč jsou tyhle kabátky tradičně kostičkované, bylo mně řečeno, že se drobná šachovnice na svinské sítnici přeskupuje, víří a svini částečně hypnotizuje – tedy místní řezník nachystal jateční pistoli a čuníka střelil do spánku. Prase sebou trhlo, ale dál stálo na místě. Řezník se tomu podivil, ale nemeškal a zasadil praseti druhou ránu. Ani ta nebyla smrtelná a vepř ze světa nesešel. Po třetím dobře mířeném výstřelu si prase sedlo. Něco takového zkušený prasobijce ještě neviděl. Nastalo ticho, v němž bylo slyšet z kuchyňky počínající šumivý var v nachytaném kotli. Řezník se po chvíli obrátil na zkoprnělého hospodáře a po krátké poradě bylo dohodnuto, že prase podříznou. Čuník stále nezúčastněně dřepěl a sem tam mrkl očkem. Pan domácí zvíře podržel a řezník jej píchl vykrvovacím nožem. Smutný bagoun se zachvěl, ale nesvalil se, dál seděl na bobku a z krku mu crčela krev. Hospodyně pohotově přiskočila a drahocennou „kriv“ chytala do hrnce, míchajíc tmavou tekutinu oprstýnkovanou rukou. Prase nehodlalo skonat. To už bylo na řezníka příliš. Požádal o pořádný kalíšek diviznovice, což byl hospodářův vyhlášený likér z květů divizny, po němž prý bývaly divý sny. Řezník si přihnul, opřel se o vrata a čekal. Krve už natekl plný hrnec. Prase jen chrochtlo, ale polohu nezměnilo. „Budeme ho muset udusit,“ přemýšlel nahlas řezník. Vypil další ti diviznovice a divě se na prase vrhl. Rdousil je a dusil, ale brzy mu došly síly. Chlapi tenkrát zerignovaně pokrčili rameny a řekli si, že budou muset počkat, až to na prase přijde samo. „Nesmrtelné ošípané! Sfiňa jedna!“ kroutil hlavou řezník, když jej hospodář vedl do nenápadného přístavku, kde měl kotel a pálenku a demižony s archivní vínovicí. Za hodinu za nimi přiběhla hospodyně, že prý si prase kleklo. Další hodinu trvalo, než přišla nová zpráva, že už prase sice leží, ale ještě pořád na hospodyni hledí. Když jim pak hodlala oznámit, že čuník skonal, bylo už na věži poledne a chlapi se již vráskami na čele napojili na letokruhy dubového stolu. Zabíjačka se tenkrát poněkud protáhla, řezníka museli dlouho křísit a ovar se házel do kotle až za tmy.

Host č. 10, 2007

Svinjokolja

V Chorvatsku.

Z
abi
ač

Zabíjačka – Extempore, 1978

texty Mikoláš Chadima

Je to zabíjačka jiná než známe z Ladových obrázků. Není to ani antická tragédie nebo mýtus o potrestání antropofagie. Žranice by dopadla stejně spatně, i kdyby bylo snědeno prase. Tady nehraje roli osudové, velkolepě pyšné a tragické Zlo, dobrodružné a neklidné hledající osvobození ve vzpouře proti systému, ale zlo každodenní, pohodlné a otupělé, zlo průměrné strachem o žvanec, prostě zlo zbabělé. Ne hrdý a vznešený Maldoror, ale podlý a břichatý Otec Ubu.

Z knihy Pavla Turnovského Černá kniha Extempore

Příjezd hostů

Zastavuje embéčko
to jede Venda s Jarmilou
Za nima švagr Josef
se svojí ženou Alenou
Už jsou tady... ba ba

Strýc Eda s šestsettrojkou
a svojim synem Emilem
Všichni si říkají:
Jo, to se dobře naperem!

A zadarmo...! ba ba

My totiž zabíjíme
prase dvousetkilový
A zveme příbuzenstvo
z města i malý dědiny

Jak je zlozvykem... ba ba

I když je všechny zveme
radost z toho nemáme
Jsou to nedožerové
Všechno sní a nic nezbyde

Áchich bóže! ... ba ba

Chvalozpěv na prase

Krásné je prase dospělé
Tlusté až je to úžasné
Dobré bude upečené

Smutný však pohled má
to se nám nelíbí
podivná je to věc
velmi!

Toho sádla co na něm je
všechno umně vyškvaříme
Do hrnců potom nalejeme

Být od lidí snědeno
jaká čest pro prase
Proč není veselé
velmi?

Tolik sádla také má
z Prahy strýc Eda
výplata jeho osmitisícová
To je pravda!

Eda však člověk je
a ten se nežere
Je to zakázané
To je pravda!

Pár chvil – přijde pan Nedopil
Řezník on je vyučený
Ránu dá a prase je mrtvé

Žebírka a kýty, bůček i kotlety
libový, taky tlustý
všechno sníme!

Krásné je prase dospělé
Tlusté, až je to podivné
ČISTÉ
ČLOVĚKU PODOBNÉ

Vepřova zpověď

Proč na mě koukaj ty ksichty pitomý
Život tak končí, vím od svýho dědy.
Ale já chtěl bych žít!
Přijímat žrádlo, dobře se mít!

I v chlívku malým líp, nežli na marách.
Radši zavřenej být, než skončit v žaludkách
člověčích, člověčích
v blbejch jitrnicích!

Všichni už vítaj tučnýho chlapíka
Bílou zástěru má, měl bych asi utíkat

Teď už vím, teď už vím!
Smrt ke mně vchází s ním!

Chlívek svůj malý již brzy opustím
a místo žrádla nůž v břichu okusím.

Skončím jak otec můj!
POZDRAV VŠEM PRASATŮM!!!

Zabíjení

Řezník Nedobil se chystá
prase zabije, věc jistá

Nože brousí, nehtem zkouší
jejich ostří
Svaly rozhýbává, velkýho
panáka na kuráž si dává.

Ke chlívku s úsměvem kráčí
Na dvorku utich zpěv ptačí

Krávy bučí, slípky pláčí

Nedopil jistotu má
dveře chlívku otvírá
Pomlaskává
Ruku za pas honem dává
K praseti přistupuje
ruku napřahuje!

Špatně však Nedopil zamířil
Do břicha svýho nůž pohroužil

Náhoda zlá teď zabila
Nedopila
Ještěže to z hostů
nikdo nevidí
že Nedopil mezi námi již není

Krávy bučí, slípky pláčí
kozy mečí
Hosti se zbaběle v domě
schovávají
Na zvířecí práva všichni kašlají

Žranice

Prase jíme, to se máme
Všechno sníme, nenecháme nic.

Po bradě ným tečou tuky
budem zdraví jako buky.

Už první z nás blijo
řvou při tom a vyjou!

Hlavně, že nám chutná, že chtělo
prase taky žít, to je nám všem
putna!!

Kde však řezník nachází se?
Proč nepochutnává si na té kráse?

Co to v chlívku hlučí!
To prase chrochtá a kvičí!

Že by místo vepřovýho
najedli jsme se člověčího?

Cos nám to, pantáto, předložil?
A jak jsi s řezníkem naložil?
Snad místo prasete použil?

Hosté drazí, já nezabil Nedopila
Byla to nehoda nemilá, a když
jsem vás domů nechtěl poslat
s prázdnou, takovou ostudu mít,
musel jsem řezníka použít.

BYL TO STEJNÉ ŠPÍNA CHLAP,
KRAD A NIKDO HO NEMĚL RÁD!!!

Zabijačka v Martínkově

Pavel Herot

Za domem máme dvě zahrady a za nimi sad. Za sadem menší pole a na jeho konci činí obří vepřín, z výšky vypadající jako Dachau. Miluji onu vůni, pro někoho smrad, linoucí se z oněch prostorných hal. Je to mému čichu noblesní parfém francouzského původu, i když výrazně zápach český. On zavane podle směru větru, kam právě letí a přináší mi rozkoš. V tomto areálu žijí stovky prasat a dochází k nim několik lidí ubezpečit se, že výkrm probíhá podle stanovených pravidel. Kdo chce, může si odtud zakoupit prase. Bohužel nikoliv k cirkusové výchově, ale k žrádlu. Původem jsem selského sevření, nemělo by mne to tudíž

Zabiják

vzrušovat, jsem ale humanista a milovník Johna Lennona a každému míru dávám šanci a zabíjačka je válka. Rvát do sebe maso, v tomto případě prasečí. Někdo by napsal vepřové. Jaké vepřové, vepř..., prase je to. Z prasečáku zakoupí jedno, dvě prasata. Zvířata se dovezou do prostoru tomu vymezenému, tak zvané Sokolovny. V zadní části je místnost na zpracování, na jevišti se vyrovnávají nářadí a hrnce a dole pod jevištěm je Peklo, takto se nazývá místnost, jindy nalejvárna tvrdého alkoholu. Ráno se sejde zabíjecí komando. Veliteli jsou dva samozvaní řezníci. Jinak jeden opravuje auta a druhý v nich jezdí. Otec a syn. Široko daleko není obřích postav, jako jsou oni. K teroristické vepřové buňce patří ještě několik mužů a žen. Také řezníci a řeznice z mého pohledu, protože tam dělá každý všechno, i to co by neměl. Nemyslím souložení ani

národní divošské tance před začátkem, všichni dohromady jsou řádně evidovaní občané. Na to musím upozornit, cizí příslušník by byl brán nikoliv jako host, ale neduživý cizopasník. Prasata přivezou v kleci. To já doma ještě spím, bdím, sním. Dívám se na televizi bez zvuku, na postavičky se v ní mihotající. Nikdo by mne nedonutil zúčastnit se procedury vraždění. Takový zmrd zase nejsem! Válka je válka, přijdu až v době jejího konce, kdy vše brutální dokonáno jest. Jednou jsem si vlezl do odstavené klece, abych načerpal pocit prasete, stal se jím. To bylo pro moje duchovní a psychické

uspokojení. Mým hlavním záměrem je fotografování nasekaných částí masa, pečlivě vyrovnaného v Pekle pod jevištěm Sokolovny. Zde fotím každý jednotlivý kus. Už se tomu nikdo nediví, notně přiožralí mi dávají za pravdu, že je nutné i k této akci určitého uměleckého pojetí. Dokonce mne vítají, tak jdeš na to, fotit? Odpovídám jim, že jdu. Vše dokonale zaznamenám a tak dostanu tu a tam jelito, za chvíli jitrničku, sadu různých druhů uvařeného masa. Přiznám se, že přicházím už dopředu vyhladovělý, abych se nenajedl, jak by pravil kdejaký inteligent, ale abych se dosyta přežral. No

a co, nejsem žádný vegetarián, pouze humanista, ale hladovět kvůli tomu nemusím, to mi není zapotřebí a to ještě když je vše zadarmo, jenom idiot by to nevyužil. Člověk stejně žije prasečí život. To poznávám, když stáhnu z foťáku snímky. Dám je do barevné fotografiky, zjistím kolik je tam tváří, kolik snivých prožitků dálek, vidím tam kosmický prostor. I strach. Nářky. Někdy nevidím nic, jako kdybych se podíval do člověka.

Přetiskujeme

deník | úterý 5. února 2013

Starat se celý rok o prase je náročné. Proto Jihomoravané stále častěji nakupují hotové zabijačkové produkty v obchodech. Někteří volí střední cestu. U řezníka nakoupí maso a speciality si připraví doma. Takzvaná výslužka po zabijačce pro pomocníky je zakázaná. Maso totiž není prohlédnuté veterinářem a není tedy potvrzené, že je nezávadné. Smí ho jíst jen hospodář ve své domácnosti.

Domácích zabijaček ubývá. Je to velká dřina

KOLIK STOJÍ DOMÁCÍ ZABIJAČKA

UŽITEK Z JEDNOHO PRASETE
(cca 150 kg)

- 6 kg škvarků
- 60 jitnic
- 30 jelit
- 2 tlačenky
- kolem 50 kg masa

Tlačenka
Nejlepší maso, jazyk, koleno, ale i hlava nebo lalok

Jitnice
Směleté i méně hodnotné maso s česnekem, cibulí, pepřem, solí, novým kořením a majoránkou naplněné do vypraných prasečích střev

Jelita
Krev s kroupami, plícemi, slezinou a praženou cibulkou

Škvarky
Oloupané hřbetní a břišní sádlo a odřezky z bůčku se škvaří několik hodin

Raškova játra
(specialita z Mikulčic)
Plátek jater a laloku zabalený do blány bránice s česnekem a kořením

6000 až 6750 korun
stojí prase vážící 150 kilogramů. Kilogram prasete tedy stojí mezi čtyřiceti a pětačtyřiceti korunami.

500 korun
si účtuje řezník. Většinou zákoží na individuální domluvě. Obvykle dostává výslužku. Jakékoliv rozdávání masa z domácí porážky je ale v České republice zakázané, protože maso neprošlo veterinární kontrolou. Může ho jíst jen hospodář.

DOMÁCÍ VÝKRM PRASAT
- Pořizovací hmotnost 20–25 kg
- Délka výkrmu 6 až 7,5 měsíce
- Porážková hmotnost 120–160 kg
- Spotřeba šrotu (ječmen, pšenice aj.) 300–350 kg
- Spotřeba brambor 550–600 kg
- Ušetřit lze přidáním sena, řapíků, otruh, mléka, řepy, mléka, zeleninového odpadu z kuchyně apod.

ZABITÍ A BOURÁNÍ
1. Usmrcení prasete jateční pistolí či elektrickým proudem
2. Podříznutí a zachycení krve, která se používá do jelit a svarové polévky
3. Čištění prasete – smýtím, vřelou vodou (odstranění štětin)
4. Zavěšení na háky, vyjmutí vnitřností
5. Bourání – odřezání hlavy, končetin, odřezávání jednotlivých druhů masa
6. Vykostňování, krájení masa a výroba zabijačkových specialit

ZPRACOVÁNÍ MASA
Kromě klasické zabijačky se maso také zavařuje do sklenic či konzerv. Libové maso s kouskem tučnějšího se podle gramáže nasolí a tři hodiny vaří. Maso se také udí a zamrazuje.

ZDROJ: STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA ČR, ŘEZNÍCI
INFOGRAFIKA: DENÍK/MARKÉTA BEVIÁKOVÁ

Zabijačka ve výtvarném umění

Alex Mlynárčik

Barent Fabritius

Bartholomeus van der Helst

Boris Berzinsh

Emil Sláma

Egbert van der Poel

Gerhard Hoornbach

Humanart cz

Isaac van Ostade

Jaroslav Horejc

Jaroslav Valečka

Joachim Beuckelaer

Josef Lada

Ludwig Richter

Karel Němec

Mikoláš Aleš

Rembrandt

Petr Šrámek

Crespo

DECEMBER

Disznótor

V Maďarsku.

Z abij ač ka

Ze selské kuchyně

František Vladimír Vykoukal

Zabijí-li se, nastanou ovšem na nějakou dobu pro celý dům masové časy, nehledě ani k opravdovým hodům toho dne, kdy krmník podlehne palici a noži. Úkol řezníka zastávají naši hospodáři z pravidla sami, a to zcela dovedně. Tu a tam se sice někomu přihodí, že se nepoddajný vepř sebere ještě v neckách, v kterých má býti opařen, a pokusí se naposledy se proběhnouti po dvoře; z toho jest ovšem vždy hojně smíchu, ale povedou-li se dobře jitrnice a jelita, zapomene se brzy na dřívější nehodu. Mužští (některý strýc nebo soused dostaví se tou příležitostí vždycky) pochutnávají si na ovaru, dětem se dostane ledvinek, někdo si vymíní brzlík a vše to chutná i bez křenu, jen když jest nějaký lok piva v záloze. Zatím již sekáčky na vále vesele pracují, sůl, česnek, koření i namočená buchta je řádně s masem promíchána, střeva čistě vyprána i špejle připraveny, a již se nabírá prejtu do trychtýře, nabíjejí se, špejlují a odřezují tu delší, tu kratší jitrnice, jež hospodyně pak dává vařit do kotle nebo velikého hrnce, a za chvíli vytahuje hotový výrobek, který přítomní, sotva trochu vychladl, pozorně okoušejí. Po jitrnicích přijdou na řadu tlustá jelita, nabíjená kroupami s krví smíšenými, kterými posléze také naplní dorotu, jak zovou slepé střevo, a bachor — žaludek. Oba výrobky tyto jídají jen řádně opečené, jakž ostatně bývají též jitrnice a jelita k jídlu předkládána.

Zbude-li trochu prejtu, schová jej hospodyně a některý den později dá jej v pekáči pečený domácím k obědu.

Když jsou jitrnice hotovy, posílá z nich hospodyně, narovnavši jich několik na talíř a zavázavši do ubrousku, ukázku rodinám, s kterými žije v dobrém přátelství, a přidá také hrnek nebo džbánek polévky. Rozumí se při tom samo sebou, že podarovaní, když sami zabíjejí, pošlou jí stejnou oplátku.

Z krmníka kromě pečené a masa vařeného upravují ještě některé pokrmy, hledíce zužitkovati vše, co je možno. Z vařených odřezků kůže a z drobných odpadků masa, kloubů, kližek a p. dělají rosol čili sulc, který pak jedí s octem a pepřem. O škvarcích, kterých zůstane po škvaření značná zásoba, zmínili jsme se již výše a viděli jsme, jak vhodným příměskem jsou při různých pokrmech. Škvarkům se v podstatě rovnají skřivánky, větší kusovité a masité odřezky do červena vyškvařené, které se odřezují, když hlavní vrstva tuková s vepře byla sňata. Vyškvařené sádlo jest hlavní příčinou, pro kterou se krmník chová. Slito jsouc do krajáčů, o kterých hospodyně již ví, kolik žejdlíků obsahují, přechovává se pak nezřídka až přes léto, jsouc téměř výhradním omastkem při většině pokrmů. Často maže se vepřovým nebo husím sádlem i chléb, aby lépe chutnal.

Značný díl krmníka, zvláště pak libové části masa, udí se, aby se pořídila zásoba uzeniny, vítané hlavně v měsících od vánoc do velikonoc. Dokud se topívalo pouze dřívím, udil sii každý hospodář maso doma; nyní dávají si je obyčejně uditi tam, kde alespoň na čas topí jen dřívím, anebo je pošlou do udírny k řezníkovi. Maso k uzení se nařeže na dlouhé kousky a rozvěsí se, obalené v plevách, aby příliš nezčernalo, po dvou na příčky do komína. Hospodyně neopomine zjednati si tou příležitostí také kus slaniny pro potřeby kuchyňské. Vyuzené „párky" zavěsují v komoře na hák nebo na bidélko ke stropu, aby na ně kočka nemohla, aneb, není-li tam dost sucho, na hambalky na půdě.

Jiných krmí masitých zde šíře si všímati není zajisté třeba; neníť v úpravě jich rázovitosti, není význačnosti, nýbrž shledáváme v té příčině téměř vše, co známe z kuchyně městské.

Český lid, 1892

Prase v Praze

Prase na rozporkách viselo letos dokonce i v historickém centru Prahy. V sobotu 9. 2. pořádali zabijačku, respektive vepřové hody, hned na dvou místech – na Kampě a v Klášterním pivovaru na Strahově.

Foto Michal Šanda.

Zabijačka v muzeu

O měsíc později pořádali zabijačku v Národním zemědělském muzeu.

Foto Michal Šanda.

Убой свиньи

V Rusku.

Dědečkův rok

Alois Bohumil Kohout

Vypasený čuník mrzutě chrochtal. Divil se asi, že ho tak záhy po ránu vyhnali na mráz. To nikdy nebývalo, aby se směl v době, když tloustl, proběhnout. Jinak tomu bylo v létě nebo ba podzim. To jej nechali běhat a skotačit celé odpoledne až do večera a chodíval spát se slepicemi. A najednou, v takovém štiplavém mrazu, ho vyženou z teplého pelechu, kde je tak ticho v slaměném hnízdě. Tam se dalo o lecčems přemýšlet. A nyní se čuník diví shonu lidí okolo něho. Každý na něho tak podivně hledí a všichni ti lidé mají takové hrozivé nástroje v rukou. Náhle ten nejsilnější z nich se k němu blíží, zvedá ruce, v nich se zaleskne čepel sekyry…

Dopadla prudce na střed čela tučného a zlenivělého krmníka. A to už nikdo nedbá jeho zachrochtání, zoufalého kvičení a hrabání nohama v slámě a sněhu. Jasno v očích prasátka se změnilo v rudou výheň a zvířátko za chvíli oněmělo, protože dědeček zkušeným hmatem vpíchl nůž, dlouhý jako ruka až k lokti, přímo do srdeční komory. A z rozchlípené rány v tučném krku se řine rudá barva krve, teplé, až se z ní kouří. Krev je vzácná tekutina a nesmí se s ní plýtvat. Budou z ní chutná jelítka, naditá kroupami a rozsekaným ovarem tlustého střeva. Tatínek Kutilů ji zachycuje na mísu, míchá stále měchačkou a krev se v míse pění.

Prasátko dodělává a dědeček ještě nůž v ráně obrací, aby krev mohla lépe vytéci. Potom rychle s mísou pryč; matka ji popadla a hbitě utíkala s místa hrůzy.

Dědeček náhle rozkazuje:

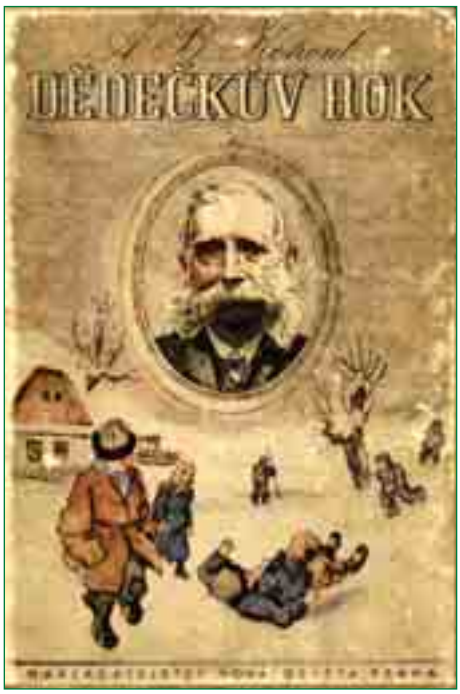
„Gusto, přivez sem saně, naložíme ho a rychle odvezeme do kovárny, aby nám nevychladl.“

Strýček hbitě odskočil, odložil mohutnou sekeru a přivezl saně. Naklonil je, mrtvé tělo prasete na ně navalil, pak saně překlopili, postavili na sanice a strýc s nimi pádil s kopečka po sněhu až ke kovárně. V kovárně se již od časného rána hřála nad ohništěm výhně voda v litinovém začazeném kotli, posazeném na kovové třínožce. Strýček Gustav topil pod kotlem štěpinami a občas pod ně zadmychal, aby se dostal větší žár. Na rezavém plechu byla utřena kalafuna, jak se říkalo smole, jíž se prasátko před pařením poprášilo, aby mu po opaření lépe slezly štětiny. Strýc Gustav s otcem Kutilem složili zabité prase do necek. V neckách ležel napříč slabší řetěz, který měl na obou koncích kruhová držadla, aby bylo možno řetízkem tahati sem a tam. Řetízek měl v celém tom počínání svůj zvláštní úkol.

Kutil si přinesl velkou putnu, z níž byly napájeny krávy, a nabíral do ní starým plecháčem vřící vodu z kotle a nosil ji k neckám. Dědeček opatrně poléval vařící vodou jednotlivé části těla a strýc musil kleštěmi podržet jednu nohu po druhé, aby se voda dostala všude. Paznehty pak děda svlékl štípacími kleštěmi a pohodil je vedle necek. Opařené tělo začali mužští oškrabovat obyčejnými plechovými lžícemi a odstraňovali chlupy a štětiny s pokožky. Občas si přilívali z putýnky horkou vodu na ty části, které vzdorovaly. Strýc několika tahy řetízkem svlékl prasátku štětiny se zad a boků a zanedlouho bylo prasátko jako vymydlené.

Děda uchopil jeden z ostrých nožů a nařízl jím na zadních nohách prasátku kůži a obnažil a povytáhl pevné šlachy. Strýček s otcem Kutilem do nich pak navlékli dřevěnou rozporku a vytáhli tělo prasete provazem, zaklesnutým v kruhu u stropu, nahoru, kde pak provaz smyčkou dobře upevnili. Od této chvíle dědeček nosil svoji bílou řeznickou zástěru. Rukávy košile měl stále vyhrnuté, a nyní začal hrát svou řeznickou roli. Rozřízl kůži na břiše prasete. Z rozchlípené rány v prasečím krku vyteklo trochu krve a potřísnilo dno škopíku, připraveného na vnitřnosti.

Nejprve dědeček vyňal z břicha močový měchýř. Vyprázdnil ho a zatím pověsil na skobu u dveří a začal vyvrhovat vnitřnosti. Nasekl kost u řitě, vyřízl konečník, zavázal jej motouzem a pak se vyhrnuly vnitřnosti a visely nad škopíkem. Tenká střívka byla zarostlá bělounkými krajkami sádla a ve střevech byl zamotán mohutný žaludek, který se zanedlouho stane schránou chutné tlačenky. Děda pak oddělil játra, z nichž opatrně vyřízl modrý váček žluče, který musel Karel ihned odnést na hnojiště, kde se do něho pustily slepice. Potom děda rozsekl hrudník, vyňal plíce a srdce – a útroby prasete byly prázdné. Nitro hrudi bylo prorostlé tukem se zamodralými žilkami a pomazané krví. Všechen obsah útrob

byl uložen do škopku, který otec Kutil odnesl do kuchyně.

Dědeček za pomoci svého zetě Toníka uřízl praseti hlavu. Potom ji zvážili na decimálce a její váhu zapsali křídou na prkno. Bezhlavý trup prasečího těla zůstal viset na rozporce v kovárně až do večera.

Kuchyně Kutilů ožila, všichni byli zaměstnáni různými pracemi. Dědeček rozsekl hlavu, vyňal z ní mozek, položil jej na misku, uřízl pak obě uši, vyčistil z nich každý záhyb od chlupů a nečistoty a vše s matkou Kutilovou uložili do dvou velkých železňáků, plných vroucí vody.

Ovar se záhy vařil klokotem.

Nyní přišla na řadu játra. Děda vzal do práce krásné dva kusy podobné rudému sametu. Kus jich odřízl a vhodil k vařícímu se ovaru – pochoutka, na niž se děti těšily. Zbytek jater rozkrájel nožem a dvěma ostrými sekáčky, rytmicky klapajícími o vál, rozsekal na rudohnědou kaši, kterou pak nožem shrábl do dřezu, určeného na prejt.

Na stůl byla dána střeva, která dědeček zbavil nožem střevního sádla. Matka sádlo uklidila do spíže. Bude vyškvařeno s ostatním sádlem v následujících dnech. Střeva zbavil dědeček obsahu vymačkáním do putýnky a pak je začal obracet naruby. Při této práci se Karel uplatnil jako pomocník, přiléval hrnečkem do střeva vody, která svou tíhou obracela střevo na ruby. Nastalo praní a máchání střev v několika vodách, až byla střeva čistá.

V hrncích kolotala voda, zpod pokliček unikala pára, která voněla masem a rozlévala vůni po celé kuchyni a unikala i dveřmi.

Blížilo se k poledni. Venku tichounce padal bílý sníh.

Děda již byl hotov s přípravnými pracemi k dělání jaternic, a co chvíli zkoušel a ochutnával maso v hrncích, zda už je vařené.

Nastala nejslavnější chvíle dne. Dědoušek si vyžádal od dcery Julie velké vidlice, kterými vyndával kusy masa, nařezané z vepřové hlavy a krku, na vál a svolával všechny přítomné k pochoutce:

„Ovar je hotov! Máte doma pivo a je křen nastrouhaný?“

V kuchyni se hodovalo. Každý dostal krajíc chleba a pěkný kousek libového masa; jenom dospělí si potrpěli na prorostlé. Maso máčeli v soli a křenu na talířku. Dědeček se již najedl. Zapálil si doutníček, labužnicky do sebe vtahoval kouř a první sáhl pro sklenici s pivem. Musil býti první hotov s jídlem, čeká na něho do večera ještě mnoho práce.

Po chvíli již shrnoval kupky masa na válu na jednu velkou hromadu, bral do rukou těžká třínožová kolíbadla a za chvíli z té kupy masa nadělal sekanici jemnou jako hrášek. A znovu a znovu kolébal, že to byla už jenom kaše.

Pro Karlíka byla přichystána další práce. Měl nařezat střívka na jaternice.

Dědeček končil přípravu prejtu. Rozsekal všechno maso, shrnul do dřezu, kde byla už játra, nalil na to polévku z ovaru s rozmočenou v ní buchtou. Na řadu přišlo kořenění prejtu. Některého koření více, jiného jenom špetku. Pak zamíchal všechno dlaní, olízl trochu s prstu a ochutnával, zda to správně okořenil.

„Karlíčku, podávej mi střívka!“ volal děda na vnuka a hrabal se rukama v prejtu, promíchával a znova jej ochutnával. Pak vzal do ruky růžek, vyrobený z rohu dobytčete, nastrčil jej do střívka, na jednom konci zašpejlovaného, a druhou rukou mačkavým hmatem cpal prejt do střívka. Když bylo plné, vyňal růžek a podal jaternici zeti k zašpejlování. Práce jim šla hbitě od rukou. Matka pozorně přihlížela, a když byla určitá dávka jaternic hotova, dala je do hrnce, v němž se již vařila voda. Při tom se podívala na kuchyňské hodiny, aby věděla, kdy jaternice vyndat z hrnce. Kdyby tu chvíli promeškala, střívka by popraskala a prejt by vytekl do vody.

Za chvíli upozorňuje děda dceru:

„Juli, dej pozor. Snad už budou uvařené. Podívej se!“

Matka jednu jaternici vyndala vařečkou na vál a nechala ji vystydnout a pak ji podala dědovi k ochutnání. Dědeček vytáhl špejlek a vysál trochu vařeného prejtu z jaternice. Pochválil si vlastní výrobek a dal najevo, jak mu výtečně chutná:

„Dobré jsou, Julinko. Ochutnej taky!“

Matka použila drátěného cedítka, opatrně zalovila v hrnci a kladla jaternice na vál, odkud si je brali Karel a Marie a rovnali je na prkénka.

Konečně byly všechny jaternice uvařeny a zbyl po nich veliký železný dvouušňák, plný chutné jaternicové polévky, kterou otec Kutil dal do síně na spíži, aby vychladla. Později bude ovarová i jaternicová polévka odnesena na sýpku a matka bude vždy před polednem pro ni chodit s hrnkem a sběračkou, ohřeje ji a dá do ní trochu vařených krup. Obě polévky vydrží čerstvé až do Nového roku a někdy ještě déle.

Nakonec děda udělal tlačenku, do níž nakrájel obě vařené uši, dal do ní trochu krve a sám zašpejloval. Naposledy dělal kroupová jelita s krví. Když byl se vším hotov, umyl si ruce, osušil je a pak ještě snědl jednu studenou jaternici bez chleba a bez příkrmu. Napil se piva, odložil svou bílou

zástěru, notně umazanou a zapálil si dnes již potřetí portoriko a dýmal. Ještě se řádně napil piva, utřel si vousy a chystal se k odchodu. Matka k němu přistoupila a vlídným tónem mu srdečně děkovala:

"Dědečku, děkujeme ti za vydatnou pomoc, a babičce donese Lidunka výslužku, jen co to trochu poklidíme a umyjeme nádobí."

Dědeček ani večer nezahálel. Zavolal si zetě Toníka a šli do kovárny rozčtvrtit zbytek prasete. Mužští pracovali při světle petrolejové lampy. Děda rozsekal a rozkrájel masité části a pilkou přeřezal kosti a Kutil mu pomáhal. Všechno maso pak odvážili, číslice napsali na prkénko, sečetli, zjistili, že Kutilovic krmník vážil letos přes metrák mrtvé váhy.

Otec Kutil odnesl kusy masa nahoru do kuchyně a uložili je zatím do dřevěné vany. Příštího dne je děda upraví k naložení a za měsíc se dají do komína udit.

V kovárně zůstala na kruhu u stropu viset pouze rozporka.

Nazítří odpoledne přišel děda do kuchyně ke Kutilům a přinesl si sebou ostrý nůž. To byla již připravena káď k nasolení masa. Dědoušek nařezal vhodné kousky masa, vyžádal si pak hrnec s bílou solí, matka mi jej dodala a dědeček ukládal s její pomocí do kádě. Konečně bylo maso nasoleno a naloženo, káď přikryta dřevěným dýnkem, pak odnesena a postavena do kouta ve stodole. Za měsíc bude maso dostatečně uleželé a poputuje do komína.

Świniobicie

V Polsku

Zabijačka v písních

Balada o rozhodujícím úderu šilhavého řezníka Josky

Ivo Jahelka

Naše rodina se nedá jen tak vynervovat,
loni v zimě rozhodla se vepře zkonzervovat,
zaradoval se i děda, naším křikem vzbuzený:
Sláva, bude zabíjačka,ovar,škvarky,uzený!

Tak nadešel v žití vepře důležitej mezník,
na dvorku si kudly brousil povolaný řezník
a poté, co absolvoval občerstvení rumový,
chopil se svých povinností a palice gumový.

R: Jaternice,špejle,kopyta a jelita a dědečkovy brejle.

Řezník Joska, to byl číman, ze všeho se vylhal,
měl jen jednu menší vadu - že poněkud šilhal,
mimoběžně na svět koukal zpod hustého obočí,
bylo téměř vyloučeno pohlédnout mu do vočí.

Mistrně však uměl bourat maso, kosti, flaksy,
v likvidaci vepřů měl svou osvědčenou praxi:
nejprve palicí rána mezi oči mířená,
potom šmiknout nožem tam, co krční tepnu zvíře má.

R: Jaternice,špejle,kopyta a jelita a dědečkovy brejle.

Ježto šlo o mimořádně neklidného kance,
přibral řezník k výpomoci i mé dva bratrance,
nařídil jim u rypáku zvíře trochu přidržet,
čuník totiž nechtěl ani chvíli v klidu vydržet,
nechtěl v klidu vydržet.

Z jedný strany visel Karel a z tý druhý Rudla,
v řezníkově holínce se zablejskala kudla,
za okamžik bude z vepře už jenom kus flákoty,
až palicí prudká rána přivodí mu mrákoty.

R: Jaternice,špejle,kopyta a jelita a dědečkovy brejle.

Řezník mocně rozpřáhnul se, obličej pak svraštil,
viděl, že by při úderu taky Rudlu praštil,
zařval na něj: Uhni, chlape!; doufal, že tak učiní,
bez dalšího potom spustil dolů to své náčiní.

Dík Joskově šilhavosti došlo ale k zradě,
bratránkové nevěděli o té oční vadě,
řezník křičel na Rudlu, však šilhal přitom na Kadla,
takže Karel uskočil, na Rudlu rána dopadla.

Tak namísto čuníka byl Rudla Joskou skolen
a přítomní příbuzní šli v úleku do kolen
a my na tu zabíjačku máme pěknou vzpomínku,
Rudla ještě votřes mozku, řezník Joska podmínku.

Zabijačka

Akehol

Kamarádi dneska se schází
slivovice udělá svý
zabijačka před další fází
hladový a nametený

Vypustili Vašíka z chlívku
jenže utíká kdo teď půjde do jitrnic
hlavně žádná panika máme přece řezníka
váží možná o kilo víc
problémy to vyřeší mázněte ho po pleši
hlad je hlad a chlast podpora
teď tu běhá dokola zkouší prchnout ze dvora
pomoci se nedovolá
jen když je do čeho bodnout...

Kamarádi dneska se schází
na ovarový kolena

zabijačka před další fází
řeznice je překvapená – příjemně!

Vypustili Vašíka z chlívku
jenže utíká kdo teď půjde do jitrnic
hlavně žádná panika máme přece řezníka
váží možná o kilo víc
problémy to vyřeší mázněte ho po pleši
hlad je hlad a chlast podpora
teď tu běhá dokola zkouší prchnout ze dvora
pomoci se nedovolá
jen když je do čeho bodnout...

Jen když je sranda
a ta musí bejt i dnes
teď je to náš řezník
snad ne příště něčí pes

Vypustili Vašíka...

Prase

Ser Un Peyjalero

V temném chlívě kvičí prase
strachem, že ho pověsí
neboj ty se, milé prase
jinak s tebou naloží
Jak chutná moc a jak málo
tlusté prase sotva ví
zbytečně se tedy bálo
že se zhoupne na větvi

Zabíjačka

Pavel Novák

O Silvestru je vždy vesele druhý den se nechce z postele
komu chutná čočka ten se peněz dočká do roka je boháčem
kdo chce být boháčem sní prasečí rypáček.
Cibule česnek pepř a sůl voda bublá v kotli
cibule česnek pepř a sůl čuník už se modlí
cibule česnek pepř a sůl řezník špejle láme
cibule česnek pepř a sůl zabíjačku máme
jitrnice voní masa plný komín.
Cibule česnek pepř a sůl zabíjačku máme
Tři králové chodí s koledou předvádí co všechno dovedou
komu hoří svíčka ať se do nebíčka za anděla přihlásí
komu se uhasí čert ho strčí do basy
Masopustní mumraj prastarý k muzice se vodí maškary
Pořekadlo říká že má sílu býka kdo si masa užívá
Když skončí hodová chasa basu pochová

Za horama svitá

lidová

Za horama svitá bode brzo den, den, den,
bode brzo den
za kamnama hrnec a šeške só v něm,v něm, v něm,
a šeške só v něm.
Jora pořád obskakoje a po jedné vetahoje
šeške pod?te ven, ven, ven,
šeške pod?te ven.

Slébila mně Manda, Joro přendi k nám, k nám, k nám,
Joro přendi k nám,
zabile sme vepřa, jako te se sám, sám, sám,
jako te se sám
jeleta a jetrnice, veleky jak nohavice,
Joro přendi k nám, k nám, k nám,
Já tě take dám.

Te se Mando skópá, te mně šlaka dáš, dáš, dáš,
te mně šlaka dáš
pohltáš to sama,a mně nic nedáš, nedáš,
a mně nic nedáš
kópim si radš mirko hracho a bodo žit beze stracho
jako táta náš, náš, náš,jako táta náš.

Zabíjačka

Zabíjačka od Máslovic

Karel Tichý

Přistává aero a mává
dožene ho i hejno krkavčí
na dvoře už se to zmáhá
z chléva vepříka ven dotlačí

Z černého kotle to stoupá
však řezník je na mol a kyksnul
letěl hned do necek
s sebou zvonky rozsed
zlomil si na noži čep

Jeho stará se chláme
kladkostroj zavěsej a ostří břit
tohohle mi jen čert byl dlužen
táhni mi na rynek ostudo vyřiď!

Všem Máslovickým a přespolním
jak bodla jsem do vepřových břich
bodlo se zlomilo droby to rozlilo
a dědek mi jednu střih

Mlýnek s hubicí, žemlí,
zázvor s česnekem a řezník brečel
líto je starý vzal ve dví
vepřovou hlavu a cosi si brebt

Jaternice, ostrdí s játry
zítra zas v po ránu v pět
dalšího vepříka a já to teď zapiju
nadělám z žaludku vřed.

Na Slovensku

Poetický řezník

Roku 1906 otevřel na Havlíčkově v Písku řeznictví pozoruhodný obzvláštník **Josef Václav Jabulka**. Prodával zde masné zboží pražské firmy Antonín Chmel a ve volných chvílích se za pultem věnoval své zálibě, básnění. Nepsal ovšem básně ledajaké, nad mnohými by závistí zbledl i Guillaume Apollinaire; třeba nad básní ve tvaru šunky nebo jitrnice. Ve svém řeznictví působil Jabulka až do roku 1948. Za jeho života mu vyšla jediná sbírka, Lyrika z uzenářské kuchyně (1935). Dnes je rukopisná pozůstalost uložena v archivu píseckého muzea.

U Jabulků!

Pánové a sličné dámy,
tatíčkové, panímámy,
pěknou zprávu pro Vás mám,
víte, co chci říci Vám?
je zde obchod "Jabulka",
povídala Andulka,
ten prý čerstvé zboží má,
každého se ujímá.
Nikoho on nezarmoutí,
ať se mračí nebo kroutí,
každý kdo je při chuti,
výběr sám ho donutí.
Nářezy a uzenice,
salámy i jaternice,
pěkné jiné dobré zboží,
všechno s tenkou, jemnou koží,
teplé také vždycky má,
každého rád přijímá.
Proto choďte všichni tam,
co je blízko "Florián".
Vzpomínám si na štěstí,
že to: "Havlíčkovo náměstí".
Založeno r. 1906.

Písecká písnička

Jan a Máňa jsou dvě správné děti.
Tomu "párku" mnozí mohou záviděti.
Vyšli ze zahrady, svítil měsíc bílý,
rázným krokem k Jabulkovům zamířili.
Na náměstí Havlíčkově obchod mají,
dobroty tam steré k snědku prodávají.
Sem Jeniček večer chodí každodenně,
sní o lásce i o pražské uzenině.
Neboť stále v srdci nosí lásku dvojí:
jednu k uzeninám, druhou k dívce svojí.
Nejdřív na uzeném sobě pochutnává,
teprv potom pusy sladké Máně dává.
Když byl Jenda ještě malý, Máňa malá,
před obchodem na něho vždy čekávala.
Čekávala dlouho u vchodu do parku,
zatímco on pochutnával si na párku.
A čím dále Jenda měl odvahu větší,
oslovil Máničku, rozumné ved?řeči.
Uzené má milá, lepší stokráte je,,
Tvoje pusa, věru, ani tak nehřeje.
Chutná jako mandle, člověk se h nají,
po pusinkách ústa hlad jen věčně mají.

Kritika

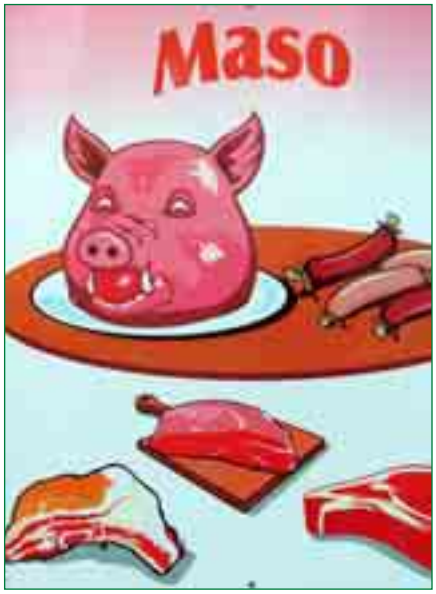
Byl zde v Písku v letě kritik z Prahy trhák.
Vždy si ke mně zašel dopoledne na snídani.
Tři horké párky snědl, neb dva tlusté taliány,
též šunky nakoupil pro delší výlet v Horách.
Já jednou poprosil ho, dav mu pár svých básní,
by laskavě je prohléd, soud svůj o nich dal.
Pan kritik, párek v ruce, chutě mele dásní,
mé básně četl, při tom klidně pojídal.
Jsem zvědav, co muž přísný řekne mojí Muze.
Ten jí a čte a „Dobré — dobré!“ při tom říká.
„To račte myslit báseň, nebo párek?“ dychtiv tuze
já ptám se ho. Však on jen stále žvýká.
Pak spolkne konečně, ruce o ručník vytře.
„Báseň je dobrá, ale párek lepší, mistře.
Vy na mne nezlobte se, věc je ta:
Jste napřed uzenář, pak teprv poeta.
Však jako Aristo v poesii slavně září,
tak jméno Jabulka zas mezi P. T. uzenáři.“

pêle-mêle

Vepř, který dorostl živé váhy 560 kg. Byl vypěstován p. Holikem, rol. z Vesce a zakoupen firmou A. Repa, továrna na uzeniny, Znojmo, Mor.

PEOPLE EAT
PEOPLES MEAT
PEOPLES MEAT
PACKING CO.
CINCINNATI, OHIO

Maso

Komunista zůstane komunistou,
i kdyby se rozkrájel
Sladky Konec - Hally Belly - Slum
Terra Ignota - Umělá hmota
17. listopad 2009
klub Matrix - 19:30
vstup: 99 kaček

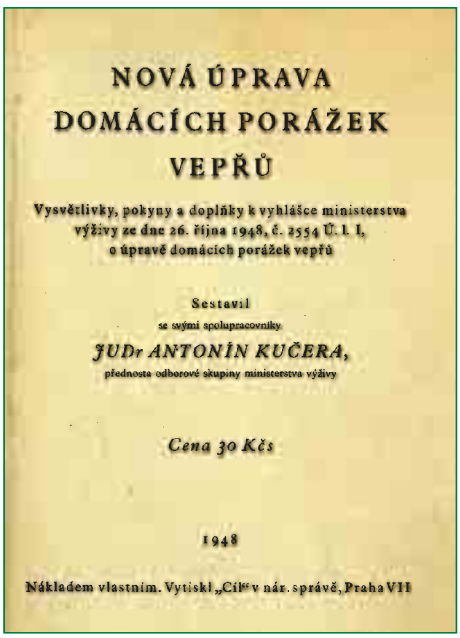
Literární hádanka

Spisovatelem na snímku je:
a) Jaroslav Vrchlický
b) Ivan Wernisch
c) Jakub Šofar

Nová úprava domácích porážek vepřů

Komunistický puč v roce 1948 zařízl veškerou svobodu, včetně svobody zaříznout si svého vykrmeného pašíka.

NOVÁ ÚPRAVA DOMÁCÍCH PORÁŽEK VEPŘŮ

Vysvětlivky, pokyny a doplňky k vyhlášce ministerstva výživy ze dne 26. října 1948, č. 2554 Ú. l. I, o úpravě domácích porážek vepřů

Sestavil se svými spolupracovníky JUDr ANTONÍN KUČERA, přednosta odborové skupiny ministerstva výživy

Cena 30 Kčs

1948

Nákladem vlastním. Vytiskl „Cíl" v nár. správě, Praha VII

Žádost o prominutí dávky sádla předepsané hornické domácnosti
(§ 26, odst. 3 vyhlášky).

Okresnímu národnímu výboru
ve Fryštátě.

Dne 20. prosince 1948 jsem porazil vepře o mrtvé váze 95 kg, z něhož mi byla předepsána dávka sádla 4.5 kg. Mezi samozásobiteli je též můj syn František Holý, který podle přiloženého potvrzení závodní rady dolu „Barbora" v Karvinné je horníkem pracujícím pod zemí na tomto dole.
Žádám proto o prominutí předepsané dávky sádla.

Lazy, dne 22. prosince 1948.

Karel Holý,
Lazy čp. 115.

Příloha: Potvrzení dolu „Barbora".

Žádost o snížení dávky sádla z důvodu nemoci tbc
(§ 26, odst. 2, písm. b).

Okresnímu národnímu výboru
v Benešově u Prahy.

Podepsaný Josef Pospíšil, rolník v Benešově čp. 13, žádá o prominutí dávky sádla z domácí porážky, provedené dne 20. prosince 1948 o mrtvé váze 110 kg.
Podle přiloženého potvrzení lékaře MUDr Bohumila Nováka v Benešově jsou moje manželka a syn Josef nemocní tuberkulosou a jsou pod stálou péčí poradny Masarykovy ligy proti tuberkulose v Benešově. I když berou příčavky pro nemocné tuberkulosou, stále se mi nedostává pro ně tuk. Prosím proto, aby mně předepsaná dávka 5 kilogramu sádla byla prominuta, anebo alespoň snížena podle vašeho uvážení.

V Benešově dne 22. prosince 1948.

Josef Pospíšil,
Benešov.

Příloha: Lékařské potvrzení, přezkoušené poradnou.

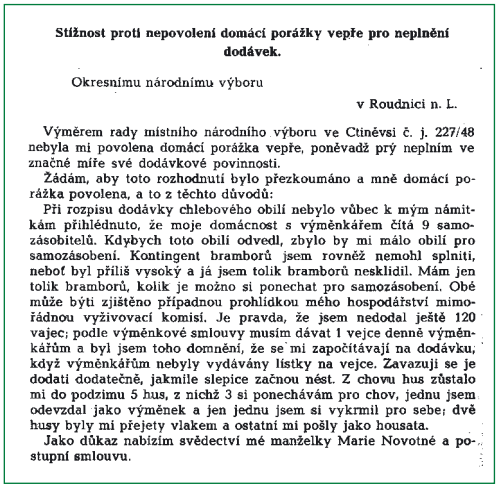
Žádost o snížení dávky sádla pro vyhublost vepře
(§ 26, odst. 2, písm. a).

Okresnímu národnímu výboru
v Pardubicích
(prostřednictvím místního národního výboru v Sezemicích).

Dne 7. prosince 1948 musel jsem nutně poraziti vepře o mrtvé váze 80 kg. Při úředním zjišťování mrtvé váhy bylo komisí zjištěno, že vepř má celkem asi 11 kg tuku. Poněvadž jsem živnostník a mám jen malý kousek pole, z něhož mi není předepsán kontingent dobytka, byl jsem zařaděn do samozásobitelské skupiny B 2 a předepsána mi dodávka 8 kg škvařeného sádla.
Žádám, aby mi tato dávka byla snížena nebo vůbec prominuta, a to z těchto důvodů:
Vepře jsem krmil se značnými obtížemi a hodlal jsem si jej vykrmiti na paušální váhu. Nutnou porážkou jsem již značně postižen, neboť se mi vepř započítává 110 kg na samozásobení, ač má jen 80 kg mrtvé váhy. Odvedením předepsané dávky sádla nezbylo by mi na samozásobení téměř žádné sádlo, čímž by mé postižení bylo ještě citelnější. Jako samozásobitel je ohlášen i můj nezletilý syn, pro něhož by mi takto — nehledě již na mne a manželku — nezbylo téměř žádné sádlo.
Prosím proto, aby mé žádosti bylo vyhověno a dávka sádla mi alespoň snížena, nebude-li mi prominuta vůbec.

Josef Pavlík,
truhlář, Sezemice č. 148.

Sezemice, dne 12. prosince 1948.

Stížnost proti nepovolení domácí porážky vepře pro neplnění dodávek.

Okresnímu národnímu výboru

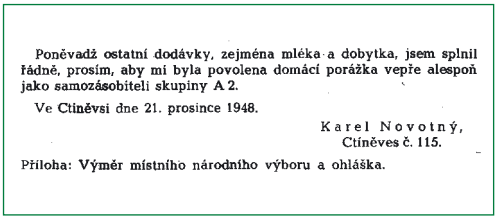
v Roudnici n. L.

Výměrem rady místního národního výboru ve Ctiněvsi č. j. 227/48 nebyla mi povolena domácí porážka vepře, poněvadž prý neplním ve značné míře své dodávkové povinnosti.

Žádám, aby toto rozhodnutí bylo přezkoumáno a mně domácí porážka povolena, a to z těchto důvodů:

Při rozpisu dodávky chlebového obilí nebylo vůbec k mým námitkám přihlédnuto, že moje domácnost s výměnkářem čítá 9 samozásobitelů. Kdybych toto obilí odvedl, zbylo by mi málo obilí pro samozásobení. Kontingent bramborů jsem rovněž nemohl splniti, neboť byl příliš vysoký a já jsem tolik bramborů nesklidil. Mám jen tolik bramborů, kolik je možno si ponechat pro samozásobení. Obé může býti zjištěno případnou prohlídkou mého hospodářství mimořádnou vyživovací komisí. Je pravda, že jsem nedodal ještě 120 vajec; podle výměnkové smlouvy musím dávat 1 vejce denně výměnkářům a byl jsem toho domnění, že se mi započítávají na dodávku, když výměnkářům nebyly vydávány lístky na vejce. Zavazuji se je dodati dodatečně, jakmile slepice začnou nést. Z chovu hus zůstalo mi do podzimu 5 hus, z nichž 3 si ponechávám pro chov, jednu jsem odevzdal jako výměnek a jen jednu jsem si vykrmil pro sebe; dvě husy byly mi přejety vlakem a ostatní mi pošly jako housata.

Jako důkaz nabízím svědectví mé manželky Marie Novotné a poštupní smlouvu.

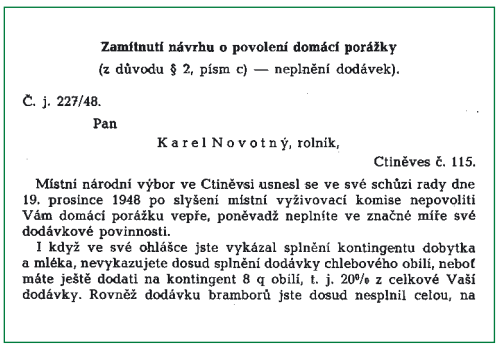

Poněvadž ostatní dodávky, zejména mléka a dobytka, jsem splnil řádně, prosím, aby mi byla povolena domácí porážka vepře alespoň jako samozásobiteli skupiny A 2.

Ve Ctiněvsi dne 21. prosince 1948.

Karel Novotný,
Ctiněves č. 115.

Příloha: Výměr místního národního výboru a ohláška.

Zamítnutí návrhu o povolení domácí porážky
(z důvodu § 2, písm. c) — neplnění dodávek).

Č. j. 227/48.

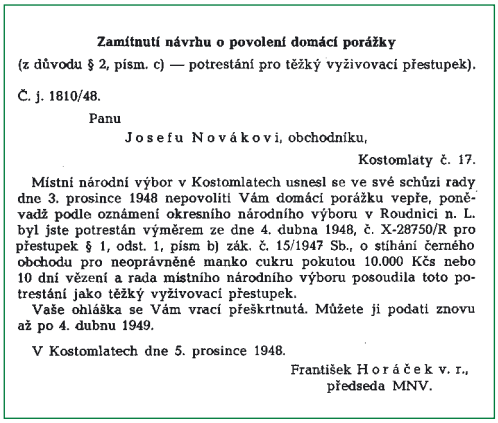
Pan

Karel Novotný, rolník,

Ctiněves č. 115.

Místní národní výbor ve Ctiněvsi usnesl se ve své schůzi rady dne 19. prosince 1948 po slyšení místní vyživovací komise nepovoliti Vám domácí porážku vepře, poněvadž neplníte ve značné míře své dodávkové povinnosti.

I když ve své ohlášce jste vykázal splnění kontingentu dobytka a mléka, nevykazujete dosud splnění dodávky chlebového obilí, neboť máte ještě dodati na kontingent 8 q obilí, t. j. 20% z celkové Vaší dodávky. Rovněž dodávku bramborů jste dosud nesplnil celou, na

Zamítnutí návrhu o povolení domácí porážky
(z důvodu § 2, písm. c) — potrestání pro těžký vyživovací přestupek).

Č. j. 1810/48.

Panu

Josefu Novákovi, obchodníku,

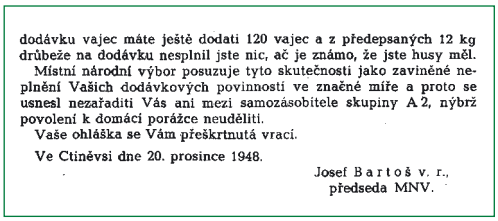
Kostomlaty č. 17.

Místní národní výbor v Kostomlatech usnesl se ve své schůzi rady dne 3. prosince 1948 nepovoliti Vám domácí porážku vepře, poněvadž podle oznámení okresního národního výboru v Roudnici n. L. byl jste potrestán výměrem ze dne 4. dubna 1948, č. X-28750/R pro přestupek § 1, odst. 1, písm b) zák. č. 15/1947 Sb., o stíhání černého obchodu pro neoprávněné manko cukru pokutou 10.000 Kčs nebo 10 dní vězení a rada místního národního výboru posoudila toto potrestání jako těžký vyživovací přestupek.

Vaše ohláška se Vám vrací přeškrtnutá. Můžete ji podati znovu až po 4. dubnu 1949.

V Kostomlatech dne 5. prosince 1948.

František Horáček v. r.,
předseda MNV.

dodávku vajec máte ještě dodati 120 vajec a z předepsaných 12 kg drůbeže na dodávku nesplnil jste nic, ač je známo, že jste husy měl.

Místní národní výbor posuzuje tyto skutečnosti jako zaviněné neplnění Vašich dodávkových povinností ve značné míře a proto se usnesl nezařaditi Vás ani mezi samozásobitele skupiny A 2, nýbrž povolení k domácí porážce neudělitи.

Vaše ohláška se Vám přeškrtnutá vrací.

Ve Ctiněvsi dne 20. prosince 1948.

Josef Bartoš v. r.,
předseda MNV.

Dopisy

Karel Havlíček Borovský – Michal Šanda

Praha 1. 10. 2008

Drahý příteli,

byl u nás Strnad, jestli by mu boubelatá žena neudělala zabijačku, když je od fochu. V sobotu ráno se před staženou roletou hospody U Rokytky sešla obskurní parta Strnadem najatých manuálů: Hakl, Kremlička, Švec, Moser, Kaderka, Chobot. Slíbil přijít i Wernisch, jenomže on nikdy nepřijde. Má spoustu rachoty s cihelnou. Aby se mu pečivo nezabarvovalo do červena, musí v ní ustavičně gruntovat. Jako poslední jsem přišel já a do mne zavěšená boubelatá žena; chtěl bych napsat, ve skutečnosti jsem na rameni vlekl brašnu naditou řeznickými cajky.

Udělali jsme živý plot, ten u Strnadova domku byl samá díra. Kremlička vyhnal prase z chlívku. Podal jsem boubelaté ženě z brašny jateční pistoli, Strnad si ho ale zabil sám. Dal mu pumelici dýmáčkem. Ozvalo se zachrochtání, prase lehlo a kvičelo a hrabalo nohama. Boubelatá žena vpíchla dranžírák do míst, kde pod faldama tušila

srdce. Z rozchlípené rány se řinula krev. Hakl přiklek-nul k dodělávajícímu praseti s mísou a krev chytal a Švec ji vymíchával, aby se nesrazila. Vykrvené prase jsme převalili do necek a opařili ho a odřeli řetězem. Hakl s Chobotem protáhli pod šlachami na zadních nohách rozporku. Vytáhli jsme prase na kladku a odteď si boubelatá žena vystačila sama. Rozřízla břicho a vyndala močový měchýř. Motouzem zavázala konečník, načež vyhrnula vnitřnosti. Odřízla játra, rozsekla hrudník a vyndala plíce a srdce. Útroby prasete byly prázdné.

Moser celou tu dobu seděl v kuchyni, kouřil a krafal se Strnadovou, která na sporáku hřála v hrncích vodu. Když jsme přinesli ze dvora hlavu, popadl Moser sekáč, že ji rozpůlí. Boubelatá žena ho odpalejstrovala, aby se nesral, kam nemá. Vyklopila mozek a přidala ho k ostatním vařícím se vnitřnostem. Ucho ovšem do hrnce nehodila. Odřízla ho a podala mně.

S Romerem jsme ji tehdy na corridě ale museli našňupnout.

K ovaru to chtělo pivo. U Rokytky už otevřeli, jenomže jsme si uvědomovali, že každý z nás je ožungr a poslat ho se džbánem by znamenalo, že se tam zasekne, a zkazit zabíjačku jsme Strnadovi nechtěli. Zůstali jsme při palcátovici, kterou přivezl Chobot z Tábora.

Co se nedojedlo, rozválela boubelatá žena kolíbkou do prejtu. Kaderka nařezal střívka, Hakl je nadíval, Švec špejloval a Strnadová u plotny hlídala, aby jitrnice nepraskly. Hotové je Strnad včelařskou kuklou vyndával do mísy.

Jitrnice.

Jelítka žemlová i kroupová.

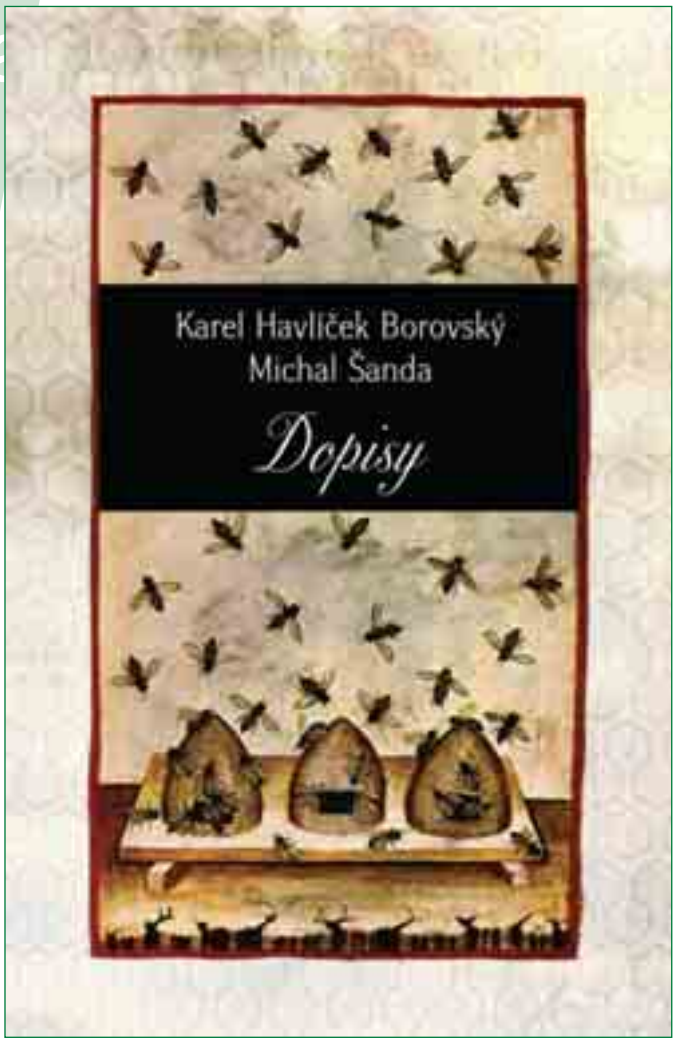
Tlačenka.

Sulc.

Nic nechybělo. Boubelatá žena si sundala zástěru, řeznické cajky jsme nechali u Strnada a zavěsila se do mne a šli jsme pomalu procházkou domů a zpoza plotů zahrádek u obskurně prťavých domků na nás štěkali psi a na protějším svahu se v pohasínajícím slunci lesknula stříbrná koule plynojemu a já jsem cítil, že i boubelatá žena si v duchu přeje zastavit čas.

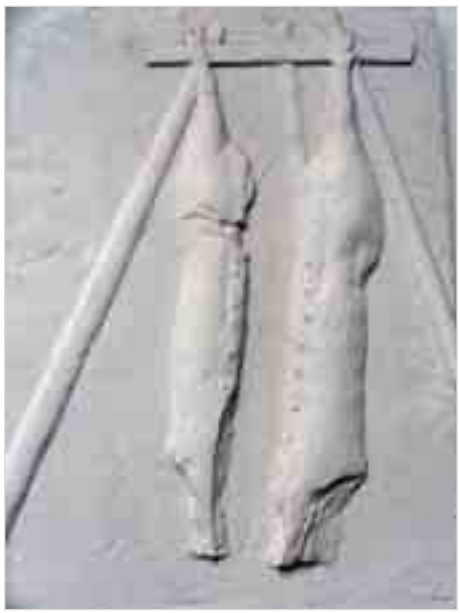
Stop!

M.

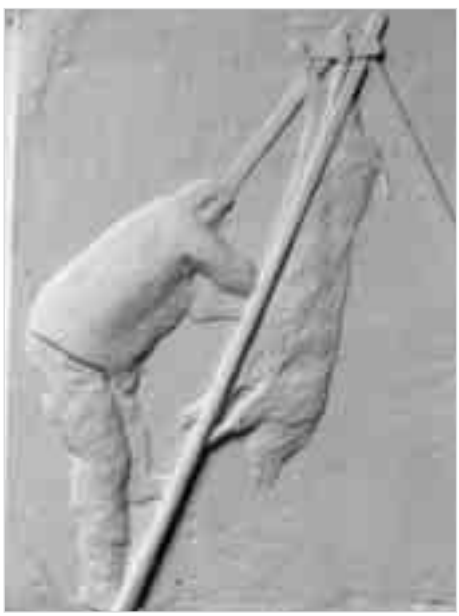

Zabijačka

Tomáš Křivý

DOBRÁ ADRESA

V příštím čísle (vychází 10. dubna 2013) rozhodně nenajdete:

básně Jana Čarka

tečku za Rukopisy

zato se dozvíte,

komu Samuel Morse telegrafoval

Na shledanou příště!
Ne za pomente!